

KATOLISEN KIRKON KATEKISMUS

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

Kansilehden logo on piirretty Domitillan katakombissa sijaitsevan, 200-luvulta peräisin olevan kristillisen hautakiven kuvan mukaan. Kristityt käyttivät tätä alkupe-
rältäään oletettavasti pakanallista kuvaa paimenten elämästä symbolisoimaan sitä
lepoa ja autuutta, jonka kuolleet saavuttavat iankaikkisessa elämässä.

Tämä kuva viittaa myös siihen, mikä on luonteenomaista tälle katekismukselle:
Kristus, hyvä paimen, johtaa ja vartioi uskoviaan (lammas) auktoriteetillaan (pai-
mensauva), vetää heitä puoleensa harmonisella totuudella (huilu) ja antaa heidän
levätä ”elämän puun” varjossa, hänen ristinsä, joka avaa paratiisin portit.

*Libreria Editrice Vaticana omnia sibi vindicat iura. Sine eiusdem licentia scripto
data nemini liceat hunc Catechismum denuo imprimere aut in aliam linguam
vertere.*

Latinalainen teksti: Copyright 1997 – Libreria Editrice Vaticana,
Città del Vaticano.

Suomalainen teksti: Copyright 2005 – Katolinen tiedotuskeskus,
Pyhän Henrikin aukio 1, 00140 Helsinki, sekä Libreria Editrice Vaticana.

Toinen painos

ISBN 952-9627-37-0

Painopaikka: Bookwell Oy, Porvoo 2011

TOINEN JAKSO

**KIRKON SEITSEMÄN
SAKRAMENTTIA**

1210. Kristus on asettanut uuden liiton sakramentit, joita on seitsemän: kaste, vahvistus, eukaristia, parannus, sairaiden voitelu, vihkimys ja avioliitto. Nämä seitsemän sakramenttia koskettavat kaikkia kristityn elämän tärkeitä vaiheita ja hetkiä; ne synnyttävät, antavat kasvun, parantumisen ja lähetystehtävän. Luonnollisen elämän ja hengellisen elämän vaiheiden välillä valitsee siis tietty samankaltaisuus.¹ 1113

1211. Tähän analogiaan liittyen esitetään ensin kristillisen initiaation kolme sakramenttia (*ensimmäinen luku*), sen jälkeen parantumisen sakramentit (*toinen luku*) ja lopuksi ne sakramentit, jotka palvelevat uskovien yhteyttä ja tehtävää (*kolmas luku*). Tämä järjestys ei tosin ole ainoa mahdollinen, mutta se auttaa näkemään, että sakramentit muodostavat elimellisen kokonaisuuden, jossa jokaisella sakramentilla on oma erityinen paikkansa. Tässä kokonaisuudessa eukaristialla on oma ainutlaatuinen asemansa, koska se on ”sakramenttien sakramentti”: ”Kaikki muut sakramentit suuntautuvat sitä kohti niin kuin päämääräänsä.”² 1374

¹ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae*, III, 65, 1.

² sama, III, 65, 3.

ENSIMMÄINEN LUKU

KRISTILLISEN INITIAATION SAKRAMENTIT

1212. Kristillisen initiaation sakramenteissa – kasteessa, vahvistuksessa ja eukaristiassa – lasketaan koko kristillisen elämän *perustukset*. ”Se osallistuminen jumalalliseen luontoon, joka on ihmisille annettu Kristuksen armon kautta, on rinnastettavissa ihmisen luonnollisen syntymän, kasvun ja ravitsemisen kanssa. Synnyttyään uudesti kasteen kautta uskovat saavat voimaa vahvistuksen sakramentissa ja tulevat pyhässä eukaristiassa ravituiksi ikuisen elämän leivällä. Näin he tulevat kristillisen initiaation sakramenttien kautta jatkuvasti yhä enemmän osallisiksi jumalallisen elämän rikkauksista ja lähestyvät yhä enemmän rakkauden täydellisyyttä.”³

Ensimmäinen artikkeli

KASTEEN SAKRAMENTTI

1213. Pyhä kaste on koko kristillisen elämän perustus, *sisäänkäynti elämään Hengessä* (vitae spiritualis janua) ja ovi, joka avaa pääsyn muille sakramenteille. Kasteessa meidät vapautetaan synnistä, ja Jumalan lapsiksi synnytettyinä meistä tulee Kristuksen jäseniä, meidät liitetään kirkkoon ja tulemme osallisiksi sen lähetystehtävästä:⁴ ”Kaste on uudestisyntymisen sakramentti, joka toteutuu veden kautta sanassa.”⁵

I Miten tätä sakramenttia nimitetään?

1214. Sitä kutsutaan *kasteeksi* sen olennaisen riitin mukaan, jolla kaste toimitetaan: kastaa (kreikaksi baptidzein) merkitsee ”upottaa”. Veteen upottaminen kuvaa katekumeenin hautaamista Kristuksen kuolemaan, josta hän Kristuksen kanssa nousee kuolleista⁶ ”uutena luomuksena” (2 Kor. 5:17; Gal. 6:15). 628

³ Paavali VI, apostolinen konstituutio *Divinae consortium naturae*; vrt. *Ordo initiationis christianae adultorum*, Praenotanda 1–2.

⁴ vrt. Firenzen kirkkokokous, *Decretum pro Armenis*: DS 1314; CIC, kaanon 204, § 1; 849; CCEO, kaanon 675, § 1.

⁵ *Catechismus Romanus*, 2, 2, 5.

⁶ vrt. Room. 6:3–4; Kol. 2:12.

1215. Tätä sakramenttia kutsutaan myös ”*uudestisyntymisen* ja Pyhässä Hengessä *uudistumisen pesuksi*” (Tit. 3:5), sillä se kuvaa ja vaikuttaa syntymisen vedestä ja Hengestä, jota ilman ”kukaan ei pääse Jumalan valtakuntaan” (Joh. 3:5). 1257

1216. ”Tätä pesua kutsutaan *valaistumiseksi*, koska ne, jotka ovat vastaanottaneet tämän [katekeettisen] opetuksen, ovat tulleet hengessään valaistuiksi”.⁷ Vastaanotettuaan kasteessa Sanan, ”todellisen valon, joka valaisee jokaisen ihmisen” (Joh. 1:9), kastetusta, ”sitten kun hänet on valaistu”,⁸ on tullut ”valon lapsi”⁹ ja itse ”valo” (Ef. 5:8). 1243

”Kaste on Jumalan lahjoista kaunein ja suurenmoisin ... Kutsumme sitä lahjaksi, armoksi, voiteluksi, valaistumiseksi, katoamattomuuden vaatteenksi, uudestisyntymisen pesuksi, sinetiksi; me vertaamme sitä niihin asioihin, jotka ovat kaikkein arvokkaimpia. Se on *lahja*, sillä se annetaan niille, joilla ei ole mitään tuotavaa; *armo*, sillä se jaetaan syyllisillekin; *kaste*, sillä synti on haudattu veteen; *voitelu*, sillä se on pyhä ja kuninkaallinen (niin kuin ne, jotka voidellaan); *valaistuminen*, sillä se on säteilevää valoa; *vaate*, sillä se peittää häpeämme; *pesu*, sillä se pesee; *sinetti*, sillä se varjelee meidät ja on Jumalan herruuden merkki.”¹⁰

II Kaste pelastuksen taloudenhoidossa

KASTEEN ESIKUVAT VANHASSA LIITOSSA

1217. Kun pääsiäisyön liturgiassa toimitetaan *kasteveden siunaaminen*, kirkko muistelee juhlallisesti niitä pelastushistorian suuria tapahtumia, jotka jo etukäteen viittasivat kasteen salaisuuteen:

”Jumala, näkyvien sakramenttien kautta sinun näkymätön voimasi aikaansaa ihmeellisen vaikutuksen, ja luomasi veden sinä valmistit monin tavoin ilmaisemaan kasteen armoa.”¹¹

1218. Vesi, tuo yksinkertainen mutta ihmeellinen luomus, on maailman alusta asti ollut elämän ja hedelmällisyyden lähde. Raamattu näkee veden ikään kuin Jumalan Hengen ”hautomana”:¹² 344, 694

”Sinun Henkesi liikkui maailman alussa vetten päällä, jotta vesi jo silloin vastaanottaisi itseensä pyhittävän voiman.”¹³

1219. Kirkko on nähnyt Nooan arkin esikuvana pelastuksesta, joka saadaan kasteessa. Arkissa näet ”vain muutama ihminen, kaikkiaan kahdeksan, pelastui veden kantamana” (1 Piet. 3:20): 701, 845

⁷ pyhä Justinus, *Apologia*, 1, 61: PG 6, 421.

⁸ Hepr. 10:32.

⁹ 1 Tess. 5:5.

¹⁰ pyhä Gregorios Nazianzalainen, *Oratio* 40, 3–4: PG 36, 361–364.

¹¹ Pääsiäisvigilia 42, *kasteveden siunaaminen*: Missale Romanum.

¹² 1 Moos. 1:2.

¹³ Pääsiäisvigilia 42, *kasteveden siunaaminen*: Missale Romanum.

”Sinä annoit meille vedenpaisumuksessa kuvan uudestisyntymisestä, niin että saman aineen ihmeellinen vaikutus oli samalla paheitten loppu ja hyveitten alku.”¹⁴

1220. Lähteen vesi on elämän vertauskuva, meren vedet taas kuoleman vertauskuva. Siitä syystä vesi voi viitata myös ristin salaisuuteen. Tämän vertauskuvallisuuden perusteella kaste merkitsee yhteyttä Kristuksen kuolemaan. 1010

1221. Niinpä ennen kaikkea kulku Punaisen meren poikki – jolloin Israel todella vapautui Egyptin orjuudesta – julistaa kasteen vaikuttamaa vapautumista:

”Sinä kuljetit Abrahamin lapset kuivin jaloin Punaisen meren poikki, jotta faaraon orjuudesta vapautettu kansa ennalta kuvaisi kastettujen suurta joukkoa”.¹⁵

1222. Ja lopuksi Jordanin ylittäminen on kasteen esikuva; silloin Jumalan kansa saa lahjaksi maan, joka oli luvattu Abrahamin jälkeläisille: kuva ikuisesta elämästä. Lupaus tästä autuaasta perinnöstä toteutuu uudessa liitossa.

KRISTUKSEN KASTE

1223. Kaikki vanhan liiton ennakkokuvat täyttyvät Kristuksessa Jeesuksessa. Hän alkaa julkisen elämänsä saatuaan Johannekselta kasteen Jordanissa.¹⁶ Ylösnousemuksensa jälkeen hän antaa apostoleille lähetystehtävän: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käsenyt teidän pitää” (vrt. Matt. 28:19–20).¹⁷ 232

1224. Meidän Herramme alistui vapaaehtoisesti Johanneksen toimittamaan kasteeseen, joka oli tarkoitettu syntisille, täyttääkseen ”Jumalan vanhurskaan tahdon”.¹⁸ Tässä teossa näkyy Jeesuksen ”itsensä tyhjentäminen”.¹⁹ Henki, joka ensimmäisessä luomisessa liikkui vetten päällä, laskeutuu Kristuksen päälle uuden luomisen alkusoittona, ja Isä todistaa, että Jeesus on hänen ”rakas Poikansa”.²⁰ 536

1225. Kristus on pääsiäisessään avannut kasteen lähteet kaikille ihmisille. Hänhän oli puhunut Jerusalemissa odottavasta kärsimisestään ”kasteena”, jolla hänet täytyi ”kastaa”.²¹ Veri ja vesi, jotka vuotivat ristiinnaulitun Jeesuksen avatusta kyljestä,²² ovat uuden elämän sakramenttien, kasteen ja eu-

¹⁴ Pääsiäisvigilia 42, *kasteveden siunaaminen*: Missale Romanum.

¹⁵ Pääsiäisvigilia 42, *kasteveden siunaaminen*: Missale Romanum.

¹⁶ vrt. Matt. 3:13.

¹⁷ vrt. Mark. 16:15–16.

¹⁸ vrt. Matt. 3:15.

¹⁹ vrt. Fil. 2:7.

²⁰ vrt. Luuk. 12:50.

²¹ vrt. Mark. 10:38; Luuk. 12:50.

²² vrt. Joh. 19:34.

karistian alkukuvia.²³ Niinpä nyt on mahdollista syntyä ”vedestä ja Hengestä” ja päästä Jumalan valtakuntaan (Joh. 3.5): 766

”Katso, missä sinut kastettiin, mistä kaste muualta on peräisin kuin Kristuksen ristiltä, Kristuksen kuolemasta. Siinä on koko salaisuus: hän on kärsinyt sinun puolestasi. Hänessä olet lunastettu, hänessä olet pelastettu.”²⁴

KASTE KIRKOSSA

1226. Kirkko on viettänyt ja jakanut pyhää kastetta helluntaipäivästä lähtien. Sanoohan pyhä Pietari silloin väkijoukolle, jonka sydäntä hänen saaransa oli koskettanut sisintä myöten: ”Kääntykää, ja ottakoon kukin teistä kasteen Jeesuksen Kristuksen nimeen syntienne anteeksisaamiseksi. Silloin te saatte lahjaksi Pyhän Hengen” (vrt. Apt. 2:38). Apostolit ja heidän työtoverinsa tarjoavat kasteen jokaiselle, joka uskoo Jeesukseen: juutalaisille, jumalaapelkääville ja pakanoille.²⁵ Kaste näkyy aina uskoon liittyvänä: ”Usko Herraan Jeesukseen, niin pelastut, sinä ja sinun perhekuntasi”, sanoo pyhä Paavali vanginvartijalleen Filippissä. Ja ”hänet ja hänen perhekuntansa kastettiin heti” (Apt. 16:31–33). 849

1227. Pyhän apostoli Paavalin mukaan uskova osallistuu kasteessa Kristuksen kuolemaan; hänet haudataan Kristuksen kanssa ja hän nousee Kristuksen kanssa kuolleista. 790

”Meidät kaikki Kristukseen Jeesukseen kastetut on kastettu hänen kuolemaansa. Näin meidät kasteessa annettiin kuolemaan ja haudattiin yhdessä hänen kanssaan, jotta mekin alkaisimme elää uutta elämää, niin kuin Kristus Isän kirkkauden voimalla herätettiin kuolleista” (Room. 6:3–4).²⁶

Uskovat ovat pukeneet Kristuksen ylleen.²⁷ Kaste on Pyhän Hengen voimasta pesu, joka puhdistaa, pyhittää ja vanhurskauttaa.²⁸

1228. Kaste on siis vedellä suoritettu pesu, jolloin Jumalan sanan ”katoamaton siemen” vaikuttaa eläväksi tekevällä voimallaan.²⁹ Pyhä Augustinus sanoo kasteesta: ”Sana liittyy aineelliseen elementtiin, ja siitä tulee sakramentti”.³⁰

²³ vrt. 1 Joh. 5:6–8.

²⁴ pyhä Ambrosius, *De sacramentis*, 2, 2, 6: PL 16, 425–426.

²⁵ vrt. Apt. 2:41; 8:12–13; 10:48; 16:15.

²⁶ vrt. Kol. 2:12.

²⁷ vrt. Gal. 3:27.

²⁸ vrt. 1 Kor. 6:11; 12:13.

²⁹ vrt. 1 Piet. 1:23; Ef. 5:26.

³⁰ pyhä Augustinus, *In Johannis evangelium tractatus*, 80, 3: PL 35, 1840.

III Millä tavalla kasteen sakramenttia vietetään?

KRISTILLINEN INITIAATIO (KRISTILLISEN ELÄMÄN ALOITTAMINEN)

1229. Kristityksi on tultu apostolien ajoista lähtien kulkemalla initiaation tietä, joka käsittää useita vaiheita. Tämä tie voidaan kulkea nopeasti tai hitaasti. Sen täytyy kuitenkin aina sisältää eräitä olennaisia elementtejä: Jumalan sanan julistaminen, evankeliumin omaksuminen, joka johtaa kääntymykseen, uskon tunnustaminen, kaste, Pyhän Hengen vuodattaminen ja pääsy eukaristian yhteyteen.

1230. Tämä initiaatio sai vuosisatojen mittaan ja olosuhteista riippuen erilaisia muotoja. Kirkon ensimmäisinä vuosisatoina kristillinen initiaatio koki voimakkaan kehittymisen, jota ilmaisevat pitkä *katekumenaatti* ja joukko valmistavia liturgisia riittejä, jotka havainnollistivat katekumenaatin etenemisen vaiheita ja johtivat lopuksi kristillisen initiaation sakramenttien viettoon. 1248

1231. Siellä, missä lapsikasteesta oli tullut tämän sakramentin viettämisen yleisin muoto, tästä vietosta oli tullut yksi ainoa toimitus, joka sisälsi kristillisen initiaation alkuvaiheet hyvin lyhyesti. Lapsikaste kuitenkin jo luonteensa takia vaatii *kasteen jälkeisen katekumenaatin*. Siinä ei ole kyse vain kasteen jälkeisestä uskonnonopetuksesta, vaan siitä, että kasteen armo pääsee vahvistumaan kastetun persoonallisessa kasvussa. *Katekismus* on juuri tätä varten. 13

1232. Vatikaanin II kirkolliskokous on palauttanut latinalaiseen kirkkoon aikuisten katekumenaatin, jossa on useita vaiheita³¹. Sen riitit löytyvät julkaisusta *Ordo initiationis christianae adultorum* (1972). Kirkolliskokous antoi myös luvan, että kristilliseen traditioon sisältyvien initiaation aineiden lisäksi voidaan lähetysmaissa käyttää niitä initiaation aineksia, joita esiintyy kunkin kansan kulttuurissa, ”siinä määrin kuin niitä voidaan sopeuttaa kristilliseen liturgiaan”.³² 1204

1233. Aikuisten kristillinen initiaatio alkaa nykyisin kaikissa latinalaisissa ja idän kirkkojen riituksissa katekumenaattiin astumisella ja huipentuu yhden liturgian puitteissa tapahtuvaan kolmen sakramentin, kasteen, vahvistuksen ja eukaristian viettoon.³³ Idän kirkkojen riituksissa lasten kristillinen initiaatio alkaa kasteella, jota heti seuraa vahvistus ja eukaristia. Roomalaisessa riituksessa sitä vastoin initiaatio jatkuu vuosia katekeesina ja päättyy vasta myöhemmin vahvistukseen ja eukaristiaan kristillisen initiaation huipennuksena.³⁴ 1290

KASTEEN VIETON MYSTAGOGIA (TEOLOGINEN SISÄLTÖ)

1234. Kasteen sakramentin merkitys ja armo tulevat selkeästi ilmi sen viettoon kuuluvissa riiteissä. Kun uskovat seuraavat tarkkaavaisesti sen vieton eleitä ja sanoja, heidät johdatetaan rikkauksiin, joita tämä sakramentti sekä kuvaa että vaikuttaa jokaisessa vastakastetussa.

³¹ Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 64.

³² sama, 65; 37–40.

³³ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 14; CIC kaanonit 851, 865–866.

³⁴ vrt. CIC, kaanonit. 851,2; 868.

1235. *Ristinmerkki* vieton alussa ilmaisee sen, että Kristus painaa merkkinsä kastettavaan, joka tulee kuulumaan hänelle. Se kuvaa lunastuksen armoa, jonka Kristus on meille hankkinut ristinsä kautta. 617, 2157

1236. *Jumalan sanan julistaminen* valaisee kastettavat ja seurakunnan Jumalan ilmoittamalla totuudella ja kutsuu esiin uskon vastauksen, joka erottamattomasti kuuluu kasteeseen. Kastehan on erityisellä tavalla ”uskon sakramentti”, sillä siinä astutaan sakramentaalisesti uskon elämään. 1122

1237. Koska kaste on merkki vapautumisesta synnistä ja sen aikaansaajasta, Paholaisesta, kastettavan yli lausutaan *eksorkismi* (tai useampia eksorkismeja). Selebrantti voitelee kastettavan katekumeenien öljyllä tai panee käntensä hänen päällensä, minkä jälkeen kastettava luopuu selkeästi Saatanasta. Näin valmistautuneena hän kykenee *tunnustamaan kirkon uskon*, jonka haluttuun hänet kasteessa ”luovutetaan”.³⁵ 1673, 189

1238. *Kastevesi* vihitään epikleesi-rukouksella joko itse kastetilaisuudessa tai pääsiäisyönä. Tässä rukouksessa kirkko pyytää Jumalalta, että hän antaisi Pyhän Hengen voiman laskeutua Poikansa kautta tähän veteen, jotta kaikki, jotka siinä kastetaan, ”syntyisivät vedestä ja Hengestä” (Joh. 3:5). 1217

1239. Sen jälkeen seuraa sakramentin *olennainen riitti*: varsinainen kaste. Se ilmaisee ja vaikuttaa kuolemissa synnille ja astumisen Pyhän Kolminaisuuden elämän osallisuuteen Kristuksen pääsiäissalaisuuden kaltaiseksi tulemisen kautta. Kaste toteutetaan ilmaisuvoimaisimmalla tavalla kolminkertaisessa upottamisessa kasteveteen. Mutta jo kristinuskon alkuajoista lähtien kaste voitiin toimittaa valelemalla vettä kolme kertaa kastettavan päähän. 1214

1240. Latinalaisessa kirkossa tähän kolminkertaiseen vedellä valeluun liittyvät kasteen toimittajan sanat: ”N., minä kastan sinut Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.” Idän kirkkojen riituksissa katekumeeni kääntyy itään päin ja pappi lausuu: ”Jumalan palvelija N. kastetaan Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.” Ja joka kerta lausuessaan Pyhän Kolminaisuuden persoonan nimen kasteen toimittaja upottaa kastettavan veteen ja nostaa hänet jälleen ylös.

1241. *Voitelu pyhällä krismalla*, piispan vihkimällä hyväntuoksuksella öljyllä, merkitsee, että vastakastetulle lahjoitetaan Pyhä Henki. Hänestä on tullut kristitty eli Pyhällä Hengellä ”voideltu”, liitetty Kristukseen, joka on voideltu papiksi, profeetaksi ja kuninkaaksi.³⁶ 1294, 1574, 783

1242. Idän kirkkojen liturgiassa kastetta seuraava voitelu on krismavoitelun sakramentti (vahvistus). Roomalaisessa liturgiassa tämä voitelu ennakoi

³⁵ vrt. Room. 6:17.

³⁶ vrt. *Ordo Baptismi parvulorum*, 62.

toista krismavoitelua, jonka piispa antaa: vahvistuksen sakramenttia, joka niin sanoaksemme ”vahvistaa” ja vie päätökseen kastevoitelun. 1291

1243. *Valkoinen vaate* symbolisoi sitä, että kastettu ”on pukeutunut päälleen Kristuksen”:³⁷ hän on noussut Kristuksen kanssa kuolleista. *Kastekynttilä*, joka sytytetään pääsiäiskynttilästä, merkitsee, että Kristus on valaissut vastakastetun. Kastetut ovat Kristuksessa ”maailman valo” (Matt. 5:14).³⁸

Vastakastettu on nyt Jumalan lapsi ainoassa Pojassa. Hän voi rukoilla Jumalan lasten rukouksen: Isä meidän. 1216, 2769

1244. *Ensimmäinen eukaristinen kommuunio*. Jumalan lapseksi tullessa ja häähäpukuun puettuna vastakastettu kutsutaan ”Karitsan häätaterialle” ja hän saa uuden elämän ravinnon, Kristuksen ruumiin ja veren. Idän kirkot ovat hyvin tietoisia siitä, että kristillinen initiaatio on yksi kokonaisuus, ja ne jakavat sen tähden pyhän kommuunion kaikille vastakastetuille ja vahvistuksen saaneille, jopa pikkulapsille, muistaen Herran sanoja: ”Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä” (Mark. 10:14). Latinalainen kirkko, joka avaa pääsyn pyhälle kommuuniolle niille, jotka ovat saavuttaneet ymmärryksen iän, ilmaisee kasteen suuntautumista kohti eukaristiaa siten, että vastakastettu lapsi kannetaan alttarin eteen Isä meidän -rukouksen ajaksi. 1292

1245. *Juhlallinen siunaus* päättää kasteen vieton. Pienten lasten kasteen yhteydessä äidin siunaaminen on tärkeällä sijalla.

IV Kuka voi saada kasteen?

1246. ”Kasteelle kelvollinen on jokainen ja vain sellainen ihminen, jota ei ole vielä kastettu.”³⁹

AIKUISTEN KASTE

1247. Kirkon alkuajoista lähtien aikuiskaste on ollut tavallisin käytäntö sielä, missä evankeliumia on julistettu vasta vähän aikaa. Katekumenaatilla (valmistautumisella kasteeseen) on tällöin tärkeä sija. Koska se on uskon ja kristilliseen elämään valmistautumista, sen tulee johdattaa Jumalan lahjan vastaanottamiseen kasteessa, vahvistuksessa ja eukaristiassa.

1248. Katekumenaatin eli katekumeeniopetuksen tavoitteena on saattaa katekumeenit Jumalaan aloitteeseen myönteisesti vastaamalla ja yhteydessä

³⁷ vrt. Gal. 3:27.

³⁸ vrt. Fil. 2:15.

³⁹ CIC kaanon 864; vrt. CCEO kaanon 679.

kirjon yhteisöön viemään kääntymyksensä ja uskonsa kypsyyteen. Tämä aika on ”koko sen kristillisen elämän oppimista, jonka kautta opetuslapset liittyvät Kristukseen, mestariinsa. Kastettavat on siis johdatettava pelastuksen salaisuuksiin ja evankeliumin mukaisen elämän harjoittamiseen ja asteittain toimitettavien pyhien riittien kautta Jumalan kansan uskon, liturgian ja rakkauden elämään.”⁴⁰ 1230

1249. Katekumeenit ”on jo liitetty kirkkoon, he kuuluvat jo Kristuksen perheväkeen ja useinkin he jo elävät uskon, toivon ja rakkauden elämää”.⁴¹ ”Kirkkoäiti sulkee heidät jo rakastavasti ja huolehtien huomaansa kuin omat lapsensa.”⁴² 1259

LASTEN KASTE

1250. Koska lapsilla on tähän maailmaan syntyessään langennut ja perisyntin tahraama ihmisluonto, hekin tarvitsevat kasteessa tapahtuvan uudestisyntymisen⁴³ päästäkseen vapaiksi pimeyden vallasta Jumalan lasten vapauden valtakuntaan,⁴⁴ johon kaikki ihmiset on kutsuttu. Lasten kasteessa käy erityisen selvästi ilmi, että pelastuksen armo on täysin ansiotta saatua lahjaa. Kirkko ja vanhemmat pidättäisivät lapselta arvaamattoman suuren armon, Jumalan lapseksi pääsemisen, jos he eivät soisi lapselle kastetta jo pian syntymän jälkeen.⁴⁵ 403, 1996

1251. Kristittyjen vanhempien tulisi oivaltaa, että tämä käytäntö kuuluu heidän tehtävänsä edistää elämää, jonka Jumala on uskonut heille.⁴⁶

1252. Pienten lasten kastaminen on kirkon ikivanha perinne. Siitä on ilmiselviä todisteita 100-luvulta lähtien. Mahdollisesti jo apostolien saarnatoiminnan alkaessa kastettiin myös lapsia,⁴⁷ kun kokonaiset perhekunnat saivat kasteen.⁴⁸

USKO JA KASTE

1253. Kaste on uskon sakramentti.⁴⁹ Mutta usko puolestaan tarvitsee uskovien yhteisön. Vain kirkon uskossa kukin uskova voi uskoa. Kasteeseen vaa-

⁴⁰ Vatikaanin II kirkkokok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 14; *Ordo initiationis christianae adultorum*, Praenotanda 19; 98.

⁴¹ Vatikaanin II kirkkokok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 14.

⁴² Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 14; vrt. CIC, kaanonit 206; 788.

⁴³ Trenton kirkkokok., *Decretum de peccato originali*, canon 4: DS 1514.

⁴⁴ vrt. Kol. 1:12–14.

⁴⁵ vrt. CIC, kaanon 867; CCEO, kaanonit 681; 686 § 1.

⁴⁶ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11, 41; pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 48; CIC, kaanonit 774, § 2, 1136.

⁴⁷ vrt. Apt. 16:15,33; 18:8; 1 Kor. 1:16.

⁴⁸ vrt. Uskonopin kongregaation ohje *Pastoralis actio*.

⁴⁹ vrt. Mark. 16:16.

dittavan uskon ei tarvitse olla täydellinen eikä kypsä; siihen riittää alku, jonka tulee sitten kehittyä. Katekumeenille tai hänen kummilleen osoitetaan kysymys: ”Mitä pyydät Jumalan kirkolta?” Ja hän vastaa: ”Uskoa.” 1123, 168

1254. Uskon täytyy kasvaa kasteen *jälkeen* kaikissa uskovissa, ovatpa he lapsia tai aikuisia. Tästä syystä kirkko joka vuosi pääsiäisvigiliassa viettää kasteen lupauksen uudistamista. Kasteelle valmistautuminen vie vain uuden elämän kynnykselle. Kaste on uuden elämän lähde Kristuksessa ja siitä kumpuaa koko kristillinen elämä. 2101

1255. Jotta kasteen armo kehittyisi, vanhempien apu on tärkeää. Myös *kummien* on autettava tässä asiassa. Heidän on oltava vakaita uskovia, jotka kykenevät ja ovat valmiit tukemaan vastakastettua lasta tai aikuista kristillisen elämän tiellä.⁵⁰ Heidän tehtävänsä on tosi kirkollinen *palvelutyö (officium)*.⁵¹ Koko kirkko on yhteisönä vastuussa kasteen armon kehittymisestä ja säilymisestä. 1311

V Kuka voi kastaa?

1256. Kasteen varsinaisia jakajia ovat piispa ja pappi ja latinalaisessa kirkossa myös diakoni.⁵² Hätätapauksessa kasteen saa toimittaa kuka tahansa,⁵³ vieläpä kastamatonkin henkilö, jos hänellä on kirkon edellyttämä tarkoitus ja hän käyttää trinitaarista kastamiskaavaa. ”Kirkon edellyttämä tarkoitus” tarkoittaa halua tehdä sitä, mitä kirkko kastaessaan tekee. Kirkko näkee tämän mahdollisuuden perustuvan Jumalan universaaliseen pelastustahtoon⁵⁴ ja kasteen välttämättömyyteen pelastumiselle.⁵⁵ 1239–1240, 1752

VI Kasteen välttämättömyys

1257. Herra itse sanoo, että kaste on välttämätön pelastumiselle.⁵⁶ Siksi hän on antanut opetuslapsilleen käskyn julistaa evankeliumia ja kastaa kaikki kansat.⁵⁷ Kaste on pelastukseen välttämätön niille ihmisille, joille on julistettu evankeliumi ja joilla on ollut tilaisuus pyytää tätä sakramenttia.⁵⁸ Kirkko ei tunne kasteen ohella mitään muuta välikappaletta, joka varmistaisi pääsyn ikuiseen autuuteen. Siksi kirkko varoo laiminlyömistä Herraltaan saa-

⁵⁰ vrt. CIC, kaanonit 872–874.

⁵¹ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 67.

⁵² vrt. CIC, kaanon 861, § 1; CCEO, kaanon 677, § 1.

⁵³ CIC, kaanon 861 § 2.

⁵⁴ vrt. 1 Tim. 2:4.

⁵⁵ vrt. Mark. 16:16.

⁵⁶ vrt. Joh. 3:5.

⁵⁷ vrt. Matt. 28:18–20; vrt. Trenton kirk.kok., *Decretum de sacramentis*, canon 5: DS 1618; Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 14; lähetyksedekreetti *Ad gentes*, 5.

⁵⁸ vrt. Mark. 16:16.

maansa tehtävää toimia niin, että ne jotka voidaan kastaa, ”uudestisyntyvät vedestä ja Hengestä”. *Jumala on sitonut pelastuksen kasteen sakramenttiin, mutta hän ei ole sitonut itseään sakramenteillaan.* 1129, 161, 846

1258. Kirkko on ollut vanhastaan lujasti vakuuttunut siitä, että ihmiset, jotka kärsivät kuoleman uskonsa tähden, vaikka heitä ei ollut kastettu, tulevat kastetuiksi kärsiessään kuoleman Kristuksen puolesta ja Kristuksen kanssa. Tämä *verikaste*, niin kuin *kasteen kaipaaminenkin*, aikaansaa kasteen vaikutukset olematta kuitenkaan itsessään sakramentti. 2473

1259. Ennen kastettaan kuolleille *katekumeeneille* heidän selkeästi ilmaise-
mansa toive kasteesta, siihen liittynyt syntiensä katuminen ja rakkaus takaa-
vat sen pelastuksen, jota he eivät voineet saada sakramentin kautta. 1249

1260. ”Kristushan on kuollut kaikkien puolesta ja ihmisen lopullinen kutsumus on itse asiassa yksi ainoa, nimittäin kutsumus Jumalan yhteyteen. Sen vuoksi meidän on pidettävä kiinni siitä, että Pyhä Henki tarjoaa kaikille mahdollisuuden jollakin Jumalan tuntemalla tavalla yhdistyä tähän pääsiäisen salaisuuteen”.⁵⁹ Jokainen ihminen, joka Kristuksen evankeliumia ja hänen kirkkoaan tuntematta etsii totuutta ja tekee Jumalan tahdon siinä määrin kuin hän sen tuntee, voi pelastua. Saamme olettaa, että sellaiset ihmiset *olisivat selkeästi toivoneet kastetta*, jos he olisivat tienneet sen välttämättömäksi. 848

1261. Mitä *kastamattomina kuolleisiin lapsiin* tulee, kirkko voi vain uskoa heidät Jumalan laupeuden haltuun, niin kuin näiden lasten hautausriitissä tehdään. Jumalan suuri armahtavaisuus, joka tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuvat, (1 Tim. 2:4) ja Jeesuksen lempeä rakkaus lapsia kohtaan, joka saa hänet sanomaan: ”Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä” (Mark. 10:14), antavat meille luvan toivoa, että myös ilman kastetta kuolleille lapsille on olemassa tie pelastukseen. Sitäkin vakavampi on kirkon kehoitus vanhemmille, etteivät he estäisi lapsia tulemasta pyhän kasteen lahjan kautta Kristuksen luokse. 1257, 1250

VII Kasteen armo

1262. Sakramentaalisen riitin näkyvät elementit kuvaavat kasteen eri vaikutuksia. Veteen upottaminen on kuoleman ja puhdistumisen, mutta myös uudestisyntymisen ja uudistumisen vertauskuva. Molemmat tärkeimmät vaikutukset ovat siis puhdistuminen synneistä ja uudestisyntyminen Pyhässä Hengessä.⁶⁰ 1234

⁵⁹ Vatikaanin II kirkk.kok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 22; vrt. kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 16; lähetysdekreetti *Ad gentes*, 7.

⁶⁰ vrt. Apt. 2:38; Joh 3:5.

SYNTIEN ANTEEKSIANTAMISEKSI ...

1263. Kasteessa annetaan anteeksi *kaikki synnit*, perisynti ja kaikki henkilökohtaiset synnit, samoin kuin synnin rangaistukset.⁶¹ Niihin, jotka ovat syntyneet uudesti, ei jää mitään, mikä estäisi heitä astumasta Jumalan valtakuntaan, ei Aadamin syntiä, ei henkilökohtaista syntiä eikä synnin seurauksia, joista pahin on ero Jumalasta. 977, 1425

1264. Kastettuun jää kuitenkin eräitä synnin ajallisia seurauksia, kuten kärsimys, sairaus, kuolema ja sellaista elämään kuuluvaa haurautta, kuten luonteen heikkoudet ja muuta vastaavaa, sekä myös taipumus syntiin, jota traditio kutsuu nimellä *concupiscentia* (himo) tai kuvaannollisesti nimellä ”synnin tulipesä” (*fomes peccati*). Koska himo ”on jätetty kannustamaan ihmistä kilvoitteluun”, se ei ”kykene vahingoittamaan niitä, jotka eivät himoon suostu vaan miehuullisesti taistelevat sitä vastaan Kristuksen Jeesuksen armon avulla. Sillä vain se seppelöidään, joka kilvoittelee ’säntöjen mukaisesti’” (2 Tim. 2:5).⁶² 976, 2514, 1426, 405

”UUSI LUOMUS”

1265. Kaste ei ainoastaan puhdistaa kaikista synneistä, vaan tekee vastakastetusta samalla ”uuden luomuksen”;⁶³ Jumalan adoptoiman lapsen,⁶⁴ josta ”on tullut osallinen jumalallisesta luonnosta”,⁶⁵ Kristuksen ruumiin jäsen,⁶⁶ ”perillinen yhdessä Kristuksen kanssa”⁶⁷ ja Pyhän Hengen temppeli.⁶⁸ 505, 460

1266. Pyhä Kolminaisuus antaa kastetulle *pyhittävän armon, vanhurskauttamisen armon*, joka 1992

- antaa hänelle *jumalallisten hyveiden* kautta kyvyn uskoa Jumalaan, panna toivonsa häneen ja rakastaa häntä; 1812
- antaa hänelle *Pyhän Hengen lahjojen* kautta kyvyn elää ja toimia Pyhän Hengen liikkeellepanemana; 1831
- antaa hänelle *moraalisten hyveiden* kautta kyvyn kasvaa hyvässä. 1810

Näin kristityn yliluonnollisen elämän koko organismi on juurtunut pyhään kasteeseen.

⁶¹ vrt. Firenzen kirk.kok., *Decretum pro Armenis*: DS 1316.

⁶² Trenton kirk.kok., *Decretum de peccato originali*, canon 5: DS 1515.

⁶³ vrt. 2 Kor. 5:17.

⁶⁴ vrt. Gal. 4:5–7.

⁶⁵ vrt. 2 Piet. 1:4.

⁶⁶ vrt. 1 Kor. 6:15; 12:27.

⁶⁷ vrt. Room. 8:17.

⁶⁸ vrt. 1 Kor. 6:19.

KIRKKOON, KRISTUKSEN RUUMIISEEN, JÄSENTYNEINÄ

1267. Kaste tekee meistä Kristuksen ruumiin jäseniä. ”Me olemme toinen toisemme jäseniä” (Ef. 4:25). Kaste liittää meidät kirkon jäseniksi. Kastealta syntyy uuden liiton ainutlaatuinen Jumalan kansa, joka ylittää kaikki luonnolliset ja inhimilliset, kansallisuuksien, kulttuurien, kansojen ja sukupuolten väliset rajat. ”Sillä meidät on kaikki yhdessä Hengessä kastettu yhdeksi ruumiiksi.” (1 Kor. 12:13). 782

1268. Kastetuista on tullut ”eläviä kiviä”, jotta heistä rakentuisi ”hengellinen huone” ja muodostuisi ”pyhä papisto” (1 Piet. 2:5). Heillä on kasteensa perusteella osallisuus Kristuksen pappeuteen, hänen profeetalliseen ja kuninkaalliseen tehtäväänsä. He ovat ”valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, Jumalan oma kansa, määrätty julistamaan hänen suuria tekojaan, joka on kutsunut heidät pimeydestä ihmeelliseen valoonsa” (1 Piet. 2:9). *Kaste tekee osalliseksi uskovien yhteisestä pappeudesta.* 1141, 784

1269. Kirkon jäseneksi tullessaan uskova ei kuulu enää itselleen,⁶⁹ vaan Hänelle, joka on kuollut ja noussut kuolleista meidän puolestamme.⁷⁰ Siitä lähtien hänen tulee olla toisille alamainen,⁷¹ palvella heitä kirkon yhteydessä⁷² ja olla kirkon johtajille ”kuuliainen ja heidän opetuksilleen vastaanottavainen”⁷³ ja osoittaa heille kunnioitusta ja rakkautta.⁷⁴ Niin kuin kasteesta seuraa vastuuta ja velvoituksia, niin kastetulla on kirkossa myös oikeuksia: saada sakramentit, tulla ravituksi Jumalan sanalla ja saada kirkolta muutakin hengellistä tukea.⁷⁵ 871

1270. ”Jumalan lapsiksi kasteen kautta uudestisyntyneinä kastetut ovat velvollisia tunnustamaan ihmisten edessä sitä uskoa, jonka he ovat Jumalalta kirkon kautta vastaanottaneet”,⁷⁶ ja osallistumaan Jumalan kansan apostoliseen toimintaan ja lähetystehtävään.⁷⁷ 2472

KRISTITTYJEN YKSEYDEN SAKRAMENTAALINEN SIDE

1271. Kaste muodostaa perustan kaikkien kristittyjen yhteydelle, myös niiden kanssa, jotka eivät vielä ole täydellisessä yhteydessä katolisen kirkon kanssa. ”Ne, jotka uskovat Kristukseen ja ovat saaneet pätevän kasteen, ovat

⁶⁹ vrt. 1 Kor. 6:19.

⁷⁰ vrt. 2 Kor. 5:15.

⁷¹ vrt. Ef. 5:21; 1 Kor. 16:15–16.

⁷² vrt. Joh. 13:12–15.

⁷³ vrt. Hepr. 13:17.

⁷⁴ vrt. 1 Tess. 5:12–13.

⁷⁵ vrt. Vatikaanin II kirkkok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 37; CIC, kaanonit 208–223: CCEO, kaanon 675 § 2.

⁷⁶ vrt. Vatikaanin II kirkkok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11;

⁷⁷ sama, 17; lähetysdekreetti *Ad gentes*, 7; 23.

näet tietyllä tavalla yhteydessä katoliseen kirkkoon, vaikkakaan tämä yhteys ei ole täydellistä ... Kuitenkin nämä kristityt, tultuaan vanhurskautetuiksi uskosta kasteessa, tulevat liitetyiksi Kristuksen ruumiiseen. Siksi heillä on täysi oikeus kantaa kristityn kunnianimeä, ja syystä katolisen kirkon lapset tunnustavat heidät veljiksi Herrassa”.⁷⁸ ”Kaste muodostaa siis *sakramentaalisen ykseyden siteen* kaikkien niiden välille, jotka ovat sen kautta uudesti-syntyneet.”⁷⁹ 818, 838

POISPYYHKIMÄTÖN HENGELLINEN MERKKI

1272. Kastettu, joka kasteen kautta on liitetty Kristuksen ruumiiseen, on saanut Kristuksen hahmon.⁸⁰ Kaste sinetöi kristityn katoamattomalla hengellisellä merkillä, *luonteella* (character), merkiksi siitä, että hän kuuluu Kristukselle. Mikään synti ei hävitä tätä sinettiä, ei silloinkaan kun synti estää kastetta tuottamasta pelastuksen hedelmiä.⁸¹ Koska kaste on annettu keran kertakaikkisena, sitä ei voi toimittaa uudestaan. 1121

1273. Tultuaan kasteessa kirkon jäseniksi uskovat ovat saaneet sakramentaalisen luonteen, ”jonka kautta heidät on kutsuttu harjoittamaan kristillistä jumalanpalvelusta”.⁸² Kasteen sinetti antaa kristityille kyvyn ja velvollisuuden palvella Jumalaa osallistumalla elävästi kirkon pyhään liturgiaan, ja harjoittaa kaikkien kastettujen pappetta todistamalla pyhällä elämällä ja teoisella ilmenevällä rakkaudella.⁸³ 1070

1274. ”*Herran sinetti*” (”*Dominicus character*”)⁸⁴ on se sinetti, jolla Pyhä Henki on merkinnyt meidät ”lunastuksen päivää varten” (Ef. 4:30).⁸⁵ ”Kaste on ikuisen elämän sinetti”.⁸⁶ Uskova, joka on pitänyt ”sinettinsä tallella” loppuun asti eli noudattanut uskollisesti kasteestaan seuraavia vaatimuksia, voi kuolla ”uskon sinetillä merkittynä”,⁸⁷ kasteensa uskossa, odottaen autuasta Jumalan näkemistä – joka on uskon täyttymys – ja ylösnousemuksen toivossa. 197, 2016

⁷⁸ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 3.

⁷⁹ sama, 22.

⁸⁰ vrt. Room. 8:29.

⁸¹ Trenton kirk.kok., *Decretum de sacramentis*, canon 9: DS 1609; canon 6: DS 1619.

⁸² Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11.

⁸³ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 10.

⁸⁴ vrt. pyhä Augustinus, *Epistula* 98, 5: PL 33, 362.

⁸⁵ vrt. Ef. 1:13–14; 2 Kor. 2:21–22.

⁸⁶ pyhä Ireneus, *Demonstratio praedicationis apostolicae*, 3: SC 62,32.

⁸⁷ *Ensimmäinen eukaristinen rukous eli roomalainen kaanon 97: Missale Romanum.*

LYHYESTI

1275. Kristillinen initiaatio tapahtuu kolmen sakramentin kautta: kasteen, joka on uuden elämän alku; vahvistuksen, joka vahvistaa tätä uutta elämää; ja eukaristian, joka ravitsee opetuslasta Kristuksen ruumiilla ja verellä, jotta hänestä tulisi Kristuksen kaltainen.
1276. ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskenyt teidän pitää” (vrt. Matt. 28:19–20).
1277. Kaste on syntymä uuteen elämään Kristuksessa. Herran tahdosta se on pelastukseen välttämätön, niin kuin kirkkokin, johon kaste liittää.
1278. Kasteen olennaisen riitin muodostaa se, että kastettava upotetaan veteen tai että vettä valetaan hänen päänsä päälle samalla kun kutsutaan avuksi Pyhää Kolminaisuutta: Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä.
1279. Kasteen vaikutus eli kasteen armo on sisällöltään rikas: perisyntien ja kaikkien henkilökohtaisten syntien anteeksi antaminen; syntyminen uuteen elämään, jonka kautta ihmisestä tulee Jumalan lapsi, Kristuksen jäsen ja Pyhän Hengen temppeli. Kasteen kautta kastetusta on tullut kirkon, Kristuksen ruumiin jäsen ja hän on saanut osallisuuden Kristuksen pappeuteen.
1280. Kaste painaa sieluun katoamattoman hengellisen merkin, kasteluonteeseen, joka vihkii kastetun kristilliseen jumalanpalvelukseen. Tämän luonteen (character) vuoksi kastetta ei voi toistaa.⁸⁸
1281. Ne, jotka kuolevat uskon tähden, samoin katekumeenit ja kaikki ihmiset, jotka armon liikkeellepanemina – vaikka eivät tunne kirkkoa – etsivät vilpittömästi Jumalaa ja pyrkivät täyttämään hänen tahtonsa, voivat saavuttaa pelastuksen, vaikka eivät olisi saaneet kastetta.⁸⁹
1282. Jo varhaisimmista ajoista asti kastetta on toimitettu lapsille, sillä kaste on Jumalan armon lahja, joka ei edellytä mitään inhimillisiä ansioita. Lapset kastetaan kirkon uskossa. Astuminen kristilliseen elämään johtaa todelliseen vapauteen.
1283. Mitä kastamattomina kuolleisiin lapsiin tulee, kirkon liturgia ohjaa meitä luottamaan Jumalan laupeuteen ja rukoilemaan heidän pelastuksensa puolesta.

⁸⁸ vrt. Trenton kirkkokok., *Decretum de sacramentis*, canon 9: DS 1609; canon 11: DS 1624.

⁸⁹ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 16.

1284. Hätätapauksessa jokainen ihminen voi toimittaa kasteen edellyttäen, että hänellä on tarkoitus tehdä se, mitä kirkko tekee, ja että hän valelee vettä kastettavan pään päälle ja samalla sanoo: ”Minä kastan sinut Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.”

Toinen artikkeli

VAHVISTUKSEN SAKRAMENTTI

1285. Vahvistuksen sakramentti muodostaa kasteen ja eukaristian kanssa ”kristillisen initiaation sakramenttien” kokonaisuuden, jonka yhtenäisyys tulee säilyttää. Uskville on siis selitettävä, että vahvistuksen vastaanottaminen on välttämätöntä kasteen armon täydellistämiseksi.⁹⁰ ”Vahvistuksen sakramentissa kastetut yhdistyvät kirkkoon täydellisemmin ja saavat Pyhän Hengen erityisen voiman. Siten heidät myös entistä vahvemmin velvoitetaan Kristuksen todellisina todistajina levittämään ja puolustamaan uskoa sanoin ja teoin.”⁹¹

I Vahvistus pelastuksen taloudenhoidossa

1286. *Vanhassa liitossa* profeetat olivat ilmoittaneet, että Herran Henki on lepäävä odotetun Messiaan päällä⁹² hänen pelastustehtävänsä varten.⁹³ Hengen laskeutuminen Jeesuksen päälle Johanneksen suorittaman kasteen yhteydessä oli merkki siitä, että hän on se, joka oli tuleva: hän on Messias, Jumalan Poika.⁹⁴ Hän sikisi Pyhästä Hengestä ja hänen koko elämänsä ja koko tehtävänsä toteutuvat täydellisessä yhteydessä Pyhän Hengen kanssa, jonka Isä antaa hänelle ”mittaa käyttämättä” (Joh. 3:34). 702–716

1287. Tämän Hengen täyteen ei pitänyt rajoittua yksinomaan Messiaanseen, vaan se piti välittää *koko messiaaniselle kansalle*.⁹⁵ Monissa yhteyksissä Kristus lupasi Hengen vuodatuksen⁹⁶ ja täytti lupauksensa ensin pääsiäispäivänä⁹⁷ ja vielä selkeämmin helluntaipäivänä.⁹⁸ Pyhän Hengen täyttämistä apostolit alkavat julistaa ”Jumalan suuria tekoja” (Apt. 2:11). Pietari

⁹⁰ vrt. *Ordo Confirmationis*, Praenotanda 1.

⁹¹ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11; vrt. *Ordo Confirmationis*, Praenotanda 2.

⁹² vrt. Jes. 11:2.

⁹³ vrt. Luuk. 4:16–22; Jes. 61:1.

⁹⁴ vrt. Matt. 3:13–17; Joh. 1:33–34.

⁹⁵ vrt. Hes. 36:25–27; Joël 3:1–2.

⁹⁶ vrt. Luuk. 12:12; Joh. 3:5–8; 7:37–39; 16:7–15; Apt. 1:8.

⁹⁷ vrt. Joh. 20:22.

⁹⁸ vrt. Apt. 2:1–4.

selittää, että tämä Hengen vuodatus on Messiaan aikojen merkki.⁹⁹ Ne, jotka uskoivat apostolien saarnan ja ottivat kasteen, saivat hekin Pyhän Hengen lahjan.¹⁰⁰ 739

1288. ”Siitä alkaen apostolit välittivät vastakastetuille Kristuksen tahdon mukaisesti kännen päällepanemisella Hengen lahjan kasteen armon täydellistämiseksi.¹⁰¹ Niinpä Heprealaiskirjeessä mainitaan kristillisen opin alkeissa oppi kasteesta ja kännen päällepanemisesta.¹⁰² Katolinen traditio pitää tätä kännen päällepanemista oikeutetusti vahvistuksen sakramentin alkuna, joka tietyllä tavalla jatkaa helluntain armoa kirkossa.”¹⁰³ 699

1289. Hyvin pian kännen päällepanemiseen liitettiin voitelu hyvältä tuoksuvalla öljyllä (krismalla), jotta Pyhän Hengen lahja tulisi ilmaistuksi vielä paremmin. Tämä voitelu havainnollistaa nimeä ”kristitty”, joka merkitsee ”voideltua” ja joka saa alkunsa Kristuksesta itsestään, jonka ”Jumala voiteli Pyhällä Hengellä” (Apt. 10:38). Tämä voiteluriitti on edelleen käytössä niin idässä kuin lännessäkin. Siksi tätä sakramenttia kutsutaan idässä nimellä *khrysmation*, krismavoitelu, tai *myron*, joka tarkoittaa ”krismaa”. Lännessä nimitys *vahvistus* viittaa siihen, että tämä sakramentti sekä vahvistaa kasteen että lujittaa kasteen armon. 695, 436, 1297

KAKSI TRADITIOTA: IDÄN JA LÄNNEN

1290. Ensimmäisinä vuosisatoina vahvistus yleisesti muodostaa kasteen kanssa yhden ainoan vieton, ”kaksoissakramentin”, niin kuin pyhä Cyprianus sanoo.¹⁰⁴ Lapsikasteiden määrän kasvaessa ja kasteiden toimittamisen tapahtuessa pitkin vuotta sekä maaseudun seurakuntien lisääntyessä ja hiippakuntien kasvaessa, ja muidenkin syiden takia, piispa ei voinut enää osallistua kaikkiin kasteiden viettoihin. Koska kasteen päätökseen vieminen haluttiin säilyttää piispan tehtävänä, lännessä syntyy tapa erottaa sakramentit ajallisesti toisistaan. Itä on pitänyt nämä sakramentit yhdessä; kastava pappi toimittaa myös vahvistuksen. Hän saa tehdä sen kuitenkin vain piispan vihkimällä ”myronilla”.¹⁰⁵ 1233

1291. Eräs Rooman kirkossa käytetty tapa – kasteen jälkeen kaksi kertaa suoritettu voiteluminen pyhällä krismalla – helpotti lännen käytännön yleistymistä. Ensimmäisen voitelun vastakastetuille suoritti pappi heti kastamisen jälkeen; sen täydensi toinen voitelu, jonka piispa teki vastakastettujen otsalle.¹⁰⁶ Papin suorittama ensimmäinen krismavoitelu säilyi kasteen yhteydessä; sen merkityksenä on kastetun osallisuus Kristuksen papilliseen, profeetalliseen ja kuninkaalliseen virkaan. Jos kaste toimitetaan aikuiselle, kasteen jälkeen seuraa vain yksi voitelu, vahvistuksen voitelu. 1242

⁹⁹ vrt. Apt. 2:17–18.

¹⁰⁰ vrt. Apt. 2:38.

¹⁰¹ vrt. Apt. 8:15–17; 19:5–6.

¹⁰² vrt. Hepr. 6:2.

¹⁰³ Paavali VI, apostolinen konstituutio *Divinae consortium naturae*.

¹⁰⁴ vrt. pyhä Cyprianus, *Epistula*, 73, 21: PL 3, 1169.

¹⁰⁵ vrt. CCEO, kaanonit 695 § 1; 696 § 1.

¹⁰⁶ vrt. pyhä Hippolytos Roomalainen, *Traditio apostolica*, 21.

1292. Idän kirkkojen käytäntö korostaa ennen kaikkea kristillisen initiaation ykseyttä; latalaisen kirkon käytäntö havainnollistaa uuden kristityn yhteyttä piispaansa, joka on kirkkonsa ykseyden, sen katolisuuden ja apostolisuuden takaaja ja palvelija. Hänen kauttaan paikalliskirkko yhdistyy Kristuksen kirkon apostoliseen alkuperään. 1244

II Vahvistuksen merkit ja riitti

1293. Tämän sakramentin riitissä huomio on kiinnitettävä kahteen seikkaan: *voitelun* merkkiin ja siihen, mitä voitelu kuvaa ja painaa sieluun, hengelliseen *sinettiin*.

Voitelulla on Raamatun ja antiikin kuvakielessä rikas merkitysten kenttä: öljy on ylitsevuotavuuden¹⁰⁷ ja ilon¹⁰⁸ merkki; se puhdistaa (voitelu ennen kylpyä ja sen jälkeen) ja tekee notkeaksi (painijoiden ja nyrkkeilijöiden voitelut); se on tervehtymisen merkki, sillä se tuo lievitystä iskujen jälkeen ja haavoihin;¹⁰⁹ se saa säteilemään kauneutta, terveyttä ja voimaa. 695

1294. Nämä kaikki öljyllä voitelemisen merkitykset löytyvät myös sakramentaalisessa elämässä. Ennen kastetta suoritettu voitelu katekumeenien öljyllä merkitsee puhdistumista ja vahvistumista; sairaiden voitelemisen tervehtymistä ja voimistumista. Kasteen jälkeen, vahvistuksessa ja papiksi vihkimisessä suoritettu voitelu pyhällä krismalla on merkki konsekraatiosta. Vahvistuksen kautta kristityt eli ne, jotka on voideltu, osallistuvat yhä enemmän Jeesuksen Kristuksen tehtävään ja saavat yhä enemmän osakseen Pyhän Hengen täyteyttä, joka täytti Jeesuksen, jotta koko heidän elämänsä levittäisi ”Kristuksen hyvää tuoksua”.¹¹⁰ 1152

1295. Vahvistettava saa tässä voitelussa Pyhän Hengen ”merkin”, *sinetin*. Sinetti on henkilön vertauskuva,¹¹¹ hänen auktoriteettinsa merkki,¹¹² merkki hänen omistusoikeudestaan johonkin esineeseen,¹¹³ esimerkiksi sotilaat merkittiin heidän johtajansa sinetillä ja orjat herransa sinetillä. Sinetti vahvistaa oikeustoimen¹¹⁴ päteväksi tai asiakirjan¹¹⁵ oikeaksi ja tekee sen tilanteesta riippuen salaiseksi.¹¹⁶ 698

1296. Kristus itse sanoo itsestään, että Isä on merkinnyt hänet sinetillään.¹¹⁷ Kristittykin on merkitty sinetillä: ”Se, joka vahvistaa meidät teidän kanssanne Kristuksessa ja joka on voidellut meidät, on Jumala, joka on antanut va-

¹⁰⁷ vrt. 5 Moos. 11:14.

¹⁰⁸ vrt. Ps. 23:5; 104:15.

¹⁰⁹ vrt. Jes. 1:6; Luuk. 10:34.

¹¹⁰ vrt. 2 Kor. 2:15.

¹¹¹ vrt. 1 Moos. 38:18; Laul. 1. 8:6.

¹¹² vrt. 1 Moos. 41:42.

¹¹³ vrt. 5 Moos. 32:34.

¹¹⁴ vrt. 1 Kun. 21:8.

¹¹⁵ vrt. Jer. 32:10.

¹¹⁶ vrt. Jes. 29:11.

¹¹⁷ vrt. Joh. 6:27.

kuudeksi Hengen” (2 Kor. 1:22).¹¹⁸ Tämä Pyhän Hengen sinetti merkitsee, että kristitty kuuluu kokonaan Kristukselle, hänet on asetettu ainiaaksi Herran palvelukseen, mutta myös sitä, että hänelle on luvattu Jumalan varjelus lopun ajan suuressa koetuksessa.¹¹⁹ 1121

VAHVISTUKSEN VIETTO

1297. Eräs tärkeä tapahtuma, joka tosin toimitetaan ennen vahvistusta, mutta tietyllä tavalla kuuluu siihen, on *pyhän krisman vihkiminen*. Kiirastorstaina piispa vihkii krismamessussa pyhän krisman koko hiippakuntaansa varten. Eräissä idän kirkkoissa tämä vihkiminen kuuluu suorastaan patriarkan tehtäviin. 1183, 1241

Epikleesi pyhää krismaa (myron) vihittäessä kuuluu antiokialaisessa liturgiassa: ”Isä ... lähetä Pyhä Henkesi yllemme ja tämän edessämme olevan öljyn ylle ja pyhitä se, jotta se olisi kaikille, jotka sillä voidellaan ja merkitään, pyhä myron, papillinen myron, kuninkaallinen myron, ilon voitelu, valon vaate, pelastuksen viitta, hengellinen lahja, sielun ja ruumiin pyhitys, katoamaton onni, häviämätön sinetti, uskon kilpi ja pelkoa herättävä kypärä kaikkia Vihollisen tekoja vastaan.”¹²⁰

1298. Kun vahvistusta vietetään erillään kasteesta, niin kuin roomalaisessa riituksessa on tapana, sakramentin liturgia alkaa vahvistettavien kastelupauksen uudistamisella ja heidän uskontunnustuksellaan. Siten käy selkeästi ilmi, että vahvistus liittyy kasteeseen.¹²¹ Kun kastettavana on aikuinen, hän saa heti vahvistuksen ja osallistuu eukaristiaan.¹²²

1299. Roomalaisessa riituksessa piispa ojentaa kätensä yhtäaikaan kaikkien vahvistettavien ylle – ele, joka apostolien ajoista lähtien on Hengen jakamisen merkki. Samalla piispa rukoilee Hengen vuodattamista:

”Kaikkivaltias Jumala, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, joka uudestisyntyit nämä palvelijasi vedestä ja Pyhästä Hengestä ja päästit heidät synnin paulasta, lähetä heihin Pyhä Henki, Lohduttaja; anna heille viisauden ja ymmärryksen henki, neuvon ja voiman henki, tiedon ja hurskauden henki, täytä heidät sinun pelkosi hengellä. Kristuksen, Herramme kautta.”¹²³ 1831

1300. Sen jälkeen seuraa sakramentin *olennainen riitti*. Latinalaisessa riituksessa vahvistuksen sakramentti jaetaan ”voitelemalla otsa krismalla käten päällepanemisen aikana ja sanoilla: ’Ota vastaan Pyhän Hengen lahjan sinetti’”.¹²⁴ Itäisissä bysanttilaisen riituksen kirkkoissa voidellaan epikleesin jälkeen myronilla merkittävimmät ruumiinosat: otsa, silmät, nenä, korvat, huulet, rinta, selkä, kädet ja jalat. Jokaisen voitelun yhteydessä lausutaan sa-

¹¹⁸ vrt. Ef. 1:13; 4:30.

¹¹⁹ vrt. Ilm. 7:2–3; 9:4; Hes. 9:4–6.

¹²⁰ *Pontificale iuxta ritum Ecclesiae Syrorum Occidentalium id est Antiochiae*, Pars 1.

¹²¹ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 71.

¹²² vrt. CIC, kaanon 866.

¹²³ *Ordo Confirmationis*, 25.

¹²⁴ Paavali VI, apostolinen instituutio *Divinae consortium naturae*.

nat: Sfragis doreas Pneumatos Hagiou (Signaculum doni Spiritus Sancti), ”Pyhän Hengen lahjan sinetti.”¹²⁵ 699

1301. Rauhantervehdys, johon sakramentin riitti päättyy, on merkki ja osoitus kirkollisesta yhteydestä piispan ja kaikkien uskovien kanssa.¹²⁶

III Vahvistuksen vaikutukset

1302. Vahvistuksen viettäminen osoittaa selvästi, että vahvistuksen sakramentin vaikutus on Pyhän Hengen erityinen vuodattaminen, niin kuin se muinoin suotiin apostoleille helluntaipäivänä. 731

1303. Sen tähden vahvistus tuo mukanaan kasteen armon kasvun ja syvenemisen: 1262–1274

- se juurruttaa meidät syvemmälle Jumalan lapsen asemaan, jossa sanomme: ”Abba, Isä!” (Room. 8:15);
- se liittää meidät lujemmin Kristukseen;
- se vahvistaa meissä Pyhän Hengen lahjoja;
- se tekee siteemme kirkkoon täydellisemmäksi;¹²⁷
- se lahjoittaa meille erityisen Pyhän Hengen voiman, jotta Kristuksen aitoina todistajina levittäisimme ja puolustaisimme uskoa sanoin ja teoin, tunnustaisimme urhoollisesti Kristuksen nimeä emmekä koskaan häpeäisi ristiä.¹²⁸ 2044

”Muista siis, että olet saanut hengellisen merkin: viisauden ja ymmärryksen hengen, neuvon ja voiman hengen, tiedon ja hurskauden hengen, pyhän pelon hengen, ja pidä tallessa se, minkä olet saanut! Jumala Isä on sinut sinetöinyt, Kristus Herra on sinua vahvistanut ja antanut Hengen pantin sydämeesi”.¹²⁹

1304. Vahvistus annetaan vain kerran niin kuin kastekin, jonka täyttymys se on. Vahvistushan painaa sieluun *katoamattoman hengellisen merkin*, ”karakterin”.¹³⁰ Se on merkki siitä, että Jeesus Kristus on merkinnyt kristityn Hengensä sinetillä ja suonut hänelle ylhäältä voimaa olla hänen todistajansa.¹³¹ 1121

1305. Tämä ”karakterin” täydellistää uskovien yhteisen pappouden, jonka he ovat saaneet kasteessa, ja ”vahvistettu saa voiman tunnustaa uskoa Kristukseen ikään kuin viran valtuudella (*quasi ex officio*)”.¹³² 1268

¹²⁵ *Rituale per le Chiese orientali di rito bizantino in lingua greca*, Pars prima.

¹²⁶ vrt. pyhä Hippolytos Roomalainen, *Traditio apostolica*, 21.

¹²⁷ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11.

¹²⁸ vrt. Firenzen kirkkokok., *Decretum pro Armenis*: DS 1319; Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium* 11, 12.

¹²⁹ pyhä Ambrosius, *De misteriis*, 7, 42: PL 16,402–403.

¹³⁰ Trenton kirkkokok., *Decretum de sacramentis*, canon 9: DS 1609.

¹³¹ vrt. Luuk. 24:48–49.

¹³² pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae*, III, 72, 5, ad 2.

IV Kuka voi saada tämän sakramentin?

1306. Jokainen kastettu, jota ei vielä ole vahvistettu, voi ja hänen tulee vastaanottaa vahvistuksen sakramentti.¹³³ Koska kaste, vahvistus ja eukaristia muodostavat yhden kokonaisuuden, ”uskovilla on velvollisuus ottaa tämä sakramentti vastaan oikeaan aikaan”,¹³⁴ sillä ilman vahvistusta ja eukaristiaa kasteen sakramentti on tosin pätevä ja tehokas, mutta kristillinen initiaatio on vielä keskeneräinen. 1212

1307. Vuosisatojen ajan latinalainen tapa on osoittanut vahvistuksen vastaanottamisen normaaliksi ajankohdaksi ”ymmärryksen iän” saavuttamisen. Jos kyseessä on kuolemanvaara, tulee lapsillekin antaa vahvistus, siinäkin tapauksessa, etteivät he ole vielä saavuttaneet ymmärryksen ikää.¹³⁵

1308. Vaikka vahvistuksesta puhutaankin toisinaan ”kristillisen kypsyyden sakramenttina”, emme saa samaistaa aikuisuutta uskossa ja aikuisuutta ikävuosissa. Ei saa myöskään unohtaa, että kasteen armo on ilmainen ja ansaitsematon valinnan armo, joka ei tarvitse ”ratifioimista” ollakseen tehokas. Pyhä Tuomas Akvinolainen muistuttaa: 1250

”Ruumiillinen ikä ei ole sielun iän mitta; siksi ihminen voi saavuttaa jo lapsuudessaan hengellisen täysi-ikäisyyden, josta Viisauden kirja sanoo (Viis. 4:8): ’Sillä kunnioitettu vanhuus ei ole sama kuin pitkä ikä, eikä sitä mitata vuosien luvulla’. Siitä johtuu, että monet lapset ovat taistelleet urhoollisesti Pyhältä Hengeltä saamallaan voimalla verille asti Kristuksen puolesta”.¹³⁶

1309. Vahvistukseen *valmistamisen* tulee johdattaa kristitty entistä syvempään yhteyteen Kristuksen kanssa, tuntemaan entistä läheisemmin Pyhää Henkeä, hänen toimintansa, lahjansa ja kutsunsa, jotta kristitty voisi paremmin omaksua kristillisen elämän apostoliset vastuut. Vahvistusta edeltävän katekeesin tulee siis pyrkiä herättämään taju siitä, mitä merkitsee kuuluminen Jeesuksen Kristuksen kirkkoon, sekä universaaliseen kirkkoon että myös paikalliseen seurakuntaan. Jälkimmäinen kantaa vahvistettavien valmistamisesta erityisen vastuun.¹³⁷

1310. Sen, joka ottaa vastaan vahvistuksen, täytyy olla armon tilassa. Sen tähden on aiheellista ottaa vastaan parannuksen sakramentti, jotta vahvistettava olisi puhdistettu ottamaan vastaan Pyhän Hengen lahjan. Sitä paitsi intensiivisen rukouksen tulee valmistaa vahvistettavaa ottamaan oppivaisesti ja alttiisti vastaan Pyhän Hengen voima ja armot.¹³⁸ 2670

¹³³ vrt. CIC, kaanon 889, § 1.

¹³⁴ CIC, kaanon 890.

¹³⁵ vrt. CIC, kaanonit 891; 883,3.

¹³⁶ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae*, III, 72, 8 ad 2.

¹³⁷ vrt. *Ordo Confirmationis*, Praenotanda 3.

¹³⁸ vrt. Apt. 1:14.

1311. On soveliaista, että vahvistettavat ottavat hengelliseksi avukseen *kummin* niin kuin kasteessakin. Jotta näiden sakramenttien välinen yhteys kävisi ilmi, vahvistuskummin on hyvä olla sama kuin kastekummin.¹³⁹ 1255

V Vahvistuksen jakaja

1312. Vahvistuksen *alkuperäinen jakaja* on piispa.¹⁴⁰

Idässä kasteen toimittava pappi antaa tavallisesti heti kasteen jälkeen myös vahvistuksen yhden ja saman vieton puitteissa. Hän tekee sen kuitenkin patriarkan tai piispan vihkimällä pyhällä krismalla, mikä ilmentää kirkon apostolista ykseyttä, jonka sidettä vahvistuksen sakramentti lujittaa. Latinalainenkin kirkko noudattaa samaa järjestystä silloin, kun kastettavana on aikuinen tai kun kirkon täyteen yhteyteen otetaan muussa kristillisessä yhteisössä kastettu henkilö, joka ei ole saanut pätevää vahvistusta.¹⁴¹ 1233

1313. *Latinalaisessa riituksessa* piispa on vahvistuksen varsinainen jakaja.¹⁴² Vaikka piispa voikin, milloin olosuhteet sitä vaativat, antaa papeille valtuuden jakaa vahvistuksen sakramenttia,¹⁴³ hänen tulee mieluummin jakaa se itse. Juuri tästä syystä vahvistuksen vieton ajankohta on siirretty erilleen kasteesta. Piispat ovat apostolien seuraajia ja sellaisina he ovat saaneet vihkimyksen sakramentin täyteen. Kun he itse jakavat vahvistuksen, käy myös selvästi ilmi, että se liittää vastaanottajat kiinteämmin kirkkoon, sen apostoliseen alkuperään ja sen tehtävään todistaa Kristuksesta. 1290, 1285

1314. Jos kristitty on kuolemanvaarassa, kuka tahansa pappi voi antaa hänelle vahvistuksen.¹⁴⁴ Kirkko ei tahdo, että yksikään sen lapsista, edes aivan pienikään, joutuisi jättämään tämän maailman tulematta täydellistyneeksi Pyhän Hengen kautta Kristuksen täyteen lahjalla. 1307

LYHYESTI

1315. ”Kun Jerusalemissa olevat apostolit kuulivat, että Samaria oli ottanut vastaan Jumalan sanan, he lähettivät Pietarin ja Johanneksen heidän luokseen. Perille tultuaan nämä rukoilivat Samarian uskovien puolesta, että he saisivat Pyhän Hengen. Henki näet ei ollut vielä laskeutunut kehenkään heistä; heidät oli ainoastaan kastettu Herran Jeesuksen nimeen. Pietari ja Johannes panivat kätensä heidän päälleen, ja he saivat Pyhän Hengen” (Apt. 8:14–17).

¹³⁹ vrt. *Ordo Confirmationis*, Praenotanda 5; 6; CIC, kaanon 893, § 1–2.

¹⁴⁰ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 26.

¹⁴¹ vrt. CIC, kaanon 883, § 2.

¹⁴² vrt. CIC, kaanon 882.

¹⁴³ vrt. CIC, kaanon 884, § 2.

¹⁴⁴ vrt. CIC, can. 883, 3.

1316. Vahvistus täydellistää kasteen armon. Tämä sakramentti antaa Pyhän Hengen, jotta me juurtuisimme syvemmin Jumalan lapsen asemaan, jotta tulisimme lujemmin liitetyiksi Kristukseen, jotta siteemme kirkkoon vahvistuisi, jotta osallistuisimme enemmän sen lähetystehtävään ja jotta Pyhä Henki auttaisi meitä todistamaan kristillisestä uskosta sanoin, joita teot seuraavat.
1317. Vahvistus painaa kristityn sieluun lähtemättömän hengellisen merkin tai luonteen samoin kuin kastekin; siksi tämän sakramentin voi ottaa vastaan vain kerran.
1318. Idässä vahvistus annetaan välittömästi kasteen jälkeen; sitä seuraa osallistuminen eukaristiaan. Tämä traditio korostaa kristillisen initiaation kolmen sakramentin ykseyttä. Latalalaisessa kirkossa vahvistus toimitetaan siinä vaiheessa, kun on saavutettu ymmärryksen ikä, ja sen vietto on yleisesti varattu piispalle sen ilmaisemiseksi, että tämä sakramentti lujittaa kirkkoon liittävää sidettä.
1319. Vahvistettavan, joka on saavuttanut ymmärryksen iän, täytyy tunnustaa usko, olla armon tilassa, hänellä täytyy olla aikomus ottaa vahvistus vastaan ja hänen täytyy olla valmis ottamaan kirkon yhteydessä ja maailmassa omakseen tehtävänsä Kristuksen opetuslapsena ja todistajana.
1320. Vahvistuksen olennainen riitti on se, että kastetun otsa voidellaan pyhällä krismalla (idässä voidellaan myös muita ruumiinosia), samalla kun sakramentin toimittaja panee kätensä vahvistettavan päälle ja sanoo (roomalaisessa riituksessa): ”Ota vastaan Pyhän Hengen lahjan sinetti”, (bysanttilaisessa riituksessa): ”Pyhän Hengen lahjan sinetti.”
1321. Kun vahvistus vietetään erillään kasteesta, sen yhteys kasteeseen käy ilmi mm. kastelupauksen uudistamisen kautta. Vahvistuksen toimitaminen eukaristian vieton yhteydessä auttaa korostamaan kristillisen initiaation sakramenttien ykseyttä.

Kolmas artikkeli

EUKARISTIAN SAKRAMENTTI

1322. Pyhä eukaristia vie kristillisen initiaation päätökseen. Ne, jotka on kasteessa korotettu kuninkaallisen pappeuden arvoon ja ovat vahvistuksessa tulleet syvemmin Kristuksen kaltaisiksi, osallistuvat eukaristiassa koko seurakunnan kanssa Herran uhuriin. 1212

1323. ”Viimeisellä ehtoollisella sinä yönä, jona hänet kavallettiin, meidän Vapahtajamme asetti ruumiinsa ja verensa eukaristisen uhrin. Hän teki sen jatkaakseen ristin uhria kautta aikojen siihen asti, kunnes hän tulee, mutta myös uskoakseen kirkolle, rakkaalle morsiamelleen, muiston kuolemastaan ja ylösnousemuksestaan: laupeuden sakramentin, ykseyden merkin, rakkauksen siteen, pääsiäisaterian, jolla Kristus nautitaan, mieli täyttyy armolla ja meille annetaan tulevan kirkkauden pantti”.¹⁴⁵ 1402

I Eukaristia – kirkon elämän lähde ja huippu

1324. Eukaristia on ”koko kristillisen elämän lähde ja huippu”¹⁴⁶. ”Muut sakramentit samoin kuin kaikki kirkon virat ja apostolaatin tehtävät on sidottu eukaristiaan ja suuntautuvat sitä kohti, sillä pyhä eukaristia sisältää kirkon koko hengellisen aarteen, nimittäin itse Kristuksen, meidän Pääsiäisemme”.¹⁴⁷ 864

1325. ”Eukaristia merkitsee ja toteuttaa sekä elämänyhteyttä Jumalan kanssa että Jumalan kansan ykseyttä, joiden kautta kirkko on kirkko. Eukaristiassa Jumalan Kristuksessa maailmaa pyhittävä toiminta samoin kuin ihmisten Pyhässä Hengessä Kristukselle ja hänen kauttaan Isälle osoittama kultti saavuttavat huippunsa”.¹⁴⁸ 775

1326. Eukaristian vietossa yhdistymme jo nyt taivaalliseen liturgiaan ja enakoimme sitä ikuista elämää, jossa Jumala on oleva kaikki kaikissa (1 Kor. 15:18). 1090

1327. Eukaristia on siis uskomme yhteenveto ja summa: ”Uskonkäsityksemme on sopusoinnussa eukaristian kanssa, ja eukaristia taas vahvistaa uskonkäsityksemme”.¹⁴⁹ 1124

II Miten tätä sakramenttia nimitetään?

1328. Tämän sakramentin tyhjiin ammentamaton sisältö ilmenee sille annetuista eri nimistä. Jokainen niistä viittaa johonkin tiettyyn näkökulmaan. Näitä nimiä ovat:

Eukaristia, koska se on kiitosta Jumalalle. Verbit ”eukharistein” (Luuk. 22:19; 1 Kor. 11:24) ja ”eulogien” (Matt. 26:26; Mark. 14:22) muistuttavat juutalaisista siunauksista, joissa ylistetään – ennen kaikkea aterian yhteydessä – Jumalan suuria tekoja: luomista, lunastusta ja pyhitystä. 2637, 1082, 1359

¹⁴⁵ Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 47.

¹⁴⁶ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11.

¹⁴⁷ Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti pappeudesta, *Presbyterorum ordinis*, 5.

¹⁴⁸ Liturgiakongregaation ohje *Eucharisticum mysterium*, 6.

¹⁴⁹ pyhä Ireneus, *Adversus haereses*, 4, 18, 5: PG 7, 1028.

1329. *Herran aterian*,¹⁵⁰ sillä kyseessä on se ehtoollinen, jota Herra vietti opetuslastensa kanssa kärsimistään edeltävänä iltana. Mutta siinä on kyse myös jo etukäteen Karitsan hääateriasta¹⁵¹ taivaallisessa Jerusalemissa. 1382

Leivän murtaminen, sillä Jeesus käytti tätä juutalaiselle aterialle ominaista riittä, kun hän ateriyhteyden johtajana siunasi leivän ja jakoi sen;¹⁵² tämän hän teki ennen kaikkea viimeisellä ehtoollisella.¹⁵³ Tästä eleestä opetuslapset tunnistavat hänet hänen ylösnousemuksensa jälkeen,¹⁵⁴ ja tällä nimellä ensimmäiset kristityt kutsuvat eukaristisia kokoontumisiaan.¹⁵⁵ Tällä he tarkoittavat, että kaikki, jotka syövät tästä murretusta leivästä, Kristuksesta, tulevat hänen yhteyteensä ja muodostavat hänessä yhden ainoan ruumiin.¹⁵⁶ 790

Eukaristinen kokoontuminen (synaxis), sillä eukaristia vietetään uskovien kokouksessa, joka on näkyvä ilmaus kirkosta.¹⁵⁷ 1348

1330. Herran kärsimisen ja ylösnousemuksen *muiston viettäminen*. 1341

Pyhä uhri, sillä se tekee Kristuksen, Vapahtajan, ainutlaatuisen uhrin (sacrificium) läsnäolevaksi ja sisällyttää itseensä kirkon uhrin (oblatio). Tai myös *pyhä messu-uhri*, ”kiitosuhri” (Hepr. 13:15)¹⁵⁸, *hengellinen uhri*,¹⁵⁹ puhdas¹⁶⁰ ja pyhä uhri, sillä se täydellistää kaikki vanhan liiton uhrin ja kohoaa niitä korkeammalle. 2643, 614

Pyhä ja jumalallinen liturgia, sillä tämän sakramentin vietto on kirkon koko liturgian keskipiste ja saa siinä intensiivisimmän ilmauksensa. Samassa mielessä sitä kutsutaan myös *pyhien salaisuuksien* vietoksi. Puhutaan myös *kaikkeinpyhimmästä Sakramentista*, sillä eukaristia on sakramenttien sakramentti. Tätä nimeä käytetään myös tabernaakkelissa säilytettävistä eukaristisista hostioista. 1169

1331. *Kommuunio*, sillä tässä sakramentissa liitymme Kristukseen, joka tekee meidät osallisiksi ruumiistaan ja verestään, jotta muodostuisi yksi ainoa ruumis.¹⁶¹ Käytetään myös ilmaisua *pyhä (ta hagia; sancta)*¹⁶² – tämä on Apostolisessa uskontunnustuksessa mainitun ”pyhain yhteyden” ensimmäinen merkitys. Muita nimityksiä ovat *enkelten leipä*, *taivaan leipä*, *kuolematon lääke*,¹⁶³ *matkaeväs*... 950, 948, 1405

¹⁵⁰ vrt. 1 Kor. 11:20.

¹⁵¹ vrt. Ilm. 19:9.

¹⁵² vrt. Matt. 14:19; 15:36; Mark. 8:6,19.

¹⁵³ vrt. Matt. 26:26; 1 Kor. 11:24.

¹⁵⁴ vrt. Luuk. 24:13–35.

¹⁵⁵ vrt. Apt. 2:42,46; 20:7,11.

¹⁵⁶ vrt. 1 Kor. 10:16–17.

¹⁵⁷ vrt. 1 Kor. 11:17–34.

¹⁵⁸ vrt. Ps. 116:13,17.

¹⁵⁹ vrt. 1 Piet. 2:5.

¹⁶⁰ vrt. Mal. 1:11

¹⁶¹ vrt. 1 Kor. 10:16–17.

¹⁶² *Constitutiones Apostolicae*, 8, 13, 12: SC 336, 208; Didakhe, 9, 5: SC 248, 178.

¹⁶³ pyhä Ignatios Antiokialainen, *Epistula ad Ephesios*, 20, 2: SC 10bis, 76.

1332. *Pyhä messu*, sillä liturgia, jossa pelastuksen salaisuus toteutetaan, päättyy uskovien lähettämiseen (*missio*), jotta he täyttäsivät Jumalan tahdon arkielämässään. 849

III Eukaristia pelastuksen taloudenhoidossa

LEIPÄ JA VIINI MERKKEINÄ

1333. Leivästä ja viinistä tulee eukaristian vieton sydämessä Kristuksen sanojen ja Pyhän Hengen avuksihuutamisen kautta Kristuksen ruumis ja veri. Uskollisena Herran käskylle kirkko jatkaa hänen muistokseen hänen kunniaansa paluuseensa saakka sen tekemistä, mitä hän itse teki kärsimistään edeltävänä iltana: ”Hän otti leivän ... hän otti viinillä täytetyn maljan ...” Näistä merkeistä, leivästä ja viinistä, tulee salaisesti Kristuksen ruumis ja veri, mutta ne pysyvät myös merkkeinä luomisen hyvyydestä. Siksi kiitämme lahjoja valmistettaessa (offertorium) Luojaa leivästä ja viinistä,¹⁶⁴ ”ihmisten työn” hedelmästä, mutta sitäkin enemmän ”maan” ja ”viiniköynnöksen hedelmästä”, Luojan lahjoista. Kirkko näkee Melkisedekin, kuninkaan ja papin teossa, kun hän toi ”leipää ja viiniä” (1 Moos. 14:18) ennakkokuvan omasta lahjojen esiinkantamisestaan.¹⁶⁵ 1350, 1147, 1148

1334. Vanhassa liitossa leipä ja viini tuotiin uhriksi sadon ensi hedelmien joukossa kiitollisuuden osoitukseksi Luojaa kohtaan. Mutta Egyptistä lähdön yhteydessä ne saavat vielä toisenkin merkityksen. Happamattomat leivät, joita Israelin kansa söi joka vuosi pääsiäisjuhlanä, palauttavat mieleen Egyptistä vapauteen lähtemisen kiireen; autiomaassa syödyn mannan muistaminen muistuttaa Israelia jatkuvasti siitä, että se elää Jumalan sanan leivästä.¹⁶⁶ Jokapäiväinen leipä puolestaan on luvattun maan hedelmä, pantti siitä, että Jumala pysyy lupauksilleen uskollisena. ”Siunauksen malja” (1 Kor. 10:16) juutalaisten pääsiäisaterian lopulla liittää viinin suomaan juhlaan lopunajallisen merkityksen: odotuksen, että Messias on rakentava jälleen Jerusalemin. Jeesus asetti eukaristiansa antamalla uuden ja lopullisen merkityksen leivän ja maljan siunaamiselle. 1150, 1363

1335. Leivillä ruokkimisen ihmeet, kun Herra siunasi leivät, mursi ne ja antoi ne opetuslastensa jaettaviksi suuren ihmisjoukon ruokkimiseksi, kuvaavat ennalta hänen eukaristiansa leivän ainutlaatuista ja ylenpalttista runsautta.¹⁶⁷ Kaanan häiden merkki, veden muuttuminen viiniksi,¹⁶⁸ julistaa jo Jeesuksen kirkastumisen hetkeä. Tässä merkissä tulee näkyväksi taivaallisen

¹⁶⁴ vrt. Ps. 104:13–15

¹⁶⁵ *Ensimmäinen eukaristinen rukous eli roomalainen kaanon*, 95: Missale Romanum.

¹⁶⁶ vrt. 5 Moos. 8:3.

¹⁶⁷ vrt. Matt. 14:13–21; 15:32–39.

¹⁶⁸ vrt. Joh. 2:11.

hääaterian täyttymys Isän valtakunnassa, jossa uskovat juovat Kristuksen vereksi tullutta uutta viiniä.¹⁶⁹ 1151

1336. Ensimmäinen ilmoitus eukaristiasta jakoi opetuslapset kahteen joukkoon samoin kuin ilmoitus kärsimisestä muodostui heille kompastuskiveksi: ”Sietämätöntä puhetta. Kuka voi kuunnella tuollaista?” (Joh. 6:60). Eukaristia ja risti ovat loukkauskiviä. Ne ovat yksi salaisuus, joka ei lakkaa aiheuttamasta jakautumista. ”Aiotteko tekin lähteä?” (Joh. 6:67). Tämä Herran kysymys kaikuu halki aikojen; se on hänen rakkautensa kutsu sen löytämiseen, että yksin hänellä on ”iankaikkisen elämän sanat” (Joh. 6:68) ja että se, joka ottaa uskossa vastaan hänen eukaristiansa lahjan, ottaa vastaan hänet itsensä. 1327

EUKARISTIAN ASETTAMINEN

1337. Herra, joka rakasti omiaan, osoitti heille rakkautta loppuun asti. Tietäen, että hetki oli tullut jolloin hän oli palaava tästä maailmasta Isänsä luokse, hän aterian aikana pesi heidän jalkansa ja antoi heille rakkauden käskyn.¹⁷⁰ Jättääkseen heille pantin tästä rakkaudestaan ja jotta hän ei koskaan erkanisi heistä ja jotta hän tekisi heidät pääsiäisestäään osallisiksi, hän asetti eukaristian kuolemansa ja ylösnousemuksensa muistoksi ja antoi sen viettämisen tulemiseensa saakka tehtäväksi apostoleilleen, ”jotka hän myös silloin asetti uuden liiton papeiksi”.¹⁷¹ 610, 611

1338. Synoptiset evankeliumit ja pyhä Paavali ovat välittäneet meille kertomuksen eukaristian asettamisesta, kun taas pyhä Johannes välittää Kapernaumin synagogasta Jeesuksen sanat, jotka valmistavat eukaristian asettamista: Kristus kutsuu itseään taivaasta laskeutuneeksi elämän leiväksi.¹⁷²

1339. Jeesus valitsi pääsiäisjuhlan ajan täyttääkseen sen, mitä hän oli ilmoittanut Kapernaumissa: että hän antaa opetuslapsilleen ruumiinsa ja vereensä. 1169

”Sitten tuli se happamattoman leivän päivä, jona pääsiäislammas oli teurastettava. Jeesus lähetti Pietarin ja Johanneksen kaupunkiin ja sanoi heille: ’Menkää valmistamaan meille pääsiäisateria.’ He lähtivät ... ja valmistivat pääsiäisaterian. Kun hetki koitti, Jeesus kävi aterialle yhdessä apostolien kanssa. Hän sanoi heille: ’Hartaasti olen halunnut syödä tämän pääsiäisaterian teidän kanssanne ennen kärsimystäni. Sillä minä sanon teille: enää en syö pääsiäisateriaa, ennen kuin se saa täyttymyksensä Jumalan valtakunnassa.’ ... Sitten hän otti leivän, siunasi, mursi ja antoi sen opetuslapsilleen sanoen: ’Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Tehkää tämä minun muistokseni.’ Aterian jälkeen hän samalla tavoin otti

¹⁶⁹ vrt. Mark. 14:25.

¹⁷⁰ vrt. Joh. 13:1–17.

¹⁷¹ Trenton kirk.kok., *Doctrina de ss. Missae Sacrificio*, c.1: DS 1740.

¹⁷² vrt. Joh. 6.

maljan ja sanoi: 'Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan.'" (Luuk. 22:7–20).¹⁷³

1340. Viettäessään apostoliensa kanssa viimeistä ehtoollista pääsiäisaterian yhteydessä Jeesus antoi juutalaiselle pääsiäiselle sen lopullisen merkityksen. Jeesuksen siirtyminen kuolemansa ja ylösnousemuksensa kautta Isän luokse on jo etukäteen läsnä viimeisellä aterialla, ja sitä vietetään eukaristiassa, joka on juutalaisen pääsiäisen täyttymys ja joka ennakoi kirkon lopullista pääsiäistä Jumalan valtakunnan kirkkaudessa. 1151, 677

”TEHKÄÄ TÄMÄ MINUN MUISTOKSENI”

1341. Jeesuksen käsky, että hänen eleensä ja sanansa on toistettava ”siihen saakka, kun hän tulee” (1 Kor. 11:26), ei vaadi vain pitämään mielessä Jeesusta ja sitä, mitä hän oli tehnyt. Tämä käsky tähtää siihen, että apostolien ja heidän seuraajiensa kautta Kristuksen *muistoa*, hänen elämäänsä, kuolemaansa, ylösnousemustaan ja hänen esirukoustaan Isän edessä vietetään liturgisesti. 611, 1363

1342. Kirkko on pysynyt alusta asti uskollisena Herran antamalle käskylle. Jerusalemin alkuseurakunnasta sanotaan: 2624

”Seurakunta kuunteli ja noudatti uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä, mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat ... Joka päivä he uskollisesti kokoontuivat temppeleihin, ja kodeissaan he yhdessä mursivat leipää ja aterioivat riemullisin ja vilpittömin mielin” (Apt. 2: 42,46).

1343. Kristityt kokoontuivat ennen kaikkea ”viikon ensimmäisenä päivänä” eli sunnuntaina, Jeesuksen ylösnousemuksen päivänä, ”murtamaan leipää” (Apt. 20:7). Niistä ajoista meidän päiviimme asti eukaristian vietto on jatkunut samanlaisena, niin että sillä on tänään kaikkialla kirkossa sama perusrakenne. Se pysyy kirkon elämän keskuksena. 1166, 2177

1344. Julistaen Jeesuksen pääsiäissalaisuutta eukaristiasta eukaristiaan ”kunnes hän tulee” (1 Kor. 11:26) pyhiinvaeltava Jumalan kansa kulkee ”ristin kaitaa tietä”¹⁷⁴ kohti taivaallista juhla-ateriaa, jolla kaikki valitut saavat istua pöydässä Jumalan valtakunnassa. 1404

¹⁷³ vrt. Matt. 26:17–29; Mark. 14:12–25; 1 Kor. 11:23–26.

¹⁷⁴ Vatikaanin II kirkkokokous, lähetysdekreetti *Ad gentes*, 1.

IV Eukaristian liturginen vietto

KAIKKIEN VUOSISATOJEN MESSU

1345. Pyhä Justinus, marttyyri, välittää meille jo 100-luvulta todistuksen eukaristian vieton olennaisista elementeistä. Ne ovat pysyneet samoina kaikissa suurissa liturgisissa traditioissa tähän päivään asti. Justinus kirjoittaa pakanalliselle keisari Antoninus Piukselle (138–161) n. vuonna 155 kuvauksen siitä, mitä kristityt tekevät:

”Auringon mukaan nimettynä päivänä kokoontuvat kaikki, jotka asuvat kaupungeissa tai niitä ympäröivällä maaseudulla, sovittuun paikkaan.

Siellä luetaan apostolien muistiinpanoja ja profeettojen kirjoituksia, niin paljon kuin aika sallii.

Kun esilukija on lopettanut, kokouksen johtaja pitää puheen, jossa hän kehottaa ja rohkaisee noudattamaan näitä kauniita opetuksia ja esimerkkejä.

Sen jälkeen nousemme kaikki seisomaan ja rukoilemme¹⁷⁵ ”itseemme ... ja kaikkien muiden puolesta, asuivatpa he missä tahansa, ... jotta meidät havaittaisiin elämässämme ja teoissamme vanhurskaiksi ja käskyjen uskollisiksi täyttäjiksi, ja niin saavuttaisimme iankaikkisen pelastuksen.

Päätettyämme rukoukset tervehdimme toisiamme suudelmalla.

Sitten veljien johtajalle tuodaan leipää ja malja, jossa on sekoitettuna viiniä ja vettä.

Hän ottaa ne vastaan ja kantaen Pojan ja Pyhän Hengen nimessä kunnian ja ylistyksen kaikkeuden Isälle ja kohottaa pitkän kiitosrukouksen (kreik. *eukharistia*) siitä, että hän on katsonut meidät arvollisiksi vastaanottamaan nämä lahjat.

Kun hän on päättänyt rukoukset, koko kansa vastaa akklamaatiolla: Aamen.

Kun kokouksen johtaja on päättänyt kiitosrukouksen ja kansa vastannut, ne joita meidän keskuudessamme kutsutaan diakoneiksi, jakavat kaikille läsnäoleville ”eukaristoidun” leivän, sekä viinin, johon on sekoitettu vettä, ja vievät niitä myös poisäoleville.”¹⁷⁶

1346. Eukaristian liturgia noudattaa perusrakennetta, joka on pysynyt samana kautta vuosisatojen meidän päiviimme asti. Se jakautuu kahteen suureen osaan, jotka pohjimmaltaan muodostavat ykseyden:

- kokoontuminen, *sanan jumalanpalvelus*, johon kuuluu lukukappaleita, homilia ja esirukouksia;
- *eukaristian vietto*, johon kuuluu leivän ja viinin edeskanto, konsekroiva kiitosrukous (eukaristinen rukous) ja kommuunio.

Sanan jumalanpalvelus ja eukaristian vietto muodostavat ”yhden ainoan kulttitoimituksen”.¹⁷⁷ Pöytä, joka katetaan meille eukaristian vietossa, on samalla kertaa Jumalan sanan ja Herran ruumiin pöytä.¹⁷⁸ 103

¹⁷⁵ pyhä Justinus, *Apologia*, 1, 67: PG 6, 429.

¹⁷⁶ sama, 1, 65: PG 6, 428

¹⁷⁷ Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 56.

¹⁷⁸ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 21.

1347. Emmekö näekin tässä saman tapahtumakulun, joka näkyy ylösnousseen Jeesuksen pääsiäisaterialla, jonka hän vietti opetuslastensa kanssa? Kulkiessaan heidän kanssaan tietä Jeesus selitti heille kirjoitukset ja asettui sitten heidän kanssaan pöytään, ”otti leivän, siunasi ja mursi sen ja antoi heille” (Luuk. 24:30).¹⁷⁹

VIETTÄMISEN KULKU

1348. *Kaikki tulevat koolle*. Kristityt kokoontuvat yhteen paikkaan viettämään eukaristiaa. Johtajana on itse Kristus, joka on eukaristian varsinainen toimittaja. Hän on uuden liiton ylipappi. Hän johtaa näkymättömästi jokaista eukaristian viettoa. Piispa tai pappi (joka toimii *Kristuksen, Pään, persoonassa*), johtaa kokousta hänen edustajanaan, pitää saarnan lukukappaleiden jälkeen, ottaa uhrilahjat vastaan ja lausuu eukaristisen rukouksen. *Kaikki* osallistuvat viettoon aktiivisesti, kukin asemansa mukaan: lukijat, uhrilahjojen esiinkantajat, kommuunion jakajat ja koko kansa, joka ilmaisee osallistumisensa aamenellaan. 1140, 1548

1349. *Sanan jumalanpalvelus* käsittää lukukappaleita ”profeettojen kirjoituksista” eli Vanhasta testamentista ja ”apostolien opetuksista”, nimittäin heidän kirjeistään ja evankeliumeista. Homilia kehottaa ottamaan tämän sanan vastaan sinä, mikä se todella on, Jumalan sanana,¹⁸⁰ ja toteuttamaan sitä käytännössä. Sen jälkeen seuraavat esirukoukset kaikkien ihmisten puolesta apostolin sanan mukaisesti: ”Kehotan ennen kaikkea anomaan, rukoilemaan, pitämään esirukouksia ja kiittämään kaikkien ihmisten puolesta, kuninkaiden ja kaikkien vallanpitäjien puolesta” (1 Tim. 2:1–2). 1184

1350. *Uhrilahjojen esiinkantaminen* (offertorium): Alttarille tuodaan, usein kulkueena, leipä ja viini, jotka pappi sitten Kristuksen nimessä uhraa eukaristisessa uhrissa, jossa niistä tulee hänen ruumiinsa ja verensä. Tämä esiinkantaminen on sama, jonka Kristus teki viimeisellä ehtoaterialla, kun hän otti ”leivän ja maljan”. ”Vain kirkko edeskantaa Luojalle tämän puhtaan uhrilahjan, kiittäen häntä näistä hänen luomakuntansa antimista”.¹⁸¹ Lahjojen esiinkantaminen alttarille omaksuu itseensä Melkisedekin teon ja uskoo Luojan lahjat Kristuksen käsiin. Kristus vie omassa uhrissaan täydellisyyteen kaikki inhimilliset yritykset uhrata uhreja. 1359, 614

1351. Eukaristian viettoon tarkoitettujen leivän ja viinin ohella kristityt ovat alusta asti tuoneet myös lahjoja jaettavaksi puutetta kärsiviä varten. Tämä tapa, josta käytettiin nimeä *kolehti*,¹⁸² on aina ajankohtainen. Inspiraationa

¹⁷⁹ vrt. Luuk. 24:13–35.

¹⁸⁰ vrt. 1 Tess. 2:13.

¹⁸¹ pyhä Ireneus, *Adversus haereses* 4, 18, 4: PG 7, 1027; vrt. Mal. 1:11.

¹⁸² vrt. 1 Kor. 16:1.

sille on ollut Kristuksen esimerkki, hänen, joka tuli köyhäksi, jotta tekisi meidät rikkaiksi.¹⁸³ 1397, 2186

”Ne, jotka ovat varakkaita ja haluavat antaa, antavat sen mukaan, mitä kukin itse on päättänyt. Tuodut lahjat annetaan jumalanpalveluksen johtajalle, ja hän jakaa niitä orvoille ja leskille sekä sairaille ja kaikille, jotka syystä tai toisesta ovat menettäneet toimeentulonsa, ja myös vankilassa oleville ja maahan saapuneille muukalaisille. Sanalla sanoen: hän on kaikkien hädänalaisten auttaja”.¹⁸⁴

1352. *Anafora*: eukaristisessa rukouksessa, kiitos- ja konsekraatorukouksessa, tulemme sakramentin vieton sydämeen ja kohokohtaan:

Prefaatiossa kirkko kiittää Kristuksen kautta Pyhässä Hengessä Isää hänen teoistaan, luomisesta, lunastuksesta ja pyhityksestä. Koko seurakunta yhtyy siihen lakkaamattomaan ylistykseen, jota taivaallinen kirkko, enkelit ja kaikki pyhät laulavat kolminkertaisesti pyhälle Jumalalle. 559

1353. *Epikleesissä* kirkko rukoilee Isää lähettämään Pyhän Henkensä (tai siunauksensa voiman)¹⁸⁵ leivän ja viinin ylle, jotta niistä tulisi hänen voimansa kautta Jeesuksen Kristuksen ruumis ja veri ja eukaristiaan osallistuvat olisivat yksi ainoa ruumis ja yksi ainoa henki (joissakin liturgisissa traditioissa epikleesi lausutaan vasta anamneesin jälkeen). 1105

Ehtoollisen asettamiskertomuksessa Kristuksen sanojen ja teon voima sekä Pyhän Hengen voima, tekevät Kristuksen ruumiin ja veren, hänen ristillä kerta kaikkiaan edeskantamansa uhrin, sakramentaalisesti läsnäolevaksi leivän ja viinin muodoissa. 1375

1354. Tätä seuraavassa *anamneesissa* kirkko muistelee Kristuksen Jeesuksen kärsimistä, ylösnousemusta ja paluuta kunniaassa; se edeskantaa Isälle hänen Poikansa uhrin, joka sovitaa meidät hänen kanssaan. 1103

Pyyntörukouksissa kirkko tuo julki sen, että eukaristia vietetään yhteydessä koko taivaallisen ja maanpäällisen kirkon, elävien ja kuolleiden kirkon kanssa sekä yhteydessä kirkon paimenten, paavin, hiippakunnan piispan, hänen papistonsa ja diakoniensa sekä maailman kaikkien piispojen ja heidän kirkkojensa kanssa. 954

1355. *Kommuuniassa*, jota edeltävät Herran rukous ja leivän murtaminen, uskovat ottavat vastaan ”taivaan leivän” ja ”pelastuksen maljan”, Kristuksen ruumiin ja veren, hänen, joka on antanut itsensä ”maailman elämän puolesta” (Joh. 6:51). 1382

Koska tämä leipä ja viini – vanhan sanonnan mukaan – ”on eukaristoitu”, ”kutsumme tätä ravintoa *eukaristiaksi*. Siihen ei saa osallistua kukaan muu kuin se, joka uskoo todeksi sen, mitä me opetamme, on saanut syntien anteeksiantamisen ja uudestisyntymisen pesun ja elää Kristuksen opetuksen mukaisesti”.¹⁸⁷ 1327

¹⁸³ vrt. 2 Kor.89

¹⁸⁴ pyhä Justinus, *Apologia*, 1, 67: PG 6, 429.

¹⁸⁵ *Ensimmäinen eukaristinen rukous eli roomalainen kaanon*, 90: Missale Romanum.

¹⁸⁶ pyhä Justinus, *Apologia*, 1, 65: PG 6, 428.

¹⁸⁷ sama, 1, 66.

V Sakramentaalinen uhri: kiitos, muistaminen, läsnäolo

1356. Kun kristityt ovat viettäneet eukaristiaa alusta lähtien ja ovat tehneet sen muodossa, joka eri aikakausista ja erilaisista liturgioista huolimatta ei ole olennaiselta osaltaan muuttunut, niin se johtuu siitä, että me tiedämme olevamme sidottuja Herran käskyyn, jonka hän antoi kärsimistään edeltävänä iltana: ”Tehkää tämä minun muistokseni” (1 Kor. 11:24–25).

1357. Me täytämme tämän Herran antaman käskyn, kun vietämme *hänen uhrinsa muistoa*. Tällöin *edeskannamme Isälle* sen, minkä hän itse on meille antanut: hänen luomistyönsä lahjat, leivän ja viinin, joista Kristuksen sanojen ja Pyhän Hengen voimasta on tullut Kristuksen ruumis ja veri. Näin Kristus salaisesti ja todellisesti *on läsnä*.

1358. Meidän on siis pidettävä eukaristiaa

- kiitoksena ja ylistyksenä *Isälle*,
- *Kristuksen* ja hänen ruumiinsa viettämänä muistouhrina,
- Kristuksen läsnäolona, jonka hänen sanansa ja *Henkensä* voima saavat aikaan.

KIIITOS JA YLISTYS ISÄLLE

1359. Eukaristia, Kristuksen meidän puolestamme ristillä täyttämän pelastuksen sakramentti, on myös ylistysuhri kiitokseksi luomistyöstä. Koko Jumalan rakastama luomakunta edeskannetaan eukaristisessa uhrissa Isälle Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen kautta. Kristuksen kautta kirkko voi edeskantaa ylistysuhrin kiitokseksi kaikesta siitä hyvästä, kauniista ja oikeasta, minkä Jumala on tehnyt luomakunnassa ja ihmiskunnassa. 293

1360. Eukaristia on kiitosuhri Isälle; se on siunaus, jolla kirkko ylistää kiittää Jumalaa hänen kaikista hyvistä teoistaan, kaikesta, mitä hän on tehnyt luomisessa, lunastuksessa ja pyhittämisessä. Eukaristia merkitsee siis ensiksikin ”kiittämistä”. 1083

1361. Eukaristia on myös ylistysuhri, jolla kirkko ylistää Jumalan kunniaa koko luomakunnan nimissä. Tämä ylistysuhri on mahdollinen vain Kristuksen kautta: hän liittää uskovat persoonaansa, ylistykseensä ja esirukoukseensa, niin että ylistysuhri edeskannetaan Isälle *Kristuksen kautta ja Kristuksen kanssa*, jotta se olisi *Kristuksessa* Jumalalle mieluinen. 294

KRISTUKSEN JA HÄNEN RUUMIINSA, KIRKON, VIETTÄMÄ MUISTOUHRI

1362. Eukaristia on Kristuksen pääsiäisen muiston vietto, hänen yhden ainoan uhrinsa läsnäolevaksi tuleminen ja sakramentaalinen edeskantaminen kirkon, hänen ruumiinsa, liturgiassa. Löydämme kaikista eukaristisista ru-

kouksista asetussanojen jälkeen rukouksen, jota kutsutaan *anamneesiksi* eli muiston vietoksi. 1103

1363. *Muiston vietto* ei ole Raamatun ajatustavan mukaan pelkkää menneisyyden tapahtumien mieleen palauttamista, vaan niiden suurten tekojen julistamista, joita Jumala on tehnyt ihmisille.¹⁸⁸ Nämä tapahtumat tulevat eräällä tavalla läsnäoleviksi ja uudelleen eläviksi, kun niitä vietetään liturgiassa. Tällä tavalla Israel ymmärtää Egyptistä vapautumistaan: joka kerta pääsiäistä vietettäessä vapautumiseen liittyvät tapahtumat tulevat uskovien muistiin läsnäoleviksi, jotta he muokkaisivat elämänsä näiden tapahtumien mukaisesti. 1099

1364. Uudessa liitossa muiston vietto saa uuden merkityksen. Kun kirkko viettää eukaristiaa, se muistelee Kristuksen pääsiäistä, joka tulee läsnäolevaksi. Kristuksen ristillä kerta kaikkiaan edeskantama uhri pysyy aina aktuaalisena:¹⁸⁹ ”Joka kerta, kun alttarilla vietetään ristinuhria, jossa ’meidän pääsiäislampaamme, Kristus, on teurastettu’, toteutetaan meidän lunastuksemme työ”.¹⁹⁰ 611, 1085

1365. Koska eukaristia on Kristuksen pääsiäisen muiston vietto, *se on myös uhri*. Eukaristian uhriluonne käy ilmi jo asetussanoista: ”Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan”, ja ”Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan” (Luuk. 22:19–20). Eukaristiassa Kristus lahjoittaa sen ruumiin, jonka hän on edeskantanut ristille meidän puolestamme, ja sen veren, ”joka on vuodatettu monien puolesta syntien anteeksiantamiseksi” (vrt. Matt. 26:28). 2100, 1846

1366. Eukaristia on siis uhri, koska se *esittää* ristin uhria (tekee sen läsnäolevaksi), koska se on ristin uhrin *muiston vietto* ja koska se *jakaa* sen hedelmää: 613

Kristus, ”Jumalamme ja Herramme, kantoi itsensä uhriksi Isälle Jumalalle yhden ainoan kerran ristin alttarilla aikaansaadakseen kuolemallaan meille iankaikkisen lunastuksen. Koska Kristuksen pappeuden ei kuitenkaan pitänyt sammua kuoleman kautta, (Hepr. 7:24, 27) hän viimeisellä aterialla, sinä yönä, jona hänet kavallettiin (1 Kor. 11:23), halusi jättää rakkaalle morsiamelleen, kirkolle, uhrin joka näkyvässä vastaisi ihmisten luontoa ja jonka kautta tuo kerran ristillä verisesti kannettu uhri tulisi läsnäolevaksi ja sen muisto säilyisi aikojen loppuun asti ja sen pelastava voima tulisi kohdistetuksi meidän päivittäin tekemiimme synteihin niiden anteeksi- saamiseksi.”¹⁹¹

1367. Kristuksen uhri ja eukaristian uhri ovat *yksi ainoa uhri*: ”Yksi ja sama on siis uhrilahja, sama on myös hän, joka nyt uhraa pappien palvelutehtävän

¹⁸⁸ vrt. 2 Moos. 13:3.

¹⁸⁹ vrt. Hepr. 7:25–27.

¹⁹⁰ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 3.

¹⁹¹ Trenton kirkkokok., *Doctrina de ss. Missae Sacrificio*, c. 1: DS 1740;

välityksellä, nimittäin Kristus, joka silloin uhrasi itsensä ristillä, vain uhraamisen muoto on erilainen.”¹⁹² ”Koska tässä jumalallisessa uhrissa, joka toteutuu messussa, on ja uhrataan verettömästi sama Kristus, joka yhden ainoan kerran ristin alttarilla verensä vuodattaen uhrasi itsensä ... tämä uhri on todellinen sovitusuhri.”¹⁹³ 1545

1368. *Eukaristia on myös kirkon uhri.* Kirkko, joka on Kristuksen ruumis, osallistuu Päänsä uhrinkantoon. Hänen kanssaan kirkko itsekin kannetaan kokonaan uhriksi. Kirkko yhtyy Kristuksen Isän luona kantamaan esirukoukseen kaikkien ihmisten puolesta. Eukaristiassa Kristuksen uhrista tulee myös hänen ruumiinsa jäsenten uhri. Uskovien elämä, heidän ylistyksensä, kärsimisensä, rukouksensa ja työnsä yhdistyvät Kristuksen ylistykseen, kärsimiseen, rukoukseen ja täydelliseen itsensä antamiseen ja saavat siten uuden arvon. Alttarilla läsnäoleva Kristuksen uhri antaa kaikille kristittyjen sukupolville mahdollisuuden yhdistyä hänen uhriinsa. 618, 2031, 1109

Katakombeissa kirkko esitetään usein rukoilevana naisena eli kädet puoliksi kohotettuina (orantin asennossa). Niin kuin Kristus levitti kätensä ristillä, samoin kirkko uhraa itsensä hänen kauttaan, hänen kanssaan ja hänessä, ja rukoilee kaikkien ihmisten puolesta.

1369. *Koko kirkko on yhdistynyt Kristuksen uhriin ja esirukoukseen.* Koska *paaville* on uskottu kirkossa Pietarin palveluvirka, hän on mukana jokaisessa eukaristian vietossa, jossa hänet mainitaan koko kirkon ykseyden merkinä ja palvelijana. *Paikallinen piispa* on aina vastuussa eukaristian vietoista, myös silloin kun sitä johtaa *pappi*; hänen nimensä mainitaan muistutukseksi siitä, että hänellä on johtoasema osakirkossa papiston keskellä ja *diakonien* avustamana. Yhteisö rukoilee myös kaikkien kirkon palvelukseen asetettujen puolesta, jotka yhteisön puolesta ja sen kanssa uhraavat eukaristista uhria. 834, 882, 1561, 1566

”Sellaista eukaristiaa pidettäköön päteväenä, jota vietetään piispan tai hänen valtuuttamansa henkilön johdolla”¹⁹⁴.

”Pappien palvelutehtävän kautta kristittyjen hengellinen uhri tulee täydelliseksi yhdistyneenä Kristuksen, ainoan välittäjän, uhriin, joka eukaristiassa kannetaan koko kirkon nimissä pappien käten kautta, verettömästi ja sakramentaalisesti siihen asti, kunnes Herra itse tulee”¹⁹⁵.

1370. Kristuksen uhrinkantoon eivät yhdisty ainoastaan hänen yhä maan päällä olevat jäsenensä, vaan nekin, jotka jo ovat *taivaan kunniassa*. Kirkko eduskantaa eukaristisen uhrin yhdessä autuaan Neitsyt Marian kanssa, häntä ja kaikkia pyhiä muistellen. Eukaristiaa viettäessään kirkko seisoo Marian kanssa ikään kuin ristin juurella Kristuksen uhriin ja esirukoukseen yhdistyneenä. 956, 969

¹⁹² sama, c. 2.

¹⁹³ sama, c. 2.

¹⁹⁴ pyhä Ignatios Antiokialainen, *Epistula ad Smyrnaeos*, 8, 1: SC 10bis, 138.

¹⁹⁵ Vatikaanin II kirkkokokous, dekreetti pappeudesta, *Presbyterorum ordinis*, 2.

1371. Eukaristinen uhri edeskannetaan myös *uskovien vainajien puolesta*, ”Kristuksessa kuolleiden, mutta ei vielä kokonaan puhdistuneiden puolesta”,¹⁹⁶ jotta he voisivat astua Kristuksen kirkkauteen ja rauhaan: 958, 1689, 1032

”Haudatkaa tämä ruumis minne tahansa: teidän ei tarvitse olla siitä lainkaan huolissanne. Yhtä vain teiltä pyydän: Missä olettekin, muistakaa minua Herran alttarin edessä”.¹⁹⁷

”Sen jälkeen rukoilemme (anaforassa) poisnukkuneiden isiemme ja piispojemme ja yleensäkin kaikkien vainajiemme puolesta. Uskomme näet, että sieluilla, joiden puolesta rukoilemme pyhän ja peljättävän uhrin edessä, on siitä hyvin paljon hyötyä ... Ja kun me kannamme Jumalalle rukouksemme vainajien puolesta, vaikka he olisivat olleet syntisiä ... me kannamme uhrinamme syntisten puolesta uhratun Kristuksen ja saatamme tällä tavalla Jumalan, joka rakastaa ihmisiä, suosiolliseksi sekä heitä että meitä kohtaan.”¹⁹⁸

1372. Pyhä Augustinus tekee ihailtavasti yhteenvedon tästä opista, joka innostaa meitä ottamaan yhä täydellisemmin osaa Vapahtajamme uhuriin, jota vietämme eukaristiassa: 1140

”Koko tämän lunastetun kaupungin eli pyhien joukon ja yhteisön uhraa Jumalalle universaalina uhrina suuri Ylipappi, joka orjan muodossa uhrasi itsensä ristillä meidän edestämme, jotta meistä tulisi näin suuren Pään ruumis ... Tämä on kristittyjen uhri: Vaikka meitä on monta, olemme yksi ruumis Kristuksessa (Room. 12:5). Kirkko jatkaa tämän uhrin toistamista kaikkien kristittyjen hyvin tuntemassa alttarin sakramentissa, jossa sille osoitetaan selvästi, että siinä minkä se uhraa, se itse uhrataan.”¹⁹⁹

KRISTUKSEN LÄSNÄOLO HÄNEN SANANSA JA PYHÄN HENGEN VOIMAN KAUTTA

1373. ”Kristus Jeesus, joka on kuollut, joka on herätetty kuolleista ja on Isän oikealla puolella ja rukoilee meidän puolestamme” (Room. 8:34), on läsnä monin tavoin kirkolleen:²⁰⁰ sanassaan, kirkkonsa rukouksessa, ”missä kaksi tai kolme on koolla minun nimessäni, siellä minä olen heidän keskelään” (Matt. 18:20), köyhissä, sairaissa, vangeissa,²⁰¹ sakramenteissaan, joiden alkaja hän on, messu-uhriin ja palveluvirkaan asetetun henkilössä. ”Mutta kaikkein korkeimmalla tavalla hän on läsnä *ehtoollisaineissa*”²⁰². 1088

¹⁹⁶ Trenton kirk.kok., *Doctrina de ss. Missae Sacrificio*, c.2: DS1743.

¹⁹⁷ pyhä Augustinus, *Tunnustuksia*, 9, 11, 27: PL 32, 775; pyhä Monika kuolemansa edellä Augustinukselle ja tämän veljelle.

¹⁹⁸ pyhä Kyrillos Jerusalemlainen, *Catecheses mystagogicae*, 5, 9–10: PG 30, 1116–1117.

¹⁹⁹ pyhä Augustinus, *De civitate Dei*, 10, 6: PL 41, 284.

²⁰⁰ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 48.

²⁰¹ vrt. Matt. 25:31–46.

²⁰² Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 7.

1374. Tapa, jolla Kristus on läsnä ehtoollisaineissa, on ainutlaatuinen. Se korottaa eukaristian kaikkien sakramenttien yläpuolelle, ja siksi eukaristia on kuin ”hengellisen elämän täyttymys ja päämäärä, jota kohti kaikki sakramentit suuntautuvat”.²⁰³ ”Kaikkeinpyhin eukaristian sakramentti sisältää *to-desti, todellisesti ja substantiaalisesti* Herramme Jeesuksen Kristuksen ruumiin ja veren yhdessä hänen sielunsa ja hänen jumaluutensa kanssa, ja siksi *koko Kristuksen*”.²⁰⁴ ”Tätä läsnäoloa sanotaan ’todelliseksi’ - ei siinä mielessä, etteivät muut läsnäolon muodot olisi todellisia, vaan sanan ’todellinen’ korkeimmassa mielessä, koska tämä läsnäolo on *substantiaalinen*; siinä näet Kristus, Jumala ja ihminen, tulee kokonaan ja täydellisesti läsnäolevaksi”.²⁰⁵ 1211

1375. Kristus tulee läsnäolevaksi tässä sakramentissa leivän ja viinin hänen ruumiikseen ja verekseen *muuttumisen kautta*. Kirkkoisät painottivat päättäväisesti sitä kirkon uskoa, että Kristuksen sana ja Pyhän Hengen toiminta ovat niin vaikutusvoimaisia, että ne kykenevät vaikuttamaan tämän muuttumisen. Pyhä Johannes Khrysostomos sanoo: 1105

”Olkaamme täysin vakuuttuneita siitä, ettei ihminen saa aikaan sitä, että uhrilahjoista tulee Kristuksen ruumis ja veri, vaan sen tekee Kristus itse, hän joka on meidän puolestamme ristiinnaulittu. Kristuksen kuvaa toteuttaen pappi lausuu nämä sanat, mutta niiden vaikutusvoima ja armo tulevat Jumalalta. Hän sanoo: *Tämä on minun ruumiini*. Tämä sana muuttaa uhrilahjat”.²⁰⁶ 1128

Ja pyhä Ambrosius sanoo muuttumisesta:

”Tässä on kyse sellaisesta, mitä luonto ei ole saanut aikaan vaan minkä on konsekroinut siunaus. Siunaus nousee tehossaan luonnon yläpuolelle, koska kerran luonto itse muuttuu siunauksen voimasta.”²⁰⁷ ”Eikö Kristuksen sana, joka kykeni luomaan tyhjältä sen mikä ei ollut vielä olemassa, kykenisi muuttamaan jo olemassaolevan joksikin, mitä se ei ennen ollut? Sillä uuden luominen ei ole lainkaan vähäisempää kuin luontojen muuttaminen.”²⁰⁸ 298

1376. Trenton kirkolliskokous tekee yhteenvedon katolisesta uskosta lausuaan: ”Koska siis Vapahtajamme Kristus sanoi sen, minkä hän leivän hahmossa esiinkantoi, olevan todellisesti hänen ruumiinsa, niin Jumalan kirkko on aina ollut vakuuttunut ja tämä pyhä synodi nyt uudestaan julistaa, että leivän ja viinin konsekraation kautta leivän koko substanssi muuttuu Herramme Jeesuksen Kristuksen ruumiin substanssiksi ja viinin koko substanssi hänen verensä substanssiksi. Tätä muuttumista pyhä katolinen kirkko on soveliaasti ja asianmukaisesti kutsunut *olemuksen muuttumiseksi* (transsubstantiaatioksi)”²⁰⁹.

²⁰³ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae*, III, 73, 3.

²⁰⁴ Trenton kirk.kok., *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 1: DS 1651.

²⁰⁵ Paavali VI, ensyklika *Mysterium fidei*.

²⁰⁶ pyhä Johannes Khrysostomos, *De prodizione Iudae homilia*, 1, 6: PG 49, 380.

²⁰⁷ pyhä Ambrosius, *Deysteriis*, 9, 50: PG 16, 405.

²⁰⁸ sama, 9, 52.

²⁰⁹ Trenton kirk.kok., *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 4: DS 1642

1377. Kristuksen eukaristinen läsnäolo alkaa konsekraation hetkellä ja kestää niin kauan kuin eukaristiset muodot ovat olemassa. Kristus on kokonaan ja jakamattomasti kummassakin muodossa, ja kokonaan ja jakamattomasti niiden kaikissa osissa, niin ettei leivän murtaminen jaa Kristusta osiin.²¹⁰

1378. *Eukaristian kunnioittaminen.* Messun liturgiassa ilmaisemme Kristuksen todelliseen läsnäoloon leivän ja viinin muodoissa muun muassa polvistumalla tai syvään kumartamalla ja siten osoittaen palvovamme Herraa. ”Katolinen kirkko on osoittanut ja yhä osoittaa eukaristian sakramentille kuuluvaa palvonnan kulttia ei vain messun aikana, vaan myös messun vieton ulkopuolella, säilyttämällä konsekroidut hostiat mitä suurimmalla huolella, asettamalla ne uskovien juhlallisesti kunnioitettavaksi ja kantamalla niitä juhlakulkueissa.”²¹¹ 1178, 103, 2628

1379. ”Pyhä säilytyspaikka” (tabernaakkeli) oli alkujaan tarkoitettu arvokkaasti säilyttämään pyhää eukaristiaa, jotta se voitiin viedä messun jälkeen sairaille ja poissaoleville. Kun usko Kristuksen todelliseen läsnäoloon hänen eukaristiassaan syveni, kirkko tuli tietoiseksi eukaristisissa muodoissa läsnä olevalle Herralle osoitettavan hiljaisen palvonnan merkityksestä. Sen tähden tabernaakkelin on sijaittava kirkossa erityisen arvokkaassa paikassa ja se täytyy valmistaa siten, että se korostaa ja ilmaisee totuutta Kristuksen todellisesta läsnäolosta pyhässä sakramentissa. 1183, 2691

1380. Sillä, että Kristus tahtoi pysyä läsnä kirkossaan tällä ainutlaatuisella tavalla, on syvä merkitys. Koska Kristus oli lähtevä omiensa luota näkyvän hahmonsa puolesta, hän tahtoi lahjoittaa meille sakramentaalisen läsnäolonsa; koska hän uhraisi itsensä ristillä pelastaakseen meidät, hän tahtoi, että meillä olisi luonamme merkki siitä rakkaudesta, jolla hän rakasti meitä ”loppuun asti” (Joh. 13:1), oman elämänsä luovuttamiseen asti. Eukaristisessa läsnäolossaan hän pysyy salaisesti keskellämme Herrana, joka on rakastanut meitä ja antanut itsensä meidän edestämme,²¹² ja hän pysyy läsnä niissä merkeissä, jotka ilmaisevat ja välittävät tämän rakkauden. 669, 478

”Sekä kirkko että maailma tarvitsevat kipeästi eukaristian kunnioittamista. Jeesus itse odottaa meitä tässä rakkauden sakramentissa. Älkäämme säästelkö aikaamme, vaan menkäämme kohtaamaan häntä palvonnessa, uskon täyttämässä kontemplaatiossa, valmiina korvaamaan maailman raskaita syyllisyyksiä ja rikkomuksia. Palvontamme ei saisi koskaan lakata.”²¹³ 2715

1381. Niin kuin pyhä Tuomas opettaa: ”Kristuksen todellisen ruumiin ja todellisen veren läsnäoloa tässä sakramentissa ei voida tavoittaa aistien avulla vaan yksin uskolla, joka nojautuu itse Jumalan auktoriteettiin. Sen tähden pyhä Kyrillos sanoo raamatunjakeesta ’Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan’ (Luuk. 22:19): ’Älä epäile sen olevan totta. Ota mie-

²¹⁰ Trenton kirk.kok., *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 3: DS 1642

²¹¹ Paavali VI, ensyklika *Mysterium fidei*.

²¹² vrt. Gal. 2:20

²¹³ Johannes Paavali II, kirje *Dominicae Cena*e, 3.

luummin Vapahtajan sanat uskossa vastaan. Koska hän on totuus, hän ei valehtele”²¹⁴: 156, 215

”Palvon sinua hartaasti, kätkeyty Jumaluus,
joka todellisesti olet piiloutuneena näiden hahmojen alla.
Sinulle sydämeni alistuu kokonaan,
sillä sinua katsellessa se tyhjentyy täysin.

Näköaisti, koskettaminen ja maistaminen erehtyvät sinusta;
ainoastaan kuulemisen kautta uskotaan turvallisesti.
Uskon kaiken, mitä Jumalan Poika on sanonut;
ei mikään ole todempaa kuin itse Totuuden sana²¹⁵

VI Pääsiäisateria

1382. Messu on yhtäaikaan ja erottamattomasti sekä uhrin muiston vietto, jossa ristin uhri ikuistuu, että Herran ruumiin ja veren kommuunion pyhä ateria. Mutta eukaristisen uhrin vietto on kokonaan suuntautunut uskovien syvään yhdistymiseen Kristuksen kanssa kommuunion kautta. Kommuunioon osallistuminen merkitsee Kristuksen itsensä vastaanottamista, hänen, joka on antanut itsensä meidän puolestamme. 950

1383. *Alttari*, jonka ympärille kirkko kokoontuu eukaristian viettoon, kuvaa yhden ja saman salaisuuden kahta puolta: uhrialttaria ja Herran pöytää ja jotakin vielä enemmän, koska kristillinen alttari on vertauskuva itse Kristuksesta, joka on läsnä kokoontulleiden uskoviensa keskellä sovituksellemme edeskannettuna uhrina ja samalla meille lahjoitettuna taivaallisena ruokana. ”Mitä Kristuksen alttari muuta on kuin Kristuksen ruumiin kuva?” sanoo pyhä Ambrosius,²¹⁶ ja toisessa paikassa: ”Alttari kuvaa Kristuksen ruumista, ja Kristuksen ruumis on alttarilla”.²¹⁷ Liturgia tuo uhrin ja kommuunion ykseyden ilmi monissa rukouksissa. Niinpä Rooman kirkko rukoilee eukaristisessa rukouksessaan: 1182

”Nöyrästi rukoilemme sinua, kaikkivaltias Jumala, kantakoon pyhä enkelisi tämän uhrilahjan taivaalliselle alttarillesi sinun kirkkautesi eteen, jotta me kaikki, jotka tältä alttarilta nautimme Poikasi ruumiin ja veren, täytyisimme armolla ja siunauksella.”²¹⁸

²¹⁴ Paavali VI, ensyklika *Mysterium fidei*, vrt. pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae*, III, 75, 1; pyhä Kyrillos Aleksandrialainen, *Commentarius in Lucam* 22, 19: PG 72, 912.

²¹⁵ AHMA 50, 589: pyhän Tuomas Akvinolaisen *hymni Adoro Te devote*.

²¹⁶ pyhä Ambrosius, *De sacramentis*, 5, 7: PL 16, 447.

²¹⁷ sama, 4, 7: PL 16, 437,

²¹⁸ *Ensimmäinen eukaristinen rukous eli roomalainen kaanon*, 96: Missale Romanum.

”OTTAKAA JA SYÖKÄÄ TÄSTÄ KAIKKI”: KOMMUUNIO

1384. Herra osoittaa meille voimakkaan kutsun ottaa hänet vastaan eukaristian sakramentissa. ”Totisesti, totisesti minä sanon teille: ellette te syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertaan, teillä ei ole elämää itsessänne” (Joh. 6:53). 2835

1385. Tähän kutsuun vastataksemme meidän täytyy *valmistautua* näin suureen ja näin pyhään hetkeen. Pyhä Paavali kehottaa meitä tutkimaan omaatuntoamme: ”Niinpä se, joka arvottomalla tavalla syö tätä leipää ja juo Herran maljasta, on tullut syylliseksi Herran ruumista ja verta kohtaan. Jokaisen on tutkittava itseään, ennen kuin syö tätä leipää ja juo tästä maljasta. Se, joka syö ja juo ajattelematta, että kysymys on Kristuksen ruumiista, syö ja juo itselleen tuomion” (1 Kor. 11:27–29). Sen, joka tietää tehneensä raskaan synnin, on otettava ennen kommuuniota vastaan parannuksen sakramentti. 1457

1386. Tämän sakramentin suuruuden edessä uskova voi vain nöyränä ja lujassa uskossa lausua ominaan sadanpäällikön²¹⁹ sanat (niin kuin liturgia ne vapaasti toistaa): ”*Herra, en ole sen arvoinen, että tulet luokseni. Lausu vain sana, niin minä paranen*”.²²⁰ Pyhän Johannes Khrysostomoksen jumalallisuudessa liturgiassa uskovat rukoilevat samassa hengessä:

”Sinun salaiseen Ehtoolliseesi osalliseksi tee minut nyt, Jumalan Poika, sillä minä en ilmoita salaisuutta vihollisillesi enkä suutele Sinua kuten Juudas, vaan niin kuin ryöväri tunnustan Sinut: Muista minua, Herra, Sinun valtakunnassasi.”²²¹ 732

1387. Valmistautuakseen vastaanottamaan oikein tämän sakramentin, uskovien tulee noudattaa kirkkonsa säätämää paastoa.²²² Heidän ulkoisen esiintymisensä (eleet, vaatteet) tulee ilmaista siihen hetkeen sopivaa kunnioitusta, juhلاميeltä ja iloa, jolloin Kristus tulee vieraaksemme. 2043

1388. Eukaristian olemuksen mukaista on, että uskovat, jos he täyttävät edellytykset,²²³ *ottavat vastaan kommuunion* silloin, kun he osallistuvat messuun:²²⁴ ”Uskville suositellaan lämpimästi sitä täydellisempää messuun osallistumista, että hekin papin kommuunion jälkeen vastaanottavat Herran ruumiin samasta uhrista.”²²⁵

²¹⁹ vrt. Matt. 8:8.

²²⁰ *Ritus Communionis*, 133: Missale Romanum.

²²¹ *Pyhän Johannes Khrysostomoksen liturgian anafora*: Bysanttilainen liturgia.

²²² vrt. CIC, kaanon 919.

²²³ vrt. CIC, kaanonit 916–917.

²²⁴ Uskovat voivat vastaanottaa pyhän eukaristian korkeintaan kaksi kertaa samana päivänä: *Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Authentice Interpretando*, Responsa ad proposita dubia, 1:AAS 76 (1984)746.

²²⁵ Vatikaanin II kirkkokok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 55.

1389. Kirkko velvoittaa uskovat osallistumaan jumalalliseen liturgiaan sunnuntaisin ja juhlapäivinä²²⁶ ja ottamaan eukaristian vastaan parannuksen sakramentissa valmistautuneina ainakin kerran vuodessa, pääsiäisaikana, mikäli mahdollista.²²⁷ Kirkko suosittelee kuitenkin painokkaasti, että uskovat ottavat pyhän eukaristian vastaan sunnuntaisin ja juhlapäivinä tai vieläkin useammin, jopa päivittäin. 2042, 2837

1390. Koska Kristus on sakramentaalisesti läsnä eukaristian kummassakin muodossa, on mahdollista saada eukaristian armon koko hedelmä myös silloin, kun kommuunio otetaan vastaan vain leivän muodossa. Pastoraalisista syistä tällainen tapa nauttia kommuunio on laillisesti vakiintunut tavallisimmaksi latinalaisen riituksen piirissä. Mutta ”pyhän kommuunion luonne merkkinä toteutuu täydemmin, kun kommuunio jaetaan molemmissa muodoissa. Siinä tulee kirkkaammin esiin kommuunion luonne eukaristisena ateriaana”.²²⁸ Tätä tapaa noudatetaan yleisesti idän kirkon riituksissa.

KOMMUUNION HEDELMÄT

1391. *Kommuunio lisää yhteyttämme Kristukseen.* Eukaristian vastaanottaminen kommuuniossa tuottaa tärkeimpänä hedelmänään syvän yhteyden Kristukseen Jeesukseen. Herra itse sanoo: ”Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, pysyy minussa, ja minä pysyn hänessä” (Joh. 6:56). Eukaristinen ateria muodostaa perustan elämälle Kristuksessa: ”Isä, joka elää, on minut lähettänyt, ja niin kuin minä saan elämäni Isältä, niin saa minulta elämän se, joka minua syö” (Joh. 6:57). 460, 521

”Kun uskovat vastaanottavat Herran juhline Pojan ruumiin, he julistavat toisilleen ilosanoman siitä, että tässä lahjoitetaan elämän uutislahjat niin kuin silloin, kun enkeli sanoi Magdalan Marialle: ’Kristus on noussut kuolleista!’ Näin siis elämä ja ylösnousemus lahjoitetaan sille, joka ottaa Kristuksen vastaan”.²²⁹

1392. Sen, mitä ruumiillisessa elämässämme vaikuttaa aineellinen ravinto, sen kommuunio vaikuttaa ihmeellisesti hengellisessä elämässämme. Kommuuniossa nautittu ylösnoussu Kristuksen liha, ”jonka pyhä ja elämää antava Henki on tehnyt eläväksi”,²³⁰ varjelee, lisää ja uudistaa kasteessa saatua armon elämää. Tämä kristillisen elämän kasvu tarvitsee ravinnokseen eukaristista kommuuniota, pyhiinvaelluksemme leipää, aina kuolemamme hetkeen asti, jolloin se annetaan meille matkaevääksi. 1212, 1524

1393. *Kommuunio erottaa meidät synnistä.* Kristuksen ruumis, jonka saamme kommuuniossa, on ”meidän edestämme annettu”, ja veri, jonka juomme,

²²⁶ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., dekreetti *Ecclesiarum Orientalium*, 15.

²²⁷ CIC, kaanon 920.

²²⁸ Roomalaisen Messukirjan yleinen johdanto, 240.

²²⁹ *Fanqîth*, Antiokian syyrialaisen kirkon breviarium, v. 1. s 237 a-b.

²³⁰ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., dekreetti pappudesta, *Presbyterorum ordinis*, 5.

on ”vuodatettu monien edestä syntien anteeksiantamiseksi”. Siksi eukaristia ei voi liittää meitä Kristukseen, ilman että se samalla puhdistaa meitä tekemistämme synneistä ja varjelee uusilta synneiltä. 613

”Niin usein kuin otamme sen vastaan, me julistamme Herran kuolemaa.²³¹ Kun julistamme Herran kuolemaa, julistamme syntien anteeksiantamusta. Jos hänen vrensä joka kerta vuotaessaan vuotaa syntien anteeksiantamiseksi, minun täytyy ottaa se jatkuvasti vastaan, jotta se antaisi jatkuvasti syntini anteeksi. Minulla, joka aina teen syntiä, täytyy olla aina lääke syntiä vastaan.”²³²

1394. Niin kuin ruumiin ravinto virvoittaa loppuunkuluneet voimat, niin eukaristiakin vahvistaa rakkautta, joka helposti heikentyy jokapäiväisessä elämässä. Tämä uudelleen virinnyt rakkaus *pyyhkii pois lievät synnit*.²³³ Kristus herättää rakkautemme eloon antaessaan itsensä meille ja tekee meidät kykeneviksi katkaisemaan väärät siteemme luotuihin ja juurruttaa meitä syvemmin itseensä. 1863, 1436

”Koska Kristus on rakkaudesta kuollut meidän puolestamme, me pyydämme hänen kuolemansa muistoa viettäessämme uhraamisen hetkellä, että meille annettaisiin Pyhän Hengen tulemisen kautta rakkaus. Rukoilemme nöyrästi, että mekin Pyhän Hengen armon vastaanottaessamme voisimme pitää maailmaa itsellemme ristiinnaulittuna ja itseämme ristiinnaulittuna maailmalle sen rakkauden voimasta, jonka vuoksi Kristus tahtoi kuolla puolestamme ... Koska meille on lahjoitettu rakkaus, kuolkaamme synnille ja eläkäämme Jumalalle.”²³⁴

1395. Meissä virittämänsä rakkauden kautta eukaristia *varjelee meidät vastaisilta kuolemansynneiltä*. Mitä enemmän olemme osallisia Kristuksen elämästä ja mitä pidemmälle pääsemme hänen ystävyhteensä, sitä vaikeammaksi tulee rikkoa tätä yhteyttä kuolemansynnillä. Mutta eukaristiaa ei ole säädetty kuolemansyntien anteeksiantamiseksi, vaan siihen on olemassa parannuksen sakramentti. Eukaristia on kirkon täydessä yhteydessä olevien sakramentti. 1855, 1446

1396. *Mystisen ruumiin ykseys: eukaristia tekee kirkon*. Se, joka ottaa eukaristian vastaan, liittyy kiinteämmin Kristukseen. Siten Kristus liittää hänet myös kaikkien uskovien kanssa yhdeksi ainoaksi ruumiiksi, kirkoksi. Kommuunio uudistaa, vahvistaa ja syventää kirkkoon jäsentymistä, joka alkoi jo kasteessa. Kasteessa meidät kutsuttiin muodostamaan yksi ainoa ruumis.²³⁵ Eukaristia toteuttaa tämän kutsumuksen: ”Eikö malja, jonka me siunaamme, ole yhteys Kristuksen vereen? Ja eikö leipä, jonka me murramme, ole yhteys Kristuksen ruumiiseen? Koska leipä on yksi, niin me monet olemme yksi ruumis, sillä me olemme kaikki tuosta yhdestä leivästä osalliset” (1 Kor. 10:16–17): 1118, 1267, 790

²³¹ vrt. 1 Kor. 11:26.

²³² pyhä Ambrosius, *De sacramentis*, 4, 28: PL 16, 446.

²³³ vrt. Trenton kirkkok., *Decretum de ss. Eucharistia*, c.2: DS 1638.

²³⁴ pyhä Fulgentius Ruspelainen, *Contra gesta Fabiani*, 28, 17: PL 65, 789.

²³⁵ vrt. 1 Kor. 12:13.

”Jos te kerran olette Kristuksen ruumis ja hänen jäseniään, teidän sakramentinne on asetettu Herran pöydälle; te vastaanotatte sakramentin, joka te itse olette, te vastaanotatte ja vahvistatte vastaamalla ’aamen’ (’Niin se on’). Kuulet sanan ’Kristuksen ruumis’ ja vastaat ’aamen’. Ole siis Kristuksen jäsen, jotta aamenesi olisi tosi”.²³⁶ 1064

1397. *Eukaristia sitoo vastuuseen köyhistä.* Ottaaksemme totuudessa vastaan meidän edestämme annetut Kristuksen ruumiin ja veren, meidän täytyy tunnistaa Kristus myös kaikkein köyhimmässä, hänen veljissään.²³⁷ 2449

”Sinä olet nauttinut Herran veren, etkä kuitenkaan tunnista veljeäsi. Sinä häpäiset tämän pöydän, sillä sitä, joka on arvollinen osallistumaan Herran pöytään, sinä et pidä kyllin arvokkaana saamaan osaa ruoastasi. Jumala on päästänyt sinut kaikista synneistäsi ja kutsunut sinut pöytänsä. Mutta sinusta ei ole edes silloin tullut armeliaampaa”.²³⁸

1398. *Eukaristia ja kristittyjen ykseys.* Pyhä Augustinus huudahtaa katsellessaan tämän salaisuuden suuruutta: ”Oi hyvyyden sakramentti! Oi ykseyden merkki! Oi rakkauden side!”.²³⁹ Mitä tuskallisempina koetaan kirkon hajaantumiset, jotka rikkovat yhteisen osallistumisen Herran pöytään, sitä voimakkaampina kohoavat rukoukset Herran puoleen, jotta se päivä koittaisi, jolloin kaikki häneen uskovat saavuttavat täydellisen keskinäisen yhteyden. 817

1399. Idän kirkot, jotka eivät ole täydellisessä yhteydessä katolisen kirkon kanssa, viettävät eukaristiaa suurella rakkaudella. ”Nämä kirkot ovat tosin erossa meistä, mutta niillä on oikeat sakramentit ja apostolisen suksektion voimasta ennen kaikkea pappeus ja eukaristia, joiden kautta ne jatkuvasti ovat erittäin läheisessä suhteessa meihin.”²⁴⁰ Sen vuoksi ”tietty jumalanpalvelusyhteys (*communicatio in sacris*), mikäli olosuhteet ovat suotuisat ja kirkolliset esimiehet antavat hyväksymisensä, ei ainoastaan ole mahdollinen, vaan on myös suositeltava”.²⁴¹ 838

1400. Reformaatiosta syntyneet, katolisesta kirkosta erossa olevat kirkolliset yhteisöt ”eivät, lähinnä pappeuden sakramentin puuttumisen vuoksi, ole säilyttäneet myöskään eukaristian salaisuuden alkuperäistä ja täydellistä olemusta”²⁴². Tästä syystä ehtoollisyhteys näiden yhteisöjen kanssa ei katoliselle kirkolle ole mahdollinen. Kuitenkin nämä kirkolliset yhteisöt tunnustavat ”viettäessään pyhässä ehtoollisessa Herran kuoleman ja ylösnousemuk-

²³⁶ pyhä Augustinus, *Sermo 272*: PL 38, 1247.

²³⁷ vrt. Matt. 25:40.

²³⁸ pyhä Johannes Khrysostomos, *In epistulam I ad Corinthios*, 27, 5: PG 61, 230.

²³⁹ pyhä Augustinus, *In Iohannis evangelium tractatus* 26, 13: PL 35, 1613; vrt. Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 47.

²⁴⁰ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 15.

²⁴¹ sama, 15; vrt. CIC, kaanon 844, § 3.

²⁴² Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 22.

sen muistoa ... että se [ehtoollinen] kuvaa elämää Kristuksen yhteydessä, ja odottavat hänen kunniakasta paluutaan”.²⁴³ 1536

1401. Kun hiippakunnan piispa katsoo vaikean hätätilan pakottavan, katoliset papit voivat jakaa parannuksen, eukaristian ja sairaiden voitelun sakramentit myös muille kristityille, jotka eivät ole täydellisessä yhteydessä katolisen kirkon kanssa, mutta jotka pyytävät niitä omasta tahdostaan. Heissä tulee kuitenkin ilmetä katolinen usko näihin sakramentteihin ja heidän tulee olla oikealla tavalla valmistautuneita.²⁴⁴ 1483, 1385

VII Eukaristia – ”tulevan kirkkauden pantti”

1402. Kirkko ylistää vanhassa rukouksessa eukaristian salaisuutta: ”Oi pyhä ateria, jossa Kristus nautitaan ja hänen kärsimisensä muistoa vietetään; sielu täyttyy armolla ja meille annetaan tulevan kunnian pantti.”²⁴⁵ Jos kerran eukaristia on Herran pääsiäisen muiston vietto ja jos me alttarin kommuunion kautta ”täytymme armolla ja siunauksella”,²⁴⁶ eukaristia on silloin tivaallisen kirkkauden ennakointia. 1323, 1130

1403. Viimeisellä ehtoollisella Herra kiinnitti opetuslastensa huomion pääsiäisen täyttymykseen Jumalan valtakunnassa: ”Minä sanon teille: tästedes en maista viiniköynnöksen antia ennen kuin sinä päivänä, jona juon uutta viiniä teidän kanssanne Isäni valtakunnassa” (Matt. 26:29).²⁴⁷ Aina viettäessään eukaristiaa kirkko muistaa tämän lupauksen ja kohdistaa katseensa häneen, ”joka tulee” (Ilm. 1:4). Rukouksissaan kirkko anoo hänen tuloaan: ”Marana tha” (1 Kor. 16:22). ”Tule, Herra Jeesus.” (Ilm. 22:20). ”Tulkoon armosi ja maailma kadotkoon!”²⁴⁸ 671

1404. Kirkko tietää, että jo nyt Herra tulee eukaristiassaan ja on läsnä keskellämme. Mutta tämä hänen läsnäolonsa on kätkeytyä. Sen tähden vietämme eukaristiaa ”odottaessamme autuaallisen toivon täyttymistä ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen tulemistä”²⁴⁹ ja rukoilemme, että (sinun valtakunnassasi) ”sinun kunniasi meidät kaikki alituisesti täyttää. Silloin sinä pyyhit meidän kyynellemme ja me näemme sinut, Jumalamme, sellaisena kuin olet. Me tulemme olemaan sinun kaltaisiasi ikuisesti ja ylistämme sinua lakkaamatta”.²⁵⁰ 1041, 1028

²⁴³ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 22.

²⁴⁴ vrt. CIC, kaanon 844, § 4.

²⁴⁵ *Magnificatin antifoni Kristuksen pyhän ruumiin ja veren juhlan II vesperissä*: Liturgia Horarum.

²⁴⁶ *Ensimmäinen eukaristinen rukous eli roomalainen kaanon*, 96.

²⁴⁷ vrt. Luuk. 22:18; Mark. 14:25.

²⁴⁸ *Didache*, 10, 6: SC 248, 180.

²⁴⁹ *Ritus communionis*, 126 (embolismi Isä meidän -rukouksen jälkeen) *Missale Romanum*; vrt Tit. 2:13.

²⁵⁰ *Kolmas eukaristinen rukous*, 116: *Missale Romanum*.

1405. Tästä suuresta toivosta, joka koskee uutta taivasta ja uutta maata, joissa vanhurskaus asuu,²⁵¹ varmempaa panttia ja selvempää merkkiä meillä ei ole kuin eukaristia. Niinpä joka kerta, kun tätä salaisuutta vietetään, ”to-
teutetaan meidän lunastuksemme työ”,²⁵² ja me murramme ”yhden leivän, joka on kuolemattomuuden lääke, vastamyrry, jotta emme kuolisi, vaan eläisimme Jeesuksessa Kristuksessa ikuisesti”.²⁵³ 1042, 1000

LYHYESTI

1406. Jeesus sanoo: ”Minä olen elävä leipä, joka on tullut taivaasta. Joka syö tätä leipää, elää ikuisesti ... Sillä, joka syö minun lihani ja juo minun vereni, on ikuinen elämä ja hän pysyy minussa, ja minä pysyn hänessä” (Joh. 6:51,54,56).
1407. Eukaristia on kirkon elämän sydän ja huippu, sillä siinä Kristus ottaa kirkkonsa ja kaikki ruumiinsa jäsenet omaan ylistys- ja kiitosuhriin-
sa, jonka hän kerta kaikkiaan kantoi ristillä Isälleen. Tämän uhrin kautta hän jakaa pelastuksen armolahjat ruumiilleen, joka on kirkko.
1408. Eukaristian viettoon kuuluu aina: Jumalan sanan julistaminen; kiitos Jumalalle, Isälle, kaikista hänen hyvistä teoistaan, ennen kaikkea siitä, että hän on lahjoittanut meille Poikansa; leivän ja viinin konsekraatio ja osallistuminen liturgiseen ateriaan vastaanottamalla Herran ruumiin ja veren. Nämä elementit muodostavat yhden ainoan jumalanpalveluksen.
1409. Eukaristia on Kristuksen pääsiäisen eli hänen elämänsä, kuolemansa ja ylösnousemuksensa kautta toteutuneen pelastustyön muiston vietto, pelastustyön, jonka liturgia tekee läsnäolevaksi.
1410. Kristus itse, uuden liiton ikuinen ylipappi, edeskantaa eukaristisen uhrin pappien palveluksen kautta. Sama Kristus, joka on todellisesti läsnä leivän ja viinin muodoissa, on eukaristisen uhrin uhrilahja.
1411. Ainoastaan pätevästi vihityt papit voivat johtaa eukaristian viettoa ja konsekroida leivän ja viinin, niin että niistä tulee Herran ruumis ja veri.
1412. Eukaristian sakramentin olennaiset merkit ovat vehnästä leivottu leipä ja viinirypäleistä valmistettu viini, joiden ylle anotaan Pyhän Hengen siunaus, ja pappi lausuu samat konsekraatiosanat, jotka Jee-

²⁵¹ vrt. 2 Piet. 3:13.

²⁵² Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 3.

²⁵³ pyhä Ignatios Antiokialainen, *Epistula ad Ephesios*, 20, 2: SC 10bis, 76.

sus lausui viimeisellä ehtoollisella: ”Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan ... Tämä on minun vereni malja ...”

1413. Konsekraatiossa tapahtuu muuttuminen (transsubstantiaatio): leipä ja viini muuttuvat Kristuksen ruumiiksi ja vereksi. Kristus itse on leivän ja viinin konsekroiduissa muodoissa läsnä elävänä ja kirkastettuna, todesti, todellisesti ja substantiaalisesti, ruumiissaan, veressään, sielussaan ja jumalallisessa luonnossaan.²⁵⁴
1414. Uhrina eukaristia edeskannetaan myös elävien ja kuolleiden tekemien syntien sovittamiseksi ja hengellisten ja ajallisten hyvyyksien saamiseksi Jumalalta.
1415. Sen, joka tahtoo ottaa Kristuksen vastaan eukaristisessa kommuuniossa, täytyy olla armon tilassa. Jos joku tietää tehneensä kuolemansynnin, hän ei saa ottaa vastaan eukaristiaa, ennen kuin on ottanut vastaan synninpäästön parannuksen sakramentissa.
1416. Kristuksen pyhän ruumiin ja veren vastaanottaminen vahvistaa vastaanottajan ja Herran välistä yhteyttä, antaa lievät synnit anteeksi ja varjelee raskailta synneiltä. Koska vastaanottajan ja Kristuksen välisen rakkauden siteet lujittuvat, lujittaa tämän sakramentin vastaanottaminen myös kirkon, Kristuksen mystisen ruumiin, ykseyttä.
1417. Kirkko suosittelee uskoville lämpimästi, että he eukaristian viettoon osallistuessaan vastaanottaisivat pyhän kommuunion, ja velvoittaa heitä vastaanottamaan sen ainakin kerran vuodessa.
1418. Koska itse Kristus on läsnä alttarin sakramentissa, hänelle on siinä osoitettava kunnioittavaa palvontaa. ”Palvova rukous pyhän sakramentin edessä todistaa kiitollisuudesta, on rakkauden merkki ja osoitus velvollisuudesta palvoa Kristusta, Herraamme.”²⁵⁵
1419. Tästä maailmasta Isän luokse mentyään Kristus antaa meille eukaristiassa pantin kirkkaudesta, joka häntä ympäröi: Osallistuminen pyhään uhriin tekee meidät yhdeksi hänen sydämensä kanssa, tukee meitä tämän elämän pyhiinvaelluksella, saa meidät kaipaamaan iankaikkista elämää ja yhdistää meidät jo nyt taivaalliseen kirkkoon, autuaaseen Neitsyt Mariaan ja kaikkiin pyhiin.

²⁵⁴ vrt. Trenton kirkkokok., *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 3: DS 1640; sama, c. 1: DS 1651.

²⁵⁵ Paavali VI, ensyklika *Mysterium fidei*.

TOINEN LUKU

PARANTUMISEN SAKRAMENTIT

1420. Kristillisen initiaation sakramenteissa ihminen saa uuden elämän Kristuksessa. Mutta me kannamme tätä elämää ”saviastioissa” (2 Kor. 4:7). Nyt vielä se on ”kätkeytyneenä Kristuksen kanssa Jumalassa” (Kol. 3:3). Elämme vielä ”maallisessa telttamajassamme”¹ ja joudumme alistumaan kärsimyksen, sairauten ja kuolemaan. Niin myös uusi elämä Jumalan lapsena voi heikentyä ja synnin kautta voimme jopa menettää sen.

1421. Herra Jeesus Kristus, sielujemme ja ruumiidemme lääkäri, joka antoi halvaantuneelle synnit anteeksi ja lahjoitti hänelle jälleen ruumiin terveyden,² tahtoo, että hänen kirkkonsa jatkaa Pyhän Hengen voimassa hänen parantavaa ja pelastavaa työtään myös hänen omien jäsentensä keskuudessa. Heitä varten ovat olemassa molemmat parantumisen sakramentit: parannuksen sakramentti ja sairaiden voitelu.

Neljäs artikkeli

PARANNUKSEN JA SOVITUKSEN SAKRAMENTTI

1422. ”Ne, jotka ottavat vastaan parannuksen sakramentin, saavat anteeksi Jumalaa vastaan tehdyt loukkaukset hänen laupeutensa tähden ja pääsevät samalla sovintoon kirkon kanssa, jota he ovat synneillään haavoittaneet ja joka työskentelee heidän kääntymyksekseen rakkauden, esimerkin ja rukousten avulla.”³ 980

I Miten tätä sakramenttia nimitetään?

1423. Sitä kutsutaan *kääntymyksen sakramentiksi*, koska se toteuttaa sakramentaalisesti Jeesuksen kutsun kääntymykseen,⁴ nimittäin kehotuksen palata Isän luokse,⁵ jonka yhteydestä ihminen on synnin kautta etäännynt. 1989

¹ vrt. 2 Kor. 5:1.

² vrt. Mark. 2:1–12.

³ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11.

⁴ vrt. Mark. 1:15.

⁵ vrt. Luuk. 15:18.

Sitä kutsutaan *parannuksen sakramentiksi*, koska se pyhittää syntiä tehneen kristityn henkilökohtaiset ja kirkolliset askeleet kääntymyksen, katumuksen ja hyvityksen tiellä. 1440

1424. Sitä kutsutaan *synnintunnustuksen sakramentiksi*, koska syntien ilmaiseminen ja tunnustaminen papin edessä on olennainen osa tätä sakramenttia. Tämä sakramentti on myös syvässä mielessä ”tunnustamista”, Jumalan pyhyiden ja hänen syntistä ihmistä kohtaan osoittamansa laupeuden tiedostamista ja ylistämistä. 1456

Sitä kutsutaan *anteeksiantamuksen sakramentiksi*, koska papin sakramenttaalisella synninpäästöllä (absoluutiolla) Jumala antaa ripittäytyvälle ”anteeksiannon ja rauhan”.⁶ 1449

Sitä kutsutaan *sovituksen sakramentiksi*, koska se lahjoittaa synnintekijälle Jumalan sovittavan rakkauden: ”Suostukaa sovintoon Jumalan kanssa” (2 Kor. 5:20). Se, joka elää Jumalan armahtavasta rakkaudesta, on valmis noudattamaan Herran kutsua: ”Käy ensin sopimassa veljesi kanssa” (Matt. 5:24). 1442

II Miksi kasteen jälkeen on vielä sovituksen sakramentti?

1425. ”Teidät on pesty puhtaiksi, teidät on pyhitetty, teidät on vanhurskautettu Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä ja Jumalamme Hengessä” (1 Kor. 6:11). Meidän tulee tajuta, kuinka suuri on se Jumalan lahja, joka meille lahjoitetaan kristillisen initiaation sakramenteissa, jotta käsittäisimme, kuinka kokonaan pois suljettu asia synti on sellaisen ihmisen elämässä, joka ”on pakenut päälleen Kristuksen”.⁷ Mutta apostoli Johannes sanoo: ”Jos sanomme, ettei meissä ole syntiä, niin me eksytämme itsemme eikä totuus ole meissä” (vrt. 1 Joh. 1:8). Ja Herra itse opetti meitä rukoilemaan: ”Anna anteeksi meidän syntimme” (vrt. Luuk. 11:4). Näin hän sitoo meidän keskinäisen anteeksiantomme toisiamme vastaan tekemistämme rikkomuksista siihen anteeksiantoon, jolla Jumala antaa anteeksi meidän syntimme. 1263, 2838

1426. *Kääntymys* Kristukseen, uudestisyntyminen kasteessa, Pyhän Hengen lahjan saaminen sekä Kristuksen ruumiin ja veren vastaanottaminen ravinoksi ovat tehneet meidät ”pyhiksi ja moitteettomiksi” Jumalan edessä (Ef. 1:4), niin kuin kirkko itse, Kristuksen morsian, on ”pyhä ja moitteeton” hänen edessään (Ef. 5:27). Kristillisessä initiaatiossa saatu uusi elämä ei ole kuitenkaan poistanut ihmisluonnon haurautta ja heikkoutta, ei myöskään taipumusta syntiin, jota traditio nimittää *konkupiskentiaksi* ja joka pysyy kas-tetuissa, jotta he Kristuksen armon auttamina osoittaisivat kestävyytensä kristillisen elämän taistelussa.⁸ Tässä kamppailussa on kyse kääntymisestä

⁶ *Ordo Paenitentiae*, 46, 55 (synnintunnustuksen kaava).

⁷ vrt. Gal. 3: 27.

⁸ vrt. Trenton kirk.kok., *Decretum de peccato originali*, canon 5: DS 1515.

pyhyteen ja iankaikkiseen elämään, johon Herra meitä alituisesti kutsuu.⁹ 405, 978, 1264

III Kastettujen kääntymys

1427. Jeesus kutsuu kääntymykseen. Tämä kutsu on olennainen osa julistusta Jumalan valtakunnasta: ”Aika on täyttynyt, Jumalan valtakunta on tullut lähelle. Kääntykää ja uskokaa hyvä sanoma!” (Mark. 1:15). Kirkon julistuksessa tämä kutsu kohdistuu ensiksi niihin, jotka eivät vielä tunne Kristusta ja hänen evankeliumiaan. Ensimmäisen, peruskääntymyksen paikka on ennen kaikkea kaste. Hyvän sanoman uskomisen ja kasteen kautta¹⁰ tapahtuu luopuminen pahasta ja pelastuksen saavuttaminen eli kaikkien syntien anteeksisaaminen ja uuden elämän lahjan saaminen. 541, 1226

1428. Kristuksen kutsu kääntymykseen kaikuu jatkuvasti kristittyjen elämässä. Tämä *toinen kääntymys* on koko kirkon jatkuva tehtävä; kirkko ”sulkee syntisiä omaan helmaansa” ja on siten ”samalla kertaa pyhä ja aina puhdistusta tarvitseva ja kulkee jatkuvasti katumuksen ja uudistumisen tietä”.¹¹ Tämä pyrkimys kääntymykseen ei ole vain ihmisen teko. Se on ”särkyneen sydämen” liikettä,¹² kun armo vetää sitä puoleensa ja saa sen liikkeelle¹³ vastaamaan Jumalan armahtavaan rakkauteen, jolla hän on ensin rakastanut meitä.¹⁴ 1036, 853, 1996

1429. Tästä todistaa Pietarin kääntymys, kun hän oli kolme kertaa kieltänyt Herransa. Herran armahtava katse saa Pietarin vuodattamaan katumuksen kyyneleitä¹⁵ ja antamaan Herran ylösnousemuksen jälkeen kolminkertaisen ”kyllä”-vastauksen Jeesuksen kysymykseen, rakastaako Pietari häntä.¹⁶ Toiseen kääntymykseen sisältyy myös *yhteisöllinen* ulottuvuus. Se näkyy Jeesuksen eräälle paikalliskirkolle osoittamassa kehotuksessa: ”Käännny!” (Ilm. 2:5,16).

Pyhä Ambrosius sanoo näistä kahdesta kääntymyksestä, että kirkossa on ”vesi ja kyyneleet: kasteen vesi ja parannuksen kyyneleet”.¹⁷

⁹ vrt. Trenton kirk.kok., *Decretum de iustificatione*, c. 1: DS 1545; Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 40.

¹⁰ vrt. Apt. 2:38.

¹¹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8.

¹² vrt. Ps. 51:19.

¹³ vrt. Joh. 6:44; 12:32.

¹⁴ vrt. 1 Joh. 4:10.

¹⁵ vrt. Luuk. 22:61.

¹⁶ vrt. Joh. 21:15–17.

¹⁷ pyhä Ambrosius, *Epistula extra collectionem*, 1, 12: PL 16, 1116.

IV Sisäinen parannukseteko

1430. Jeesuksen kutsu kääntymykseen ja parannukseen ei tarkoita, niin kuin ei profeettojenkaan kehoitus, ensi sijassa ulkonaisia tekoja, ”säkkiä ja tuhkaa”, paastoa ja lihan kuolettamista, vaan *sydämen kääntymystä, sisäistä parannusta*. Ilman sitä parannuksen teot ovat hedelmättömiä ja valheellisia. Sen sijaan sisäinen kääntymys pyrkii ilmaisemaan itseään näkyvillä merkeillä, katumusharjoituksilla ja hyvillä töillä.¹⁸ 1098

1431. Sisäinen parannukseteko on koko elämän radikaalia uudelleen suuntaamista, paluuta, kääntymistä Jumalan luokse koko sydäimestä, synnin tekemisen lopettamista, kääntymistä pois pahasta, vastenmielisyyttä omia pahoja tekoja kohtaan. Samalla se tuo mukanaan kaipauksen ja päätöksen elämän muuttamisesta, sekä toivon Jumalan laupeudesta ja luottamuksen hänen armonsa apuun. Tähän sydämen kääntymykseen liittyy terveellinen kipu ja suru, jolle kirkkoisät antoivat nimen ”*sielun kipu*” (animi cruciatus), ”*pisto sydämessä, sydämen katumus*” (compunctio cordis).¹⁹ 1451, 368

1432. Ihmisen sydän on hidas muuttumaan ja paatunut. Jumalan täytyy antaa ihmiselle uusi sydän.²⁰ Kääntymys on ensi sijassa Jumalan armon teko, joka saa sydämemme palaamaan hänen luokseen: ”Käännä meidät, Herra, niin me käännyimme” (vrt. Valit. 5:21). Jumala antaa meille voiman uuteen alkuun. Kun Jumalan suuruus ja rakkaus paljastuu sydämellemme, se järkyttyy synnin raskauden ja kauheuden tähden. Se alkaa kauhistua tajutesaan loukanneensa Jumalaa synnillä ja joutuneensa sen tähden hänestä eroon. Ihmissydän kääntyy, kun se katsoo Häneen, jonka syntimme ovat lävistäneet.²¹ 1989

”Kiinnittäkäämme katseemme Kristuksen vereen ja ymmärtäkäämme, kuinka kallisarvoinen se on hänen Isälleen, sillä meidän pelastuksemme tähden vuodatettuna se tuotti koko maailmalle katumuksen armon.”²²

1433. Pääsiäisestä lähtien Pyhä Henki ”paljastaa maailman synnin”, eli sen, ettei maailma uskonut häneen,²³ jonka Isä on lähettänyt. Mutta sama Henki, joka paljastaa synnin, on myös Lohduttaja,²⁴ joka lahjoittaa ihmisen sydämeen armon katua ja kääntyä.²⁵ 729, 692, 1848

¹⁸ vrt. Jooel 2:12–13; Jes. 1:16–17; Matt. 6:1–6,16–18.

¹⁹ vrt. Trenton kirkkokok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*: DS 1676–1678; 1705; *Catechismus Romanus*. 2,5,4.

²⁰ vrt. Hes. 36:26–27.

²¹ vrt. Joh. 19:37; Sak. 12:10.

²² pyhä Clemens Roomalainen, *Epistula ad Corinthios*, 7, 4: SC 167, 110.

²³ vrt. Joh. 16:8–9.

²⁴ vrt. Joh. 15:26.

²⁵ vrt. Apt. 2:36–38; Johannes Paavali II, ensyklika *Dominum et vivificantem* 27–48.

V Monta tapaa tehdä parannus kristillisessä elämässä

1434. Kristityn sisäinen parannuksenteko voi saada hyvin monenlaisia ilmenemismuotoja. Raamattu ja isät puhuvat pääasiassa kolmesta muodosta, *paastosta, rukouksesta ja almujen antamisesta*,²⁶ jotka ilmentävät kääntymystä suhteessa omaan itseen, suhteessa Jumalaan ja suhteessa lähimmäiseen. Sen perusteellisen puhdistumisen rinnalla, jonka kaste tai marttyyrius vaikuttavat, he mainitsevat välineinä syntien anteeksisaamiseksi ponnistelut sovinnon tekemiseksi lähimmäisen kanssa, parannuksen kyyneleet, huolenpidon lähimmäisen pelastuksesta,²⁷ pyhimysten esirukoukset ja teoissa ilmenevän lähimmäisenrakkauden – ”sillä rakkaus peittää paljotkin synnit” (1 Piet. 4:8). 1969

1435. Kääntyminen tapahtuu jokapäiväisessä elämässä sovintoon pyrkivillä teoilla, pitämällä huolta köyhistä, harjoittamalla ja puolustamalla oikeudenmukaisuutta ja oikeutta,²⁸ tunnustamalla omat virheet, veljellisellä ojentamisella, koettelemalla omaa elämänvaellusta, omantunnon tutkimisella, hengellisellä ohjaamisella, ottamalla vastaan kärsimykset ja pysymällä kestäväenä vainoissa vanhurskauden tähden. Parannuksen varmin tie on ottaa joka päivä ristinsä ja seurata Kristusta.²⁹

1436. *Eukaristia ja parannuksenteko*. Päivittäisen kääntymyksen ja parannuksen lähde ja ravinto on eukaristia, sillä siinä tulee läsnäolevaksi Kristuksen uhri, joka on sovittanut meidät Jumalan kanssa. Siinä ravitaan ja vahvistetaan niitä, jotka elävät Kristuksen elämästä. Se on vastamyrkky, ”jonka kautta vapaudumme päivittäisistä rikkomuksista ja varjelumme kuolemansynneistä”.³⁰ 1394

1437. Raamatun lukeminen, hetkirukousten ja Isä meidän -rukouksen rukoileminen, jokainen vilpittön Jumalan kunnioittamisen ja hartauden osoitus tekee meissä eläväksi kääntymyksen ja parannuksen hengen ja auttaa saamaan synnit anteeksi.

1438. *Parannuksenteon ajat ja päivät* liturgisen vuoden aikana (paastonaika ja jokainen perjantai Herran kuoleman muistamiseksi) ovat kirkon katumuselämän vahvoja aikoja.³¹ Ne ovat erityisen soveliaita hengellisille harjoituksille, katumushartauksille ja katumuspyhiinvaelluksille, vapaaehtoisen pidättyvyyden eri muodoille kuten paastolle ja almuille, veljelliselle jakamiselle (karitatiiviselle ja missionaarille toiminnalle). 540, 2043

1439. Jeesus kuvasi mieliinpainuvasti *kääntymyksen ja parannuksen tien* tuhlaajapoikavertauksessaan, jonka keskus on armahtava isä.³² Kuvitellun vapauden kiehtovuus, isän kodin jättäminen, äärimmäinen kurjuus, johon poika joutuu tuhlattuaan omaisuutensa, syvä nöyryytys sikojen paimentamisessa ja vielä pahempi nöyryytys sikojen ruuan haluamisessa, menetettyjen hyvyksien muistaminen, katumus ja päätös tunnustaa syyllisyys isän edessä, paluumatka, isän avosydäminen vastaanotto, isän ilo pojastaan – nämä kaikki osoittavat kääntymisprosessin eri piirteitä. Kaunis puku, sormus ja juhla-ateria ovat puhtaan, arvokkaan ja ilon täyttämän uuden elämän vertauskuvia, kuvia sellaisen ihmisen elämästä, joka palaa Jumalan ja hänen perheensä, kirkon syliin. Ainoastaan Kristuksen sydän, joka tuntee Isänsä rakkauden syvyydet, pystyy kuvaamaan meille hänen armahtavaisuutensa syvyyden näin yksinkertaisella ja kauniilla tavalla. 545

²⁶ vrt. Tob. 12:8; Matt. 6:1–18.

²⁷ vrt. Jaak. 5:20.

²⁸ vrt. Aam. 5:24; Jes. 1:17.

²⁹ vrt. Luuk. 9:23.

³⁰ vrt. Trenton kirk.kok., *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 2: DS 1638.

³¹ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 109–110; CIC, kaanonit 1249–1253; CCEO, kaanonit 880–883.

³² Luuk. 15:11–24.

VI Parannuksen ja sovituksen sakramentti

1440. Synti on ennen kaikkea loukkaus Jumalaa kohtaan ja yhteyden rikkoutuminen hänen kanssaan. Samalla se vahingoittaa yhteyttä kirkon kanssa. Siksi käännyminen tuottaa yhtäaikaan Jumalan anteeksiantamuksen ja sovinnon kirkon kanssa. Parannuksen ja sovituksen sakramentti ilmaisee tämän liturgisesti ja saa sen aikaan.³³ 1850

JUMALA YKSIN ANTAA SYNIN ANTEEKSI

1441. Jumala yksin voi antaa synnit anteeksi.³⁴ Koska Jeesus on Jumalan Poika, hän sanoo itsestään: ”Ihmisen Pojalla on valta antaa maan päällä syntejä anteeksi” (Mark. 2:10, ja hän harjoittaa tätä jumalallista valtaa: ”Sinun syntisi annetaan anteeksi” (Mark. 2:5).³⁵ Vielä enemmän: jumalallisen auktoriteettinsa nojalla hän antaa tämän vallan ihmisille,³⁶ jotta he harjoittaisivat sitä hänen nimessään. 270, 431, 589

1442. Kristus on tahtonut, että hänen kirkkonsa on kokonaisuutena rukouksellaan, elämällään ja toiminnallaan sen anteeksiantamuksen ja sovituksen merkki ja välikappale, jonka hän on verensä hinnalla meille hankkinut. Hän on kuitenkin uskonut synninpäästön vallan harjoittamisen apostoliselle viralle. Se on saanut hoidettavakseen ”sovituksen viran”² Kor. 5:18). Apostoli on lähetetty ”Kristuksen nimessä”, Jumala itse kehottaa ja pyytää hänen kauttaan: ”Antakaa sovittaa itsenne Jumalan kanssa” (vrt. 2 Kor. 5:20). 983

SOVINTO KIRKON KANSSA

1443. Julkisen elämänsä aikana Jeesus ei ainoastaan antanut syntejä anteeksi, vaan osoitti myös sen, mitä anteeksiantamus vaikuttaa: hän otti synnintekijät, joille hän oli antanut synnit anteeksi, jälleen Jumalan kansan jäseniksi, josta synti oli heidät vienyt kauas, jopa sulkenut ulkopuolelle. Hyvin selvä merkki siitä oli se, että Jeesus kutsuu syntisiä pöytänsä, vieläpä hän itse istuu heidän pöytänsä – teko, joka koskettavalla tavalla ilmaisee yhtäaikaan Jumalan anteeksiantamusta³⁷ ja synnintekijän paluuta Jumalan kansan helmaan.³⁸ 545

1444. Antaessaan apostoleille oman valtansa antaa syntejä anteeksi Herra antaa heille myös vallan saattaa syntiset sovintoon kirkon kanssa. Tämä apostolien tehtävän kirkollinen ulottuvuus käy ilmi ennen kaikkea Kristuk-

³³ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11.

³⁴ vrt. Mark. 2:7

³⁵ vrt. Luuk. 7:48.

³⁶ vrt. Joh. 20:21–23.

³⁷ vrt. Luuk. 15.

³⁸ vrt. Luuk. 19:9.

sen juhlallisista sanoista Simon Pietarille: ”Minä olen antava sinulle taivaan valtakunnan avaimet. Minkä sinä sidot maan päällä, se on oleva sidottu taivaissa, ja minkä sinä vapautat maan päällä, se on oleva vapautettu myös taivaissa” (vrt. Matt.16:19). ”Pietarille annettu valta sitoa ja päästää on annettu myös apostolien kollegiolle, joka on yhdistyneenä päämieheensä (Matt. 18:18; 28:16–20)”.³⁹ 981

1445. Sanat *situa ja päästää* tarkoittavat: se, jonka te suljette yhteydestänne, on suljettu Jumalan yhteydestä; sen, jonka te uudelleen otatte yhteyteenne, sen Jumalakin ottaa jälleen yhteyteensä. *Sovintoa kirkon kanssa ei voi erottaa sovinnosta Jumalan kanssa.* 553

ANTEEKSIANTAMUKSEN SAKRAMENTTI

1446. Kristus on asettanut parannuksen sakramentin kirkkonsa kaikkia syntisiä jäseniä varten, ennen kaikkea niitä varten, jotka ovat kasteen jälkeen langenneet raskaaseen syntiin ja tällä tavoin menettäneet kasteen armon ja haavoittaneet kirkollista yhteyttä. Heille parannuksen sakramentti tarjoaa uuden mahdollisuuden kääntyä ja saada vanhurskauttamisen armon takaisin. Kirkkoisät esittävät tämän sakramentin ”toisena pelastuksen lankkuna armon kadottamisen haaksirikon jälkeen”.⁴⁰ 979, 1856, 1990

1447. Vuosisatojen kuluessa se konkreettinen muoto, jossa kirkko on harjoittanut Herralta saamaansa valtaa, on käynyt läpi suuria muutoksia. Ensimmäisten vuosisatojen aikana niiden kristittyjen sovinto, jotka kasteensa jälkeen olivat tehneet erityisen raskaita syntejä (palvelleet epäjumalia, murhanneet, tehneet aviorikoksen), oli sidottu hyvin ankaraan kirkkokuriin, jonka mukaan heidän täytyi usein tehdä vuosikausia julkista parannusta, ennen kuin heidät sovitettiin kirkon kanssa. Tähän ”katujien säätyyn” (joka oli olemassa vain tiettyjen raskaiden syntien katumiseksi) otettiin vain harvoin, joillakin alueilla vain kerran elämässä. Idän luostariperinteen vaikutuksesta irlantilaiset lähetyssaarnaajat toivat 600-luvulla Euroopan mantereelle ”yksityisripin”, joka ei vaatinut pitkää julkista parannusentekoa ennen kirkon kanssa sovintoon pääsemistä. Sakramentti toteutui salaisemmin ripittäytyjän ja pappin kesken. Tämän uuden käytännön mukaan rippi voitiin toistaa, ja niin se johti parannuksen sakramentin säännölliseen käyttöön. Siihen sisältyi mahdollisuus julistaa anteeksianto sekä raskaista että lievistä synneistä yhdessä ainoassa sakramentin vietossa. Se on suurin piirtein se parannuksen sakramentin muoto, jota kirkko käyttää yhä edelleen.

1448. Kaikista muutoksista huolimatta, joita tämän sakramentin vietossa vuosisatojen kuluessa on tapahtunut, siinä on tunnistettavissa sama *perusrakenne*. Se käsittää kaksi yhtä olennaista elementtiä: toisaalta ihmisen toiminnan hänen kääntyessään Pyhän Hengen vaikutuksen alaisena, nimittäin katumuksen, tunnustuksen ja hyvityksen; toisaalta Jumalan toiminnan kirkon välityksellä. Kirkko, joka piispan ja hänen pappiensa kautta antaa Jeesuksen Kristuksen nimessä syntien anteeksiantamuksen ja määrää katumus-

³⁹ Vatikaanin II kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 22.

⁴⁰ Trenton kirkkokonstituutio, *Decretum de iustificatione*, c. 14: DS 1542; Tertullianus, *De paenitentia*, 4, 2: PL 1, 1343.

työn, rukoilee lisäksi synnintekijän puolesta, ja tekee hänen kanssaan parannusta. Näin synnintekijä tulee terveeksi ja otetaan jälleen kirkon yhteyteen. 1481, 234

1449. Latinalaisessa kirkossa käytetty synninpäästön kaava ilmaisee tämän sakramentin olennaiset elementit: laupeuden Isä on kaiken anteeksiannoksen alkulähde. Hän vaikuttaa syntisten sovittamisen Poikansa pääsiäisen ja Henkensä lahjoittamisen kautta kirkon rukouksen ja palvelutehtävän välityksellä:

”Jumala, kaiken laupeuden Isä, sovitti maailman itsensä kanssa Poikansa kuoleman ja ylösnousemisen kautta ja vuodatti Pyhän Hengen syntien anteeksi antamiseksi. Hän itse lahjoittakoon sinulle kirkkonsa palveluviran kautta anteeksiannon ja rauhan. Ja minä päästän sinut synneistäsi Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.”⁴¹

VII Parannuksen sakramentin vastaanottajan osuudet

1450. ”Parannuksen sakramentti velvoittaa synnintekijän hyväksymään vapaaehtoisesti kaikki tämän sakramentin ainekset: sydämessään katumisen, suullaan syntien tunnustamisen, käyttäytymisessään täydellisen nöyrytyksen ja hedelmää tuottavan hyvityksen.”⁴²

KATUMINEN; SIELUN MURHE (CONTRITIO)

1451. Parannuksen sakramentin vastaanottajalle kuuluvista osuuksista ensimmäisellä sijalla on katuminen. Se on ”sielun murhe tehdyn synnin tähden ja sitä kohtaan tunnettua inhoa sekä niihin liittyen päätös olla vastedes tekemättä syntiä”.⁴³ 431

1452. Kun katumus syntyy rakkaudesta Jumalaan, jota rakastetaan yli kaiken, sitä kutsutaan ”täydelliseksi” tai ”rakkaudesta syntyväksi katumukseksi” (*caritatis contritio*). Tällainen katumus tuo anteeksiannon lievästä synneistä; se tuo anteeksiannon myös kuolemansynneistä, jos siihen sisältyy vakaa päätös tunnustaa synnit sakramentaalisessa synnintunnustuksessa niin pian kuin mahdollista.⁴⁴ 1822

1453. Niin kutsuttu ”epätäydellinen katumus” (*attritio*) on sekin Jumalan lahja, Pyhän Hengen vaikuttama mielenliike. Se syntyy synnin inhottavuuden näkemisestä tai ikuisen kadotustuomion ja muiden syntistä uhkaavien rangaistusten pelosta (pelosta nouseva katumus). Tällainen omantunnon väkisyys voi panna alkuun sisäisen kehityksen, jonka sakramentaalinen syn-

⁴¹ *Ordo Paenitentiae* 46, 55 (synninpäästön kaava).

⁴² *Catechismus Romanus*, 2, 5, 21; vrt. Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 3: DS 1673.

⁴³ Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 4: DS 1677.

⁴⁴ vrt. Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 4: DS 1677.

ninpäästö vie Jumalan armon vaikutuksesta täyttymykseen. Pelkkä epätäydellinen katumus ei vielä saavuta anteeksiantoa raskaista synneistä, mutta se valmistaa kuitenkin pääsemään anteeksiantoon parannuksen sakramentissa.⁴⁵

1454. Parannuksen sakramenttiin on hyvä valmistautua *tutkimalla omaatuntoaan* Jumalan sanan valossa. Sopivimmat tekstit löytyvät kymmenestä käskystä sekä evankeliumien ja apostolien kirjeiden moraaliopetuksesta, esim. vuorisarnasta ja apostolien opetuksista.⁴⁶

SYNTIEN TUNNUSTAMINEN

1455. Jo pelkästään inhimillisesti katsoen syntien tunnustaminen tai myöntäminen vapauttaa meidät ja helpottaa sovintoamme toisten kanssa. Myöntymisellään ihminen asettuu kasvokkain niiden syntien kanssa, joihin hän on tehnyt itsensä syylliseksi; hän ottaa vastuun niistä ja avautuu siten uudelleen Jumalalle ja kirkon yhteydelle saadakseen mahdollisuuden uuteen tulevaisuuteen. 1424, 1734

1456. Tunnustus papin edessä on olennainen osa parannuksen sakramentista: ”Katuvien tulee mainita kaikki kuolemansynnit, joista he huolellisen omantunnon tutkimisen kautta ovat tietoisia, myös kaikkein salaisimmat ja nekin, jotka on tehty yhdeksättä ja kymmenettä käskyä vastaan,⁴⁷ sillä usein juuri tällaiset synnit vahingoittavat ihmismieltä syvemmin ja ovat vaarallisempia kuin ne synnit, jotka näkyvät ulospäin.”⁴⁸ 1855

”Kun siis uskovat pyrkivät tunnustamaan kaikki mieleensä nousevat synnit, he epäilyksettä kantavat kaikki syntinsä Jumalan laupeuden eteen anteeksiannettaviksi. Ne taas, jotka menettelevät toisin ja tietoisesti jättävät tunnustamatta joitakin syntejä, eivät tuo mitään syntejä Jumalan hyvyyden eteen, jotta hän papin kautta antaisi ne anteeksi. Jos sairas häpeää näyttää haavaansa lääkärille, lääketiede ei voi parantaa sitä mistä se ei tiedä.”⁴⁹ 1505

1457. Kirkko säätää, että jokaisen uskovan, joka on saavuttanut ymmärryksen iän, tulee ripittäytyä vähintään kerran vuodessa niistä synneistään, joista hän on tietoinen.⁵⁰ Se joka tietää tehneensä kuolemansynnin, ei saa ottaa vastaan pyhää kommuuniota edes silloin, kun hän tuntee syvää katumusta, ennen kuin hän on saanut sakramentaalisen synninpäästön.⁵¹ Kuitenkin hän saa osallistua kommuunioon silloin, kun siihen on olemassa painava syy eikä hänellä ole tilaisuutta ripittäytyä.⁵² Lasten tulee käydä ripittäytymässä, ennen kuin he ottavat ensimmäisen kerran vastaan pyhän kommuunion.⁵³ 2042, 1385

⁴⁵ vrt. Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 4, DS 1678; *Canones de sacramento Paenitentiae*, kaanon 5: DS 1705.

⁴⁶ vrt. Room. 12–15; 1 Kor. 12–13; Gal. 5; Ef. 4–6.

⁴⁷ vrt. 2 Moos. 20:17; Matt. 5:28

⁴⁸ Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 5: DS 1680.

⁴⁹ Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 5: DS 1680; vrt. pyhä Hieronymus, *Commentarius in Ecclesiasten* 10, 11: PL 23, 1096.

⁵⁰ CIC, kaanon 989; vrt. Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 5: DS 1683; c. 8: DS 1708.

⁵¹ vrt. Trenton kirk.kok., *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 7: DS 1647; c 11: DS 1661.

⁵² vrt. CIC, kaanon 916; CCEO, kaanon 711.

⁵³ vrt. CIC, kaanon 914.

1458. Päivittäisten rikkomusten (lievien syntien) tunnustaminen ripissä ei tarkasti ottaen ole välttämätöntä, mutta kirkko suosittelee sitä kuitenkin lämpimästi.⁵⁴ Lievien syntiemme säännöllinen tunnustaminen auttaa meitä kasvattamaan omaatuntoamme, taistelemaan pahoja taipumuksiamme vastaan, olemaan Kristuksen parannettavina ja edistymään Hengen elämässä. Kun otamme Jumalan laupeuden lahjan parannuksen sakramentissa usein vastaan, se panee meidät itsemmekin olemaan laupiaita, niin kuin hän on laupias.⁵⁵ 1783

”Se, joka tunnustaa syntinsä, toimii jo yhdessä Jumalan kanssa. Jumala syyttää sinua synneistäsi; jos sinäkin syytät itseäsi niistä, liityt Jumalaan. Ihminen ja syntinen ovat tietyllä tavalla kaksi eri asiaa: kun on puhe ihmisestä, niin hänet on Jumala tehnyt; kun taas puhutaan syntisestä, niin hänet on tehnyt ihminen itse. Tuhoa se, minkä olet tehnyt, jotta Jumala pelastaisi sen, minkä hän on tehnyt ... Kun alat inhota sitä, mitä olet tehnyt, alkavat hyvät tekosi, koska syytät itseäsi huonoista teoista. Huonojen tekojen tunnustaminen on hyvien tekojen alku. Sinä teet totuuden ja tulet valoon”.⁵⁶ 2468

HYVITTÄMINEN

1459. Monet synnit tuottavat vahinkoa lähimmäiselle. Tämä vahinko täytyy hyvittää niin pitkälle kuin mahdollista (esim. palauttaa varastettu tavara, palauttaa sen maine, jota on paneteltu, suorittaa hyvitys vammoista). Jo pelkkä oikeudenmukaisuus vaatii sitä. Mutta sen lisäksi synti haavoittaa ja heikentää synnintekijää itseään samoin kuin hänen suhdettaan Jumalaan ja lähimmäiseen. Synninpäästö ottaa pois synnin, mutta ei korjaa kaikkea sitä vääryyttä, mitä synti on saanut aikaan.⁵⁷ Synnistä noustuaan synnintekijän täytyy vielä saada takaisin täysi hengellinen terveys. Hänen täytyy vielä tehdä jotakin lisää: hänen täytyy soveliaalla tavalla ”hyvittää syntinsä”, ”sovittaa” ne. Tätä hyvittämistä kutsutaan myös ”katumustyöksi”. 2412, 2487, 1473

1460. Rippi-isän on otettava huomioon ripittäytyjän henkilökohtainen tilanne ja palveltava hänen hengellistä hyvänsä määrätessään hänelle *katumustyön*. Sen tulee niin pitkälle kuin mahdollista vastata tehtyjen syntien raskautta ja luonnetta. Katumustyö voi olla rukousta, lahjan antamista, laupeudentekoja, lähimmäisen palvelemista, vapaaehtoista luopumista, uhraamista ja ennen kaikkea sen ristin kärsivällistä hyväksymistä, mikä meidän on kannettava. Tällaiset katumustyöt auttavat meitä tulemaan Kristuksen kaltaiseksi, hänen, joka yksin on kerta kaikkiaan sovittanut meidän syntimme.⁵⁸ Katumustyöt tekevät meistä ylösnousseen Kristuksen kanssaperillisiä, ”jos ker-

⁵⁴ vrt. Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae* c. 5: DS 1680; *CIC*, kaanon 988, § 2.

⁵⁵ vrt. Luuk. 6:36.

⁵⁶ pyhä Augustinus, *In Iohannis evangelium tractatus* 12, 13: PL 35, 1491.

⁵⁷ vrt. Trenton kirk.kok., *Canones de sacramento Paenitentiae*, canon 12: DS 1712.

⁵⁸ vrt. Room. 3:25; 1 Joh. 2:1–12.

⁵⁹ vrt. Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 8: DS 1690.

ran kärsimme yhdessä Kristuksen kanssa” (Room. 8:17).⁵⁹ 2447, 618

”Tämä hyvittäminen, jolla me maksamme syntiemme velkaa, ei ole sillä tavalla meidän, että se ei olisi Kristuksen kautta, sillä me, jotka itse ikään kuin itsestämme käsin emme voi mitään, voimme kaikkea, kun meitä vahvistaa hän, joka vaikuttaa kanssamme.⁶⁰ Niinpä ihmisellä ei ole mitään, mistä hän voisi kerskata, vaan koko meidän kerskauksemme on Kristuksessa ... jossa me hyvitämme ’tehden parannuksen soveliaita hedelmiä’,⁶¹ me jotka hänestä saamme voiman ja jotka hän kantaa uhrina Isälle ja jotka Isä hänen kauttaan ottaa vastaan.”⁶² 2011

VIII Tämän sakramentin toimittaja

1461. Koska Kristus on uskonut sovituksen palveluviran apostoleilleen,⁶³ heidän seuraajansa, piispat, ja näiden työtoverit, papit, jatkavat tämän palvelun toimittamista. Piispat ja papit ovat papiksivihkimisen sakramentissa saaneet vallan antaa kaikki synnit anteeksi ”Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen”. 981

1462. Syntien anteeksiantamus sovittaa Jumalan kanssa, mutta myös kirkon kanssa. Piispa, osakirkon näkyvä pää, on vanhastaan oikeutetusti katsottu siksi, jolle ensi sijassa kuuluu sovituksen valta ja virka: hänen tehtävänsä on vastata parannuksen sakramentin oikeasta toimittamisesta.⁶⁴ Hänen työtoverinsa, papit, hoitavat tätä virkaa siinä laajuudessa kuin heidän piispansa (tai sääntökuntaesimiehensä) tai paavi on sen heille, kirkkolain puitteissa, uskonut.⁶⁵ 886, 1567

1463. Tietyille erityisen raskaille synneille on säädetty ankarin kirkkorangaistus, ekskommunikaatio, joka estää sakramenttien vastaanottamisen ja tiettyjen kirkollisten toimitusten toimittamisen.⁶⁶ Siitä syystä synninpäästön näistä synneistä voi kirkkolain mukaan antaa vain paavi, paikallinen piispa tai joku hänen siihen valtuuttamansa pappi.⁶⁷ Kuolemanvaarassa voi kuitenkin jokainen pappi, sellainenkin jolla ei ole valtuutta ottaa vastaan rippiä, päästää vapaaksi kaikista synneistä ja jokaisesta ekskommunikaatiosta.⁶⁸ 982

1464. Pappien tulee rohkaista uskovia käymään parannuksen sakramentilla ja osoittaa valmiutensa viettää tätä sakramenttia, milloin tahansa kristityt järkevällä tavalla sitä pyytävät.⁶⁹

1465. Kun pappi toimittaa parannuksen sakramenttia, hän toimii Hyvän Paimenen palveluvirassa, hänen, joka etsii kadonnutta lammasta; laupiaan sa-

⁶⁰ vrt. Fil. 4:13.

⁶¹ vrt. Luuk. 3:8.

⁶² Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 8: DS 1691.

⁶³ vrt. Joh. 20:23; 2 Kor.5:18

⁶⁴ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 26.

⁶⁵ vrt. CIC, kaanonit 844; 967–969; 972; CCEO, kaanon 722, § 3–4.

⁶⁶ vrt. CIC, kaanon 1331; CCEO kaanonit 1431, 1434.

⁶⁷ vrt. CIC, kaanonit 1354–1357; CCEO, kaanon 1420.

⁶⁸ vrt. CIC, can. 976; CCEO, can. 725.

⁶⁹ vrt. CIC, can. 986; CCEO, can. 735; Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti pappeudesta, *Presbyterorum ordinis*, 13.

marialaisen virassa, joka sitoo haavat; isän virassa, joka odottaa tuhlaajapoi-
kaa ja ottaa tämän palatessa hänet rakkaasti vastaan; oikeudenmukaisen tuo-
marin virassa, joka henkilöön katsomatta langettaa yhtaikaa oikeudenmu-
kaisen ja laupiaan tuomion. Lyhyesti, pappi on Jumalan syntisiin kohdistu-
van armahtavan rakkauden merkki ja välikappale. 983

1466. Ripin vastaanottava pappi ei ole herra, vaan Jumalan anteeksianta-
muksen palvelija. Tämän sakramentin palvelijan tulee olla yhtä Kristuksen
tarkoituksen ja rakkauden kanssa.⁷⁰ Hänellä tulee olla luotettavaa kokemus-
ta siitä, miten kristityn tulee elää, kokemusta ihmiselämään liittyvistä asiois-
ta, kunnioitusta ja hienotunteisuutta langennutta kohtaan. Hänen tulee rakas-
taa totuutta, pitäytyä uskollisesti kirkon opetusvirkaan ja johdattaa ripittäy-
tyvää kärsivällisesti kohti tervehtymistä ja täyttä kypsyyttä. Hänen tulee ru-
koilla ja tehdä parannusta ripittäytyvän puolesta ja uskoa hänet Herran lau-
peuden haltuun. 1551, 2690

1467. Tämä palvelutehtävä on erittäin korkea. Se edellyttää hienotunteista
ja kunnioittavaa suhtautumista ihmisiin, ja siksi kirkko julistaa, että jokainen
rippiä kuunteleva pappi on ankarimman rangaistuksen uhalla velvoitettu py-
symään ehdottomasti vaiti synneistä, joita ripittäytyneet ovat hänelle tun-
nustaneet.⁷¹ Hän ei saa myöskään käyttää tietoja, joita hän on ripissä saanut
hänelle ripittäytyneiden elämästä. Tätä rippisalaisuutta, joka ei tunne min-
käänlaisia poikkeuksia, kutsutaan ”sakramentaaliseksi sinetiksi”, sillä se,
minkä ripittäytyvä uskoo papille, pysyy sakramentin ”sinetöimänä”. 2490

IX Tämän sakramentin vaikutukset

1468. ”Parannuksen sakramentin koko vaikutus on se, että se palauttaa mei-
dät Jumalan armoon ja yhdistää meidät häneen mitä syvimmissä ystävyys-
dessä.”⁷² Tämän sakramentin päämäärä ja vaikutus on siis *sovinto Jumalan
kanssa*. Niissä, jotka ottavat parannuksen sakramentin katuvina ja hartaina
vastaan, syntyy ”omantunnon rauha ja tyyneys sekä voimakas hengellinen
lohdutus”.⁷³ Sakramentti, joka sovittaa Jumalan kanssa, vaikuttaa todellisen
”hengellisen ylösnousemuksen”, langenneelle palautetaan jälleen hänen Ju-
malan lapsen arvonsa ja siihen kuuluvat hyvyydet, joista kallisarvoisin on
ystävyyden Jumalan kanssa.⁷⁴ 2305

1469. Tämä sakramentti *sovittaa meidät kirkon kanssa*. Synti haittaa veljel-
listä yhteyttä tai särkee sen. Parannuksen sakramentti uudistaa tai palauttaa

⁷⁰ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti pappudesta, *Presbyterorum ordinis*, 13.

⁷¹ vrt. CIC, kaanonit 983–984, 1388, § 1; CCEO, kaanon 1456.

⁷² *Catechismus Romanus*, 2, 5, 18.

⁷³ Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 3: DS 1674.

⁷⁴ vrt. Luuk. 15:32.

yhteyden. Tässä mielessä parannuksen sakramentti ei ainoastaan paranna sitä, jonka se on palauttanut kirkon yhteisyyteen, vaan se elävöittää myös kirkkoa, joka on kärsinyt yhden jäsenensä synnin tähden.⁷⁵ Pyhien yhteyteen palautettu tai tässä yhteydessä vahvistettu synnintekijä saa voimaa hengellisten hyvyksien keskinäisestä jakamisesta, joka sulkee piiriinsä Kristuksen ruumiin kaikki elävät jäsenet, ne jotka vielä vaeltavat maailmassa ja ne jotka ovat jo perillä taivaallisessa kodissa.⁷⁶ 953, 949

”On muistettava, että sovinnosta Jumalan kanssa on seurauksena muitakin sovintoja, joiden parantava vaikutus ulottuu synnin aiheuttamiin muihinkin repeämiin: syntinsä anteeksi saanut löytää olemuksensa syvyyksissä sovinnon itsensä kanssa, tai tavoittaa uudestaan oman sisäisen totuutensa; löytää sovinnon veljiensä kanssa, joita hän on jollakin tavalla loukannut tai haavoittanut; pääsee sovintoon kirkon kanssa; löytää sovinnon koko luomakunnan kanssa.”⁷⁷

1470. Kun synnintekijä alistuu tässä sakramentissa Jumalan laupiaaseen tuomioon, hän eräässä mielessä *ottaa etukäteen vastaan sen tuomion*, jonka eteen hän joutuu tämän maallisen elämän päätyttyä. Sillä nyt, tässä elämässä, eteemme asetetaan valinta elämän ja kuoleman välillä, ja vain kääntymyksen tietä voimme astua taivaan valtakuntaan, josta raskas synti sulkee ulos.⁷⁸ Kun synnintekijä katumuksen ja uskon kautta kääntyy Kristuksen puoleen, hän siirtyy kuolemasta elämään ”eikä hän joudu tuomittavaksi” (Joh. 5:24). 678, 1039

X Aneet eli lievitykset

1471. Oppi aneista ja niiden käytöstä kirkossa liittyy kiinteästi parannuksen sakramentin vaikutuksiin.

MITÄ ANE ON?

”Ane on syillisyyden puolesta jo poispyyhittyjen syntien ajallisesta rangaistuksesta Jumalan edessä saatu vapautus, jonka oikein asennoitunut kristitty saa määrätyillä ehdoilla kirkon avulla, joka lunastuksen palvelijattarena on valtuutettu hoitamaan ja jakamaan Kristuksen ja pyhien hyvitystöiden aarretta.”⁷⁹

”Ane on joko osittainen tai täydellinen sen mukaan, vapauttaako se synnin ajallisesta rangaistuksesta osittain vai kokonaan.”⁸⁰ Jokainen uskova voi hankkia aneita itselleen tai osoittaa ne kuolleiden hyväksi.⁸¹

⁷⁵ vrt. 1 Kor. 12:26.

⁷⁶ vrt. Vatikaanin II kirkkokonstitiutio *Lumen gentium*, 48–50.

⁷⁷ Johannes Paavali II, apostolinen kehoitus *Reconciliatio et paenitentia* 31, § V.

⁷⁸ vrt. 1 Kor. 5:11; Gal. 5:19–21; Ilm. 22:15.

⁷⁹ Paavali VI, apost. konstit. *Indulgentiarum doctrina*, Normae, 1.

⁸⁰ sama, 2.

⁸¹ CIC, kaanon 994.

SYNNIN RANGAISTUKSET

1472. Ymmärtääksemme tämän kirkon opin ja käytännön meidän on tiedettävä, että *synnin seuraus on kahdenlainen*. Raskas synty riistää meiltä yhteyden Jumalaan ja tekee meidät sen kautta kykenemättömiksi iankaikkiseen elämään, jonka menettämistä kutsutaan ”synnin iankaikkiseksi rangaistukseksi”. Toisaalta jokainen synty, lieväkin, sisältää epäterveen luotuihin kiinnittymisen, joka tarvitsee puhdistumisen joko täällä maan päällä tai kuoleman jälkeen, olotilassa, jota kutsutaan puhdistuspaikaksi (purgatorium, ”kiirastuli”). Tämä puhdistuminen vapauttaa siitä, mitä kutsutaan synnin ajalliseksi rangaistukseksi. Näitä kumpakaan rangaistusta ei pidä ymmärtää jonkinlaiseksi kostoksi, jonka Jumala panisi toimeen ulkopuolelta, vaan itse synnin olemuksesta lähteväksi. Palavasta rakkaudesta nouseva käännytymys voi johtaa synnintekijän täydelliseen puhdistumiseen synnistä, niin ettei kärsittäväksi jää enää mitään synnin rangaistusta.⁸² 1861, 1031

1473. Anteeksianto synneistä ja yhteyden palautuminen Jumalan kanssa tuovat mukanaan vapautuksen synnin iankaikkisista rangaistuksista. Mutta synnin ajalliset rangaistukset jäävät voimaan. Kristityn tulee pyrkiä ottamaan armona vastaan nämä synnin ajalliset rangaistukset sietämällä kärsivällisesti kaikenlaisia kärsimyksiä ja koettelemuksia, ja kun hetki koittaa, ottaa tyynesti vastaan kuolema. Hänen on myös pyrittävä laupeuden teoilla ja lähimmäistä rakastamalla sekä rukouksin että erilaisin katumusharjoituksin riisumaan kokonaan päältä ”vanha ihminen” ja pukemaan päälleen ”uusi ihminen”.⁸³ 2447

PYHÄIN YHTEYDESSÄ

1474. Kristitty, joka pyrkii Jumalan armon avulla puhdistumaan synnistään ja pyhittymään, ei ole yksin. ”Joka ainoan Jumalan lapsen elämä liittyy Kristuksessa ja Kristuksen kautta ihmeellisellä siteellä kaikkien muiden kristittyjen veljien ja sisarten elämään Kristuksen mystisen ruumiin yliluonnollisessa ykseydessä: he ovat ikään kuin yksi mystinen persoona.”⁸⁴ 946–959, 795

1475. Pyhain yhteydessä ”uskovien kesken on olemassa – niiden jotka ovat jo päässeet taivaalliseen isänmaahan, tai niiden jotka syntejään sovittaen ovat puhdistautumassa, ja niiden jotka vielä vaeltavat maan päällä – pysyvä rakkauden side ja runsas kaikkien hyvyyksien keskinäinen jakaminen”.⁸⁵ Tässä ihmeellisessä vaihtamisessa yhden pyhyys koituu toisten hyväksi, ja vielä paljon yli sen, mitä yhden synty on voinut vahingoittaa toisia. Näin pyhain yhteyteen tukeutuminen tekee katuvalle synnintekijälle mahdolliseksi puhdistua aikaisemmin ja tehokkaammin syntien rangaistuksista.

1476. Näitä pyhain yhteyden hengellisiä hyvyyksiä kutsumme myös *kirkon aarteeksi*, ”joka ei ole ikään kuin hyvyyksien summa aineellisten rikkauksien tavoin, joita on vuosisatojen mittaan kertynyt, vaan se on se ääretön ja tyhjentyvätön arvo, mikä Kristuksen, Herramme, sovitusteoilla ja ansioilla on Jumalan edessä ja jotka hän on edeskantanut, jotta koko ihmiskunta vapautuisi synnistä ja pääsisi Isän yhteyteen. Tämä kirkon aarre on itse Kristus, Vapahtaja, sillä hänessä pysyvät ja ovat voimassa hänen lunastustyönsä vaikuttamat hyvitykset ja ansiot.”⁸⁶ 617

⁸² vrt. Trenton kirk.kok., *Canones de sacramento Paenitentiae*, canones 12–13: DS 1712–1713; sama, *Decretum de purgatorio*: DS 1820.

⁸³ vrt. Ef. 4:24.

⁸⁴ Paavali VI, apost. konstit. *Indulgentiarum doctrina*, 5.

⁸⁵ sama, 5.

⁸⁶ sama, 5.

1477. ”Sen lisäksi tähän aarteeseen kuuluu myös se todella mittamaton ja vertaansa vail- la oleva ja aina uusi arvo, mikä Jumalan edessä on autuaan Neitsyt Marian ja kaikkien py- hien rukouksilla ja hyvillä töillä. Seuraamalla Herran Kristuksen jalanjalkia hänen armonsa avulla he ovat pyhittäneet itsensä ja täyttäneet Isän antaman tehtävän. Näin he ovat tehneet työtä oman pelastuksensa hyväksi ja samalla edistäneet veljiensä pelastusta Kristuksen mys- tisen ruumiin ykseydessä.”⁸⁷ 969

VAPAUTUKSEN SAAMINEN JUMALALTA SYNIN AJALLISISTA RANGAISTUKSISTA KIRKON KAUTTA

1478. Vapautus syntien ajallisista rangaistuksista saadaan kirkon kautta, joka Jeesuksen Kristuksen sille antaman sitomis- ja päästämisvallan voimalla asettuu puolustamaan kristit- tyä ja avaa hänelle Kristuksen ja pyhimysten ansioiden aarteen, niin että hän saa laupeuden Isältä vapautuksen syntiensä ansaitsemista ajallisista rangaistuksista. Tällä tavalla kirkko ei ainoastaan tahdo tulla kristityn avuksi, vaan myös innostaa häntä hurskauden, parannuksen ja lähimmäisenrakkauden tekoihin.⁸⁸ 981

1479. Koska kuolleet, puhdistuksen tietä kulkevat uskovat ovat myös tämän pyhään yhtey- den jäseniä, voimme olla heille avuksi muun muassa hankkimalla aneita heidän hyväkseen, jotta heidät vapautettaisiin heidän syntiensä ansaitsemista ajallisista rangaistuksista. 1032

XI Parannuksen sakramentin vietto

1480. Parannus on, niin kuin kaikki sakramentit, liturginen toimitus. Sen viettäminen muodostuu tavallisesti seuraavista aineksista: papin tervehdys ja siunaus; Jumalan sanan lukeminen omantunnon valaisemiseksi ja katumuk- sen herättämiseksi ja kehotus katumukseen; synnintunnustus, joka myöntää synnit ja ilmaisee ne papille; katumustyön antaminen ja vastaanottaminen; papin antama synninpäästö; kiitos ja ylistys ja lähettäminen papin siunauk- sen saattamana.

1481. Bysanttilainen liturgia tuntee useampia pyyntörukouksen muodossa ilmaistuja syn- ninpäästön kaavoja, jotka ihmeellisesti valaisevat anteeksiantamuksen salaisuutta. Eräs niis- tä kuuluu: ”Jumala, joka profeetta Naatanin kautta antoi anteeksi Daavidille, kun tämä oli tunnustanut syntinsä, ja Pietarille, kun tämä katkerasti itki kieltämistään, ja synnissä elä- neelle naiselle, kun tämä vuodatti kyyneleitä hänen jaloilleen, ja publikaanille ja tuhlaaja- pojalle, hän itse antakoon sinun syntisi anteeksi minun syntisen kautta tässä ja tulevassa elä- mässä ja asettakoon sinut tuomituksi tulematta peljättävän istuimensa eteen, hän, joka on siunattu iankaikkisesta iankaikkiseen. Aamen”.⁸⁹ 1449

1482. Parannuksen sakramenttia voidaan viettää myös *yhteisen jumalanpalveluksen* puit- teissa, jolloin tunnustukseen valmistaudutaan yhteisesti ja saadusta anteeksiantamuksesta kiitetään yhdessä. Tällöin henkilökohtainen syntien tunnustaminen ja henkilökohtainen syn- ninpäästö sisältyvät sanan jumalanpalvelukseen, johon kuuluu lukukappaleita ja homilia, yhteinen omantunnontutkistelu, yhteinen anteeksipyyntörukous, yhteinen Isä meidän -ru- kous ja yhteinen kiitos. Tällainen yhteisöllinen vietto tuo selkeämmin ilmi parannuksen sak-

⁸⁷ Paavali VI, apost. konstit. *Indulgentiarum doctrina*, 5.

⁸⁸ vrt. Paavali VI, apost. konstit. *Indulgentiarum doctrina*, 8; Trenton kirk.kok., *Decretum de indul- gentiis*: DS 1835.

⁸⁹ *Euhologion, synninpäästön kaava*: Bysanttilainen liturgia.

ramentin kirkollisen luonteen. Parannuksen sakramentti pysyy aina luonteeltaan liturgisena ja siten kirkollisena ja julkisena toimituksena, vietetäänpä sitä missä muodossa tahansa.⁹⁰ 1140

1483. Vakavassa pakkotilanteessa voidaan turvautua *yhteiseen sovituksen viettoon*, johon sisältyy *yleinen synnintunnustus ja yleinen synninpäästö*. Tällainen vakava pakkotilanne voi tulla kysymykseen silloin, kun on kyseessä välitön kuolemanvaara eikä papilla tai papeilla ole riittävästi aikaa kuunnella jokaisen ripittäytyjän synnintunnustusta. Vakava pakkotilanne voi olla kyseessä myös silloin, kun ripittäytyjien määrään nähden ei ole käytettävissä riittävästi rippi-isiä kuuntelemaan yksityisiä synnintunnustuksia kohtuullisessa ajassa ja asi-aankuuluvalla tavalla, niin että ripittäytyjät joutuisivat ilman omaa syytään olemaan pitkän ajan ilman sakramentaalista armoa tai pyhää kommuuniota. Jotta absoluutio tässä tapauksessa olisi pätevä, uskovilla täytyy olla aikomus ripittää raskaat syntinsä yksityisesti mahdollisimman pian.⁹¹ Hiippakunnan piispan kuuluu ratkaista, ovatko edellytykset yleiselle synninpäästölle olemassa.⁹² Uskovien suurta tungosta suurilla juhlilla ja pyhiinvaelluksilla ei voida pitää vakavana pakkotilanteena.⁹³ 1401

1484. ”Yksityinen ja täydellinen synnintunnustus ja sitä seuraava synninpäästö ovat edelleenkin ainoa varsinainen tie uskovien sovintoon Jumalan ja kirkon kanssa, paitsi milloin tällainen synnintunnustus on fyysisesti tai moraalisesti mahdoton.”⁹⁴ Tähän on olemassa syvät syynsä. Kristus toimii jokaisessa sakramentissa. Hän sanoo jokaiselle syntiselle henkilökohtaisesti: ”Poikani, sinun syntisi annetaan anteeksi” (Mark. 2:5). Hän on lääkäri, joka kääntyy erikseen jokaisen sairaan puoleen, joka häntä tarvitsee,⁹⁵ parantaakseen tämän. Hän nostaa heidät pystyyn ja johdattaa heidät takaisin veljien yhteisöön. Henkilökohtainen rippi on siten Jumalan ja kirkon kanssa tapahtuvan sovinnon selkein muoto. 878

LYHYESTI

1485. Pääsiäisiltana Herra Jeesus ilmestyi apostoleilleen ja sanoi heille: ”Ottakaa Pyhä Henki. Niille joille te annatte synnit anteeksi, ne ovat anteeksi annetut. Ne joilta te kiellätte anteeksiannon, eivät saa syntejään anteeksi” (vrt. Joh. 20:22–23).

1486. Anteeksianto kasteen jälkeen tehdyistä synneistä annetaan erityisessä sakramentissa, jota kutsutaan kääntymyksen, synnintunnustuksen (ripin), parannuksen tai sovituksen sakramentiksi.

1487. Se, joka tekee syntiä, loukkaa Jumalan kunniaa ja hänen rakkauttaan, omaa arvoaan ihmisenä, joka on kutsuttu Jumalan lapseksi, ja hengellistä hyvinvointia kirkossa, jonka elävänä rakennuskivenä jokaisen kristityn tulee olla.

⁹⁰ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 26–27.

⁹¹ vrt. CIC, kaanon 962, § 1.

⁹² vrt. CIC, kaanon 961, § 2.

⁹³ vrt. CIC, kaanon 961, § 1.

⁹⁴ *Ordo Paenitentiae*, Praenotanda, 31.

⁹⁵ vrt. Mark. 2:17.

1488. Uskon silmille ei mikään paha ole syntiä vakavampaa; millään muulla ei ole niin pahoja ja haitallisia seurauksia syntisille itselleen, kirkolle ja koko maailmalle.
1489. Paluu Jumalan yhteyteen, sen jälkeen kun se on synnin takia menetetty, saa alkunsa armahtavan ja ihmisten pelastumisesta huolta kantavan Jumalan armosta. Tätä kallisarvoista lahjaa täytyy jokaisen ruukoilla itselleen ja toisille.
1490. Jumalan luo palaaminen, jota kutsutaan kääntymykseksi ja katumukseksi, tuo mukanaan kipua tehdyistä synneistä ja inhoa niitä kohtaan samoin kuin lujan päätöksen olla vastedes tekemättä syntiä. Kääntymys siis koskettaa sekä menneisyyttä että tulevaisuutta; sitä ravitsee Jumalan laupeuden toivo.
1491. Parannuksen sakramentti muodostaa kokonaisuuden, johon kuuluvat ripittäytyvän kolme osuutta ja papin lausuma synninpäästö. Ripittäytyvän osuudet ovat katuminen, syntien tunnustaminen eli paljastaminen papille ja päätös tehdä hyvitys- ja katumustekoja.
1492. Katumuksen, jota kutsutaan myös sielun murheeksi, tulee perustua uskosta nouseville syille. Kun katumus johtuu rakkaudesta Jumalaan, sitä kutsutaan ”täydelliseksi”; jos se johtuu muista motiiveista, sitä kutsutaan ”epätäydelliseksi”.
1493. Sen, joka haluaa päästä sovintoon Jumalan ja kirkon kanssa, täytyy tunnustaa papille kaikki raskaat synnit, joista hän ei ole aikaisemmin ripittäytynyt ja jotka huolellisen omantunnon tutkistelun jälkeen nousevat hänen mieleensä. Vaikka lievien syntien tunnustaminen ei olekaan sinänsä välttämätöntä, kirkko kuitenkin suosittelee sitä lämpimästi.
1494. Ripin vastaanottanut pappi antaa ripittäytyjän tehtäväksi tiettyjä ”hyvitys-” tai ”katumustekoja”, jotta synnin kautta syntyneet vahingot korvattaisiin ja ripittäytyjä totuttautuisi uudelleen Kristuksen opetuslapsen toimintatapoihin.
1495. Vain ne papit, jotka ovat saaneet kirkolliselta auktoriteetilta valtuuden jakaa synninpäästöä, voivat Kristuksen nimessä antaa synnit anteeksi.
1496. Parannuksen sakramentin hengelliset vaikutukset ovat:
– sovinto Jumalan kanssa, jolloin synnintekijä pääsee jälleen armon tilaan;

- sovinto kirkon kanssa;
 - vapautus ikuisesta rangaistuksesta, jonka alaiseksi kuolemansynnin tehnyt on joutunut;
 - ainakin osittainen vapautus syntiä seuraavista ajallisista rangaistuksista;
 - omantunnon rauha ja mielen tyyneys ja hengellinen lohdutus;
 - kristillisessä kilvoituksessa tarvittavien hengellisten voimien kasvaminen.
1497. Raskaiden syntien yksityinen, täydellinen tunnustaminen ja sitä seuraava synninpäästö on ainoa varsinainen keino päästä sovintoon Jumalan ja kirkon kanssa.
1498. Aneilla uskovat voivat saada itselleen ja myös puhdistumisen tilassa oleville sieluille vapautuksen synnin seurauksena tulleista ajallisista rangaistuksista.

Viides artikkeli

SAIRaidEN VOITELU

1499. ”Pyhän sairaiden voitelun ja pappien rukouksen kautta kirkko kokonaisuudessaan uskoo kärsivän ja kirkastetun Herran huomaan ne, jotka sairastavat, jotta hän antaisi heille lievityksen ja pelastuksen. Vieläpä se kehoittaa heitä vapaaehtoisesti yhdistymään Kristuksen kärsimiseen ja kuolemaan ja siten tuomaan osuutensa Jumalan kansan parhaaksi.”⁹⁶

I Sairaiden voitelun perusteet pelastuksen taloudenhoidossa

SAIRAUS IHMISEN ELÄMÄSSÄ

1500. Sairaus ja kärsimys ovat aina kuuluneet ihmisen elämän vaikeimpiin koettelemuksiin. Sairastaessaan ihminen kokee voimattomuutensa, rajoituksensa ja elämänsä rajallisuuden. Jokainen sairaus tuo meille aavistuksen kuolemasta. 1006

1501. Sairaus voi synnyttää ahdistusta ja vetäytymistä omaan itseensä, toisinaan se jopa johtaa epätoivoon ja kapinaan Jumalaa vastaan. Mutta se voi myös tehdä ihmisen kypsemmäksi, avata hänen silmänsä näkemään, mikä hänen elämässään on epäolennaista, niin että hän kääntyy olennaista kohti. Hyvin usein sairaus saa ihmisen etsimään Jumalaa ja palaamaan hänen luokseen.

⁹⁶ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11.

SAIRAS JUMALAN EDESSÄ

1502. Vanhan testamentin ihminen elää sairautensa Jumalan kasvojen edessä. Hän valittaa Jumalan edessä sairauttaan⁹⁷ ja anoo hartaasti parantumista häneltä, elämän ja kuoleman Herralta.⁹⁸ Sairaudesta tulee kääntymyksen tie,⁹⁹ ja Jumalan anteeksiantamus on paranemisen alku.¹⁰⁰ Israelin kansa kokee, että sairaus on salatulla tavalla yhteydessä syntiin ja pahaan ja että uskollisuus Jumalaa kohtaan hänen lakiaan noudattaen antaa elämän takaisin: ”Minä, Herra, olen sinun parantajasi” (2 Moos. 15:26). Profeetta Jesaja näkee ennalta, että kärsimyksellä voi olla lunastava merkitys toisten synneille.¹⁰¹ Hän julistaa, että Jumala on suova Siionille ajan, jolloin hän antaa anteeksi jokaisen rikkomuksen ja parantaa jokaisen sairauden.¹⁰² 164, 376

KRISTUS – LÄÄKÄRI

1503. Kristus sääli sairaita ja paransi kaikenlaisia sairauksia:¹⁰³ se oli selkeä merkki siitä, että ”Jumala on tullut kansansa avuksi”¹⁰⁴ ja että Jumalan valtakunta on aivan lähellä. Jeesuksella ei ole ainoastaan valta parantaa vaan myös valta antaa syntejä anteeksi.¹⁰⁵ Hän on tullut parantamaan koko ihmisen, sielun ja ruumiin. Hän on se lääkäri, jota sairaat tarvitsevat.¹⁰⁶ Hänen sääliinsä kaikkia kärsiviä kohtaan menee niin pitkälle, että hän samaistaa itsensä heihin: ”Minä olin sairas, ja te kävitte minua katsomassa” (Matt. 25:36). Hänen erityinen rakkautensa sairaita kohtaan on pannut kristityt liikkeelle kautta vuosisatojen ottamaan huomioon kaikki ne, jotka kärsivät ruumiiltaan tai sielultaan. Se on kannustanut väsymättömiin ponnisteluihin heidän osansa helpottamiseksi. 549, 1421, 2288

1504. Jeesus pyytää sairaita usein uskomaan.¹⁰⁷ Hän käyttää parantaessaan merkkejä: sylkeä ja käten päällepanemista,¹⁰⁸ maan tomusta tekemäänsä tahdasta ja pesemistä.¹⁰⁹ Sairaat koettavat päästä koskemaan häntä,¹¹⁰ ”sillä hänestä lähti voimaa, joka paransi kaikki” (Luuk. 6:19). Sakramenteissa Kristus edelleen ”koskettaa” meitä parantaakseen meidät. 695, 1116

⁹⁷ vrt. Ps. 38.

⁹⁸ vrt. Ps. 6:3; Jes. 38.

⁹⁹ vrt. Ps. 38:5; 39:9,12.

¹⁰⁰ vrt. Ps. 32:5; 107:20; Mark. 2:5–12.

¹⁰¹ vrt. Jes. 53:11.

¹⁰² vrt. Jes. 33:24.

¹⁰³ vrt. Matt. 4:24.

¹⁰⁴ vrt. Luuk. 7:16.

¹⁰⁵ vrt. Mark. 2:5–12.

¹⁰⁶ vrt. Mark. 2:17.

¹⁰⁷ vrt. Mark. 5:34,36; 9:23.

¹⁰⁸ vrt. Mark. 7:32–36; 8:22–25

¹⁰⁹ vrt. Joh. 9:6–7.

¹¹⁰ vrt. Mark. 3:10; 6:56.

1505. Kohdatessaan näin paljon sairautta Jeesus liikuttuneena ei ainoastaan anna sairaiden koskettaa häntä vaan ottaa vieläpä heidän hätänsä omakseen: ”Hän kantoi meidän tautimme, otti taakakseen meidän sairautemme” (Matt. 8:17).¹¹¹ Hän ei kuitenkaan parantanut kaikkia sairaita. Hänen parantamistekonsa olivat merkkejä Jumalan valtakunnan tulosta. Ne ilmoittivat toista, paljon syvemmälle ulottuvaa parantumista: voittoa synnistä ja kuolemasta hänen pääsiäisensä kautta. Ristillä Kristus otti kantaakseen pahan koko taakan¹¹² ja otti pois ”maailman synnin” (Joh. 1:29), josta sairaus on eräs seuraus. Ristin kärsimyksellään ja kuolemallaan Kristus on antanut kärsimykselle uuden merkityksen: nyt se voi muokata meitä hänen kaltaisekseen ja yhdistää meidät hänen lunastavaan kärsimiseensä. 440, 307

”PARANTAKAA SAIRAAT ...”

1506. Kristus kehottaa opetuslapsiaan seuraamaan häntä ottamalla vuorostaan ristinsä kantaakseen.¹¹³ Häntä seuratessaan opetuslapset oppivat näkemään uudella tavalla sairauden ja sairaat. Jeesus yhdistää heidät omaan köyhään ja palvelemaan elämäänsä. Hän tekee heidät osallisiksi omasta laupeuden ja parantamisen palveluvirastaan. ”Niin opetuslapset lähtivät matkaan ja julistivat, että kaikkien tuli kääntyä. He karkottivat monta pahaa henkeä sekä voitelivat öljyllä sairaita ja paransivat heidät” (Mark. 6:12–13). 859

1507. Ylösnoussut Herra uudistaa tämän lähetystehtävän (”Minun nimessäni he ... panevat kätensä sairaiden päälle, ja nämä paranevat”: Mark. 16:17–18) ja vahvistaa sen niillä merkeillä, joita kirkko tekee kutsuessaan avuksi hänen nimeään.¹¹⁴ Nämä merkit osoittavat erityisellä tavalla, että Jeesus on todella ”Jumala, joka pelastaa”.¹¹⁵ 430

1508. Pyhä Henki lahjoittaa yksittäisille ihmisille erityisen parantamisen armonlahjan¹¹⁶ osoittaakseen ylösnoussuun Kristuksen armon voiman. Mutta intensiivisimmäkään rukoukset eivät kuitenkaan saa aikaan kaikkien sairaiden paranemista. Niinpä pyhän Paavalin on kuultava Herralta: ”Minun armoni on kylliksi sinulle, sillä voima tulee täydelliseksi heikkoudessa” (vrt. 2 Kor. 12:9). Kannettavaksemme tulevat kärsimykset voivat saada tämän merkityksen: ”Minä täytän ruumiissani sen, mikä vielä puuttuu Kristuksen kärsimyksistä hänen ruumiinsa hyväksi, joka on kirkko” (vrt. Kol. 1:24). 798, 618

¹¹¹ vrt. Jes. 53:4.

¹¹² vrt. Jes. 53:4–6.

¹¹³ vrt. Matt. 10:38.

¹¹⁴ vrt. Apt. 9:34; 14:3.

¹¹⁵ vrt. Matt. 1:21; Apt. 4:12.

¹¹⁶ vrt. 1 Kor. 12:9,28,30

1509. ”Parantakaa sairait” (Matt. 10:8). Tämän tehtävän kirkko on saanut Herralta, ja se pyrkii täyttämään sitä sekä huolenpidolla, jota se osoittaa sairaita kohtaan, että esirukouksillaan, joilla se saattaa heitä. Kirkko uskoo Kristuksen, sielun ja ruumiin lääkärin elämää antavaan läsnäoloon. Tämä läsnäolo vaikuttaa ennen kaikkea sakramenttien ja aivan erityisesti eukaristian kautta, joka on se leipä, joka antaa ikuisen elämän.¹¹⁷ Pyhä Paavali antaa ymmärtää, että eukaristia ja ruumiin terveys ovat yhteydessä toisiinsa.¹¹⁸
1405

1510. Apostolinen kirkko tuntee erityisen, sairaita varten tarkoitetun riitin. Apostoli Jaakob todistaa siitä: ”Jos joku teistä on sairaana, kutsukoon hän luokseen seurakunnan vanhimmat. Nämä rukoilkoot hänen puolestaan ja voidelkoot hänet öljyllä Herran nimessä. Herra nostaa hänet jalkeille, ja jos hän on tehnyt syntejä, ne annetaan hänelle anteeksi” (vrt. Jaak. 5:14–15). Traditio on nähnyt tässä riitissä yhden kirkon seitsemästä sakramentista.¹¹⁹
1117

SAIRAIDEN SAKRAMENTTI

1511. Kirkko uskoo ja tunnustaa, että seitsemästä sakramentista erityisesti yksi, sairaiden voitelu, on säädetty vahvistamaan sairauden koettelemia ihmisiä.

”Herramme Jeesus Kristus on asettanut tämän pyhän sairaiden voitelun todelliseksi ja varsinaiseksi uuden liiton sakramentiksi. Markuksen evankeliumissa siihen viitataan¹²⁰ ja Herran veljen, apostoli Jaakobin kautta sitä suositellaan uskoville ja se juhlallisesti julistetaan¹²¹.

1512. Sekä idän että lännen liturgisessa traditiossa näkyy jo vanhalla ajalla todisteita sairaiden voitelemisesta vihityllä öljyllä. Vuosisatojen kuluessa sairaiden voitelua alettiin jakaa yhä enemmän vain kuoleville, niin että sitä alettiin kutsua ”viimeiseksi voiteluksi”. Tästä kehityksestä huolimatta kirkko ei ole milloinkaan lakannut rukoilemasta Herraa, että sairas tulisi jälleen terveeksi, jos se on hyödyksi hänen pelastumiselleen.¹²²

1513. Apostolinen konstituutio ”*Sacram unctionem infirmorum*” marraskuun 30. päivältä 1972 on säätänyt Vatikaanin II kirkolliskokoukseen liittyen¹²³, että tästä alkaen roomalaisessa riituksessa menetellään näin:

¹¹⁷ vrt. Joh. 6:54,58.

¹¹⁸ vrt. 1 Kor. 11:30.

¹¹⁹ vrt. pyhä Innocentius I, kirje *Si instituta ecclesiastica*: DS 216; Firenzen kir.kok., *Decretum pro Armenis*: DS 1324–1325; Trenton kir.kok., *Doctrina de sacramento extremae Unctionis*, c. 1–2: DS 1695–1696; *Canones de extrema Unctione*, canones 1–2: DS 1716–1717.

¹²⁰ vrt. Mark. 6:13.

¹²¹ Trenton kir.kok., *Doctrina de sacramento extremae Unctionis*, c. 1: DS 1695; vrt. Jaak. 5:14–15.

¹²² Trenton kir.kok., *Doctrina de sacramento extremae Unctionis*, c. 2: DS 1696.

¹²³ vrt. Vatikaanin II kir.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 73.

”Sairaiden voitelun sakramentti jaetaan sairaille, joiden tila on vakava, voitelemalla otsa ja kädet asianmukaisesti siunatulla oliiviöljyllä tai muulla kasveista saadulla öljyllä. Voideltaessa lausutaan yhden kerran seuraavat sanat: ”Tämän pyhän voitelun ja suuren rakkautensa ja laupeutensa kautta auttakoon sinua Herra Pyhän Hengen armolla, niin että syntisi anteeksi saaneena saisit Herralta pelastuksen ja parantumisen””.¹²⁴

II Kuka vastaanottaa ja kuka jakaa tämän sakramentin?

KUN KYSEESSÄ ON VAIKEA SAIRAUUS ...

1514. Sairaiden voitelu ”ei ole vain niiden sakramentti, jotka ovat kuolemaisillaan. Sopiva aika tämän sakramentin vastaanottamiseksi on varmasti jo käsillä, kun uskova alkaa olla kuolemanvaarassa sairauden tai iän perusteella”.¹²⁵

1515. Jos sairas voitelun saatuaan tulee terveeksi, hän voi uudelleen vakavasti sairastuttuaan vastaanottaa uudestaan tämän sakramentin. Saman sairauden jatkuessa tämä sakramentti voidaan antaa uudestaan, jos sairaus muuttuu vakavammaksi. On soveliasta ottaa tämä sakramentti vastaan vähänkään tärkeämmän leikkauksen edellä. Sama koskee ikääntyneitä, joiden voimat alkavat heiketä.

”... KUTSUKOON HÄN LUOKSEEN SEURAKUNNAN VANHIMMAT”

1516. Vain papiksi vihityt (papit ja piispat) ovat sairaiden voitelun sakramentin toimittajia.¹²⁶ Paimenilla on velvollisuus opettaa uskoville tämän sakramentin hyvät vaikutukset. Uskovien tulee rohkaista sairaita kutsumaan papin luokseen antamaan heille tämän sakramentin. Sairaiden puolestaan tulee valmistautua ottamaan se vastaan oikealla mielenlaadulla. Heidän paimentensa ja koko paikallisseurakunnan tulee auttaa heitä ja saattaa heitä erityisesti rukouksella ja veljellisesti huolta pitäen.

III Miten tätä sakramenttia vietetään?

1517. Niin kuin kaikki sakramentit, niin on sairaiden voitelukin liturginen ja yhteisöllinen jumalanpalvelus,¹²⁷ vietetäänpä sitä kotona, sairaalassa tai kirkossa ja jaetaanpa se yhdelle sairaalle tai useammalle. On erittäin suositeltavaa viettää sitä eukaristian vieton, Herran pääsiäisen muiston vieton

¹²⁴ Paavali VI, apost. konstit. *Sacram Unctionem infirmorum*; vrt. CIC, kaanon 847, § 1.

¹²⁵ Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 73; vrt. CIC, kaanonit 1004, § 1; 1005; 1007; CCEO, kaanon 738, § 1.

¹²⁶ vrt. Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento extremae Unctionis*, c. 3: DS 1697; sama, *Canones de extrema Unctione*, canon 4: DS 1719; CIC, kaanon 1003; CCEO, kaanon. 739, § 1.

¹²⁷ Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 27.

puitteissa. Jos olosuhteet sitä suosittelevat, sairaiden voitellua voi edeltää parannuksen sakramentti ja sen jälkeen seurata eukaristian sakramentti. Eukaristian tulisi Kristuksen pääsiäisen sakramenttina olla aina maallisen vaeluksen viimeinen sakramentti, ”matkaeväänä” ”rajanylityksessä” ikuiseen elämään. 1140, 1524

1518. Sana ja sakramentti muodostavat erottamattoman kokonaisuuden. Sakramentin vieton aloittaa sanan jumalanpalvelus, jota edeltää katumuksen vietto. Kristuksen sanat ja apostolien todistus herättävät sekä sairaan että yhteisön uskon rukoilemaan Herralta hänen Henkensä voimaa.

1519. Sakramentin vietto muodostuu pääasiassa seuraavista aineksista: kirkon papit, ”seurakunnan vanhimmat”,¹²⁸ panevat – hiljaisuudessa – kätensä sairaiden päälle; he rukoilevat kirkon uskossa sairaiden puolesta;¹²⁹ se on tämän sakramentin oma epikleesi. Sitten he toimittavat voitellun öljyllä, joka on, jos suinkin mahdollista, piispan siunaamaa.

Nämä liturgiset toiminnot osoittavat, minkä armon sakramentti välittää sairaille.

IV Tämän sakramentin vieton vaikutukset

1520. *Pyhän Hengen erityinen lahja.* Tämän sakramentin ensimmäinen armo on vahvistaminen, rauha ja rohkeus vaikean sairauden tai vanhuuden raihnauden mukanaan tuomien vaikeuksien voittamiseksi. Tämä armo on Pyhän Hengen lahja, joka uudistaa luottamuksen ja uskon Jumalaan ja vahvistaa paholaisen kiusauksia, nimittäin rohkeuden menettämisen ja kuolemankauhun kiusauksia vastaan.¹³⁰ Tämä Herran apu, jonka hän antaa Henkensä voiman kautta, tähtää sairaan ihmisen sielun parantumiseen ja myös hänen ruumiinsa parantumiseen, jos se on Jumalan tahto.¹³¹ Ja lisäksi ”jos hän on tehnyt syntiä, hän saa sen anteeksi” (Jaak. 5:15).¹³² 733

1521. *Yhdistyminen Kristuksen kärsimiseen.* Tämän sakramentin armon kautta sairas vastaanottaa voiman ja lahjan yhdistyä vielä entistäkin syvemmin Kristuksen kärsimiseen. Hänet on eräällä tavalla *vihitty* kantamaan hedelmää sen kautta, että hän muovautuu Vapahtajan pelastavan kärsimisen kaltaisuuteen. Kärsimys, joka on yksi perisyntien seurauksista, saa uuden merkityksen: se muuttuu osallistumiseksi Jeesuksen pelastustyöhön. 1535, 1499

¹²⁸ vrt. Jaak. 5:14.

¹²⁹ vrt. Jaak. 5:15.

¹³⁰ vrt. Hepr. 2:15.

¹³¹ vrt. Firenzen kirk.kok., *Decretum pro Armenis*: DS 1325.

¹³² vrt. Trenton kirk.kok., *Canones de extrema Unctione*, canon 2: DS 1717.

1522. *Kirkon antama ja saama armo.* Uskovat, jotka ottavat tämän sakramentin vastaan ”yhdistymällä vapaaehtoisesti Kristuksen kärsimiseen ja kuolemaan”, kantavat ”osuutensa Jumalan kansan parhaaksi”¹³³. Viettäessään pyhien yhteydessä tätä sakramenttia kirkko rukoilee sairaan puolesta. Sairas taas antaa sakramentin armon kautta osuutensa kirkon pyhittymiseen ja kaikkien niiden ihmisten hyväksi, joiden puolesta kirkko kärsii ja uhraa itsensä Kristuksen kautta Isälle Jumalalle. 953

1523. *Valmistautuminen viimeiselle matkalle.* Jos sairaiden voitelun sakramentti annetaan kaikille, jotka kärsivät vaikeista sairauksista tai heikkouksista, niin sitäkin suuremmalla syyllä se annetaan niille, jotka ovat eroamassa tästä elämästä.¹³⁴ Tämän vuoksi sitä nimitetään myös *kuolevien sakramentiksi*.¹³⁵ Sairaiden voitelu saattaa loppuun kaltaistumisemme Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, minkä kaste jo oli pannut alkuun. Se vie päätökseen ne pyhät voitelut, jotka jäsentävät koko kristillistä elämää: kasteen voitelu on vuodattanut meihin uuden elämän; vahvistuksen voitelu on antanut meille voimaa kilvoitella uudessa elämässä. Tämä viimeinen voitelu rakentaa ajallisen elämämme päätöskohtaan ikään kuin lujan suojamuurin niitä viimeisiä taisteluita varten, jotka edeltävät astumista Isän kotiin.¹³⁶ 1020, 1294, 1020

V Matkaeväs, kristityn viimeinen sakramentti

1524. Sairaiden voitelun lisäksi kirkko tarjoaa niille, jotka ovat lähtemässä tästä elämästä, pyhän eukaristian matkaevääksi. Hetkellä, jolloin ylitetaan raja Isän luokse, Kristuksen ruumiin ja veren vastaanottamisella on aivan erityinen merkitys ja tärkeys. Se on ikuisen elämän siemen ja ylösnousemuksen voima, niin kuin Herra sanoo: ”Sillä, joka syö minun lihani ja juo minun vereni, on iankaikkinen elämä, ja minä herätän hänet viimeisenä päivänä”. (vrt. Joh. 6:54). Kuolleen ja ylösnousseen Kristuksen sakramenttina eukaristia on tässä yhteydessä kuolemasta elämään, tästä maailmasta Isän luokse siirtymisen sakramentti.¹³⁷ 1392

1525. Niin kuin kasteen, vahvistuksen ja eukaristian sakramentteja voidaan yhdessä nimittää ”kristillisen initiaation sakramenteiksi”, samoin voidaan sanoa, että parannuksen sakramentti, pyhä voitelu ja eukaristia muodostavat kristillisen elämän lopussa kuin yhtenä matkaeväänä ”isänmaahan valmistautumisen sakramentit” tai ”pyhiinvaelluksen päämäärän saavuttamisen sakramentit”. 1680, 2299

¹³³ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 11.

¹³⁴ Trenton kirk.kok., *Doctrina de sacramento extremae Unctionis*, c. 3: DS 1698.

¹³⁵ sama, c. 3.

¹³⁶ sama, Prooemium: DS 1694.

¹³⁷ vrt. Joh. 13:1.

LYHYESTI

1526. ”Jos joku teistä on sairaana, kutsukoon hän luokseen seurakunnan vanhimmat. Nämä rukoilkoot hänen puolestaan ja voidelkoot hänet öljyllä Herran nimessä. Ja uskon rukous pelastaa sairaan ja Herra nostaa hänet jalkeille, ja jos hän on tehnyt syntejä, ne annetaan hänelle anteeksi” (vrt. Jaak. 5:14–15).
1527. Sairaiden voitelun sakramentti antaa erityisen armon kristitylle, jota ahdistaa vaikea sairaus tai iän tuomat vaikeudet.
1528. Sovelias aika pyhän voitelun vastaanottamiseen on viimeistään silloin, kun kuolemanvaara alkaa olla näkyvissä sairauden tai vanhuudenheikkouden vuoksi.
1529. Kristitty saa ottaa pyhän voitelun vastaan joka kerta, kun hän sairastuu tai kun sairaus muuttuu pahemmaksi.
1530. Vain papiksi vihityt (papit ja piispat) voivat toimittaa sairaiden voitelun; he käyttävät tällöin piispan tai hätätapauksessa papin itsensä siunaamaa öljyä.
1531. Sairaiden voitelun vietto muodostuu olennaiselta osaltaan sairaan ot-san ja käsien voitelusta (roomalaisessa riituksessa) tai eräiden muidenkin ruumiinosien voitelusta (idän kirkoissa). Voitelun yhteydessä selebranti lausuu liturgisen rukouksen, jossa hän anoo tämän sakramentin erityistä armoa.
1532. Sairaiden voitelun sakramentin erityisen armon vaikutukset ovat:
- sairaan yhdistyminen Kristuksen kärsimiseen omaksi ja koko kirkon parhaaksi;
 - lohdutus, rauha ja kestävyys sairauden tai iän tuomien kärsimysten kantamiseksi kristityn tavoin;
 - syntien anteeksisaaminen, jos sairas ei ole voinut saada sitä parannuksen sakramentissa;
 - parantuminen, jos se edistää sielun pelastumista;
 - valmistautuminen siirtymään ikuiseen elämään.